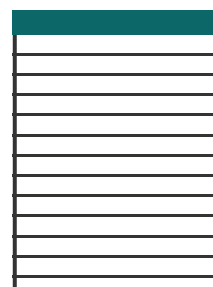

Партнерство за
Отворена
Власт на
**Северна
Македонија**

НАЦИОНАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА ПАРТНЕРСТВО ЗА ОТВОРЕНА ВЛАСТ 2021-2023 ГОДИНА

Скопје,
октомври
2021
година

СОДРЖИНА

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ.....	4
ВОВЕД	6
ДОСЕГАШНИ НАПОРИ ЗА ПАРТНЕРСТВОТО ЗА ОТВОРЕНА ВЛАСТ	8
РАЗВОЈ НА НАЦИОНАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА ПАРТНЕРСТВО ЗА ОТВОРЕНА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДОТ 2021-2023 - ОТВОРЕНА ВЛАСТ	10
ОТВОРЕНА ВЛАСТ.....	16
1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, ПРОАКТИВНОСТ И ИНКЛУЗИВНОСТ	16
1.1. Јавно објавување на вистинските сопственици на фирмите што склучиле договори за јавни набавки	16
1.2. Проактивно објавување на информациите од јавен карактер на веб-страниците на институциите	21
1.3. Објавување на основните информации за јавните набавки на интернет страниците на институциите	26
1.4. Унапредување на пристапот до информации и бројот на објавени отворени податоци во единиците на локалната самоуправа (ЕЛС)	31
1.5. Овозможување на бесплатен пристап до податоци за граѓанските организации..	35
1.6. Фискална транспарентност и отчетност на локално ниво и подобрување на вклученоста на граѓаните преку иновативни механизми и алатки	43
2. СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА И ПРОМОВИРАЊЕ НА ДОБРО ВЛАДЕЕЊЕ....	48
2.1. Јавните набавки како отворени податоци	48
2.2. Унапреден механизам за следење на имотната состојба на избраните и именуваните лица	52
2.3. Јавно објавување на предметите за изборот на избрани / именувани лица од Владата на РСМ како раководители на институции	56
3. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИСПОРАКАТА НА ЈАВНИТЕ УСЛУГИ	61
3.1. Јавни услуги и политики темелени на граѓанските приоритети од областа на вработувањето	61
3.2. Јавни услуги и политики темелени на граѓанските приоритети од областа на превентивната здравствена заштита.....	68
3.3. Јавни услуги и политики темелени на граѓанските приоритети од областа на образованието	75
3.4. Јавни услуги и политики темелени на граѓанските приоритети од областа на обезбедувањето на локалните јавни услуги.	82
3.5. Достапни е-услуги во руралните средини	87
3.6. Зголемување на пристапот до загарантираните облици на заштита на жртвите на трговија со луѓе	93
3.7. Унапредување на механизмите за заштита на жртвите на вознемирување на работно место	101
3.8. Овозможување на пристап до терапија и здравствени услуги на лица кои употребуваат дроги по издржување на казна затвор	106
4. ПРИСТАП ДО ПРАВДА	114
4.1. Унапредување на заштитата на сексуалните работници и лицата кои употребуваат дроги	114
4.2. Унапредување на пристап до правда на социјално загрозувани и граѓани во социјален ризик	122
4.3. Пристап до правда за жени кои претрпеле семејно насилство	131
4.4. Правно зајакнување на граѓаните преку достапни информации и отворени институции	142
5. ЖИВОТНА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ.....	155
5.1. Намалување на ефектите од климатските промени и заштита на животната средина од земјоделските активности	155
5.2. Пристап до информации за нивото на аерозагадување	161
ОТВОРЕН ПАРЛАМЕНТ	172
ОТВОРЕНО СУДСТВО.....	206

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

АВРСМ	Агенција за вработување на Република Северна Македонија
АСПИ	Агенција за заштита на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер
БЈН	Министерство за финансии - Биро за јавни набавки
БРО	Биро за развој на образованието
БС	Банкарски сектор
БСВ	Министерство за правда - Биро за судски вештачења
ГО	Граѓански организации
ГС на ВРСМ	Генерален секретаријат на Владата на Република Северна Македонија
ДИТ	Министерство за труд и социјална политика - Државен инспекторат за труд
ДКСК	Државна комисија за спречување на корупцијата
ДПИ	Министерство за образование и наука - Државен просветен инспекторат
ЗЕЛС	Заедница на единици на локална самоуправа
ЕСЈН	Електронски систем на јавни набавки
ИКТ	Информатичко-комуникациска технологија
КИ	Комора на извршители
ЛОИ	Локални образовни институции
МВР	Министерство за внатрешни работи
МЖСПП	Министерство за животна средина и просторно планирање
МЗ	Министерство за здравство

МЗШВ	Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
МИОА	Министерство за информатичко општество и администрација
МЛС	Министерство за локална самоуправа
МНР	Министерство за надворешни работи
МОН	Министерство за образование и наука
МП	Министерство за правда
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
МФ	Министерство за финансии
НАП	Национален акциски план
НАП 5	Петти Национален акциски план за Партнерство за отворена власт за периодот 2021-2023 година
ОС	Основни судови
ОВП	Отворено владино партнерство
ПОВ	Партнерство за отворена власт
РК	Рурална коалиција
РСМ	Република Северна Македонија
СЕ	Совет на Европа
УИС	Министерство за правда – Управа за извршување на санкциите
ФЗОРСМ	Фонд за здравствено осигурување на Република Северна Македонија
ФООМ	Фондација Отворено општество - Македонија
ЦПРСМ	Централен регистар на Република Северна Македонија
ЦСР	Центри за социјална работа

ВОВЕД

Република Северна Македонија (PCM) има препознаени резултати во процесите на отворена влада. Од приклучувањето во иницијативата за Отворено владино партнерство (ОВП), во 2011 година, PCM ја следеше посветено потребата од поголем ангажман и вклученост на граѓаните во процесот на донесување одлуки, воведување на поголеми стандарди на интегритет и поголем пристап до технологија за сите граѓани.

Посветеноста за отвореност создаде многу придобивки, правејќи ја Владата потранспарентна и поодговорна, создавајќи потенцијал за развој на еден динамичен амбиент на вклученост, ефикасно управување со јавните ресурси, градење на системи на интегритет, овозможувачка околина на локално ниво, пристап до информации и отворени податоци. Преку отворање и ставање на нашите ресурси на јавноста, успеавме да го унапредиме дијалогот, иновациите и употребата на технологијата што го прават животот на граѓаните подобар и полесен.

Темелено на постигнатиот успех од претходното проширување на оваа иницијатива во рамките на Собранието, во овој циклус покрај заложбите за Отворен парламент се креираа и заложби за Отворено судство. Оттука, почитувајќи ја независноста на работата на законодавната и судската власт како посебни власти во PCM, Отвореното владино партнерство заслужено прераснува во Партнерство за отворена власт. Следствено на наведеното, во понатамошната комуникација и реализација на оваа

иницијатива наместо досегашниот назив Отворено владино партнерство ќе се користи називот **ПАРТНЕРСТВО ЗА ОТВОРЕНА ВЛАСТ (ПОВ)**.

Петтиот Национален акциски план за Партнерство за отворена власт за периодот 2021-2023 година (НАП 5) се надоврзува на претходниот интензитет на работа со преземање обврски за зголемување на учеството на јавноста и испорака на навистина трансформативни решенија. Исто така, ја препознава потребата јавниот сектор да иновира, да развива политики што одговараат на потребите на граѓаните како одговор на современите текови.

Новиот НАП 5 ја потврдува потребата од продлабочување на претходните обврски и подобрување на нивниот квалитет. Тој е насочен кон заложби за пристап до правда, правно зајакнување на граѓаните и унапредување на правната заштита особено на младите, маргинализирани групи и жени, унапредување на испораката на јавни услуги, продолжување на активностите поврзани со јавно објавување на информација за вистинските сопственици, отворање на нови податоци како и активности за спречување на корупцијата и заштита на животната средина и аерозагадувањето. Се очекува дека по двегодишен период на реализација на заложбите утврдени во овој план ќе се обезбеди вистинско препознавање на резултатите а граѓаните ќе бидат во можност да ја потврдат промената.

Во НАП 5 се содржани следните заложби:

ОТВОРЕНА ВЛАДА

- Транспарентност, отчетност, проактивност и инклузивност
- Спречување на корупција и промовирање на добро владеење
- Испорака на јавни услуги
- Пристап до правда
- Животна средина и климатски промени

ОТВОРЕН ПАРЛАМЕНТ

- Собранието за граѓаните со отворен одговор и отворено опоравување од КОВИД 19 пандемијата
- Подобрена ИКТ инфраструктура
- Учество на граѓани/отворен парламент

ОТВОРЕНО СУДСТВО

- Пристап до информации и податоци
- Перформанси на институциите

ДОСЕГАШНИ НАПОРИ ЗА ПАРТНЕРСТВОТО ЗА ОТВОРЕНА ВЛАСТ

Преку оваа глобална иницијатива, РСМ преку четири акциски планови (2012-2014; 2014-2016; 2016-2018 и 2018-2020) има постигнато значајни постигнувања во различни важни области вклучително фискалната транспарентност и отворени финансии, соработката со граѓанското општество, пристапот до информации од јавен карактер, партиципативно креирање на политики, јавни услуги, поволна правна средина за социјални договори, отворени податоци, спречувањето на корупцијата, јавните набавки, транспарентноста на локално ниво, пристапот до правда и климатски промени.

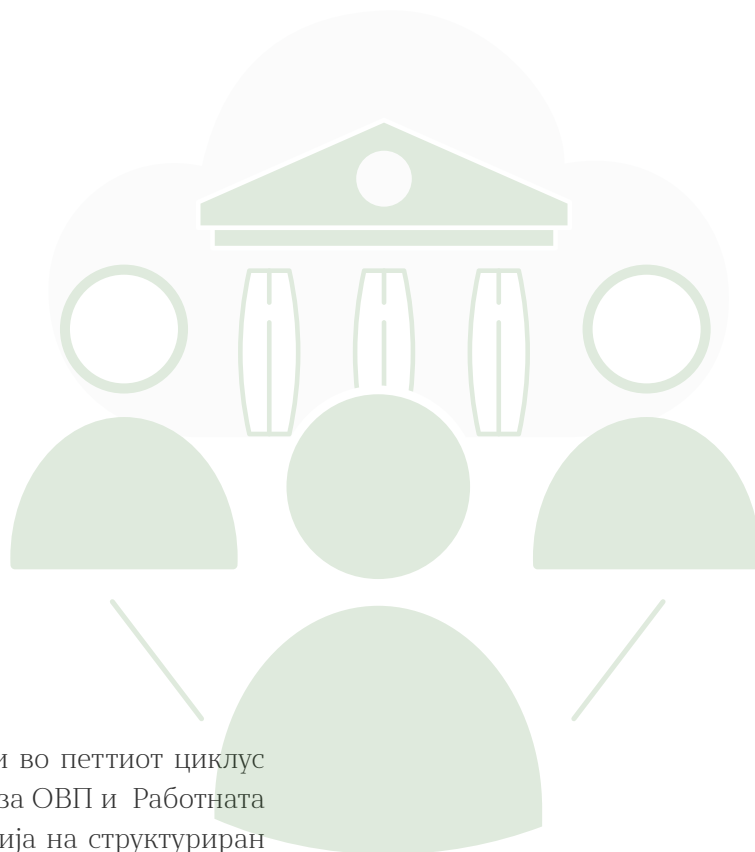
Воведена е добрата практика за поврзување на заложбите од Акцискиот план со целите утврдени во Агендата за одржлив развој до 2030, особено со целта 16 „Мир, правда и силни институции, 3 „Добро здравје и благосостојба“, 11 „Градовите и човечките населби да бидат инклузивни, безбедни, отпорни и одржливи“, 13 „Климатска акција“ и цел 17 „Партнерство за целите“.

Вклученоста на граѓанските организации и институциите е основен предуслов за успехот на партнерството за отворена

власт. Граѓанското учество е клучно за отворена власт и суштински елемент на националниот циклус на креирање на акциските планови.

Со цел постигнување целосна усогласеност со барањата кои произлегуваат од оваа иницијатива и следејќи ги Насоките за управување и учество во иницијативата Партнерство за отворена власт и Стандардите за ко-креирање и дизајнирање на форум со повеќе засегнати страни, во 2020 година се воспостави Советот за координација и следење на процесот на Отворено владино партнерство и Националниот Акциски план за Отворено владино партнерство 2018-2020 година¹ (во натамошниот текст: Советот за ОВП). Советот за ОВП и Работната група со сите чинители за спроведување на Националниот Акциски план за Отворено владино партнерство 2018-2020 година (во натамошниот текст: Работна група за ОВП), ја преставуваат структурата за координација, следење и спроведување на процесот на Партнерство за отворена власт во Република Северна Македонија.

¹ <https://ovp.gov.mk/%d1%81%d0%be%d0%b2%d0%b5%d1%82-%d0%b7%d0%b0-%d0%be%d0%b2%d0%bf/>

Оттука, процесот на ПОВ и во петтиот циклус беше поддржан од Советот за ОВП и Работната група за ОВП кои овозможија на структуриран начин да се максимизира учеството и придонесот како на претставниците од јавниот така и на невладиниот сектор, и тоа преку воспоставената Мрежа на граѓански организации за отворено владино партнерство² (во натамошниот текст: Мрежата за ОВП).

Воспоставен е портал за Партнерството за отворена власт (www.ovp.gov.mk) кој преставува централна точка за консултација, мониторинг, вклучување, вмрежување и известување на сите засегнати и заинтересирани страни во процесот. Порталот служи како платформа за интеракција и размена на информации во четири сегменти од овој процес: консултации за подготовка на Националниот акциски план, следење на спроведувањето на НАП, како и за следење на работата на Советот за ОВП и на Мрежата за ОВП.

² Мрежата се залага за иницирање, поттикнување, поддршка, спроведување и мониторинг на процесот на ОВП и за поттикнување на властите и другите институции за зголемување на нивната транспарентност, отчетност и отвореност за учество (партиципативност), во мрежата се вклучени повеќе од 70 граѓански организации

РАЗВОЈ НА НАЦИОНАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА ПАРТНЕРСТВО ЗА ОТВОРЕНА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДОТ 2021-2023 - ОТВОРЕНА ВЛАДА

Министерството за информатичко општество и администрација, во соработка со Советот за ОВП и Мрежата за ОВП, а со поддршка од Секретаријатот за Партнерство за отворена власт и Фондацијата Отворено општество - Македонија, заедно со две партнерски организации Центар за граѓански комуникации и Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените, ја продолжи поддршката и активната вклученост во процесот за ко-креирање на НАП 5.

Со цел да се обезбеди систематизиран начин на планирање и спроведување на процесот на консултација, кој ќе осигура навремен, непречен, инклузивен и транспарентен процес на ко-креирање на новиот НАП, во 2020 година беше утврден начинот на спроведување на процесот на ко-креирање на НАП 5, како и Постапка за спроведување консултации со засегнати страни за креирање на нови приоритети и заложби во рамките на процесот ОВП со временска рамка, Јавен повик за пријавување на учество во процесот на ко-креирање на НАП 5 и Насоки за спрове-

дување на прашалник за оценка на имплементацијата на мерките од НАП за ОВП 2018-2020 и потребата од нивно вклучување во новиот НАП 5. Исто така беа подготвени и материјали кои произлегуваат од постапката за спроведување консултации: План за промовирање на јавниот повик, Едукативен материјал и Критериуми за оценување на релевантноста и поврзаноста со начелата на ОВП. Сите документи се достапни на порталот за ПОВ.

Темелено на предвидлива и соодветно уредена постапка на процесот на ко-креирање во септември 2020 година во еден динамичен и инклузивен амбиент, отпочна процесот на подготовка на петтиот Национален акциски план за Партнерство за отворена власт за периодот 2021-2023 година.

Врз основа на резултатите добиени од јавниот повик за пријавување учество во процесот на ко-креирање на Акциски план за Отворено владино партнерство 2021-2023 година и изразување на интерес за вклучување во работни средби за една или повеќе приоритетни обла-

сти за учество³ и доставените нови идеи и прашања кои би требало да бидат предмет на разработка во процесот на ко-креирање (социјална заштита, култура, наука, образование, здравство, дигитализација и слично), се наметна потребата да се изврши фузирање, прегрупирање,

но и проширување на опфатот на приоритетните области за новиот акциски план. Согласно наведено-то, Советот за ОВП ги утврди следните приоритетни области и работни групи во кои продолжи процесот на ко-креација на акцискиот план:

ТРАСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, ПРОАКТИВНОСТ И ИНКЛУЗИВНОСТ

→ заложби кои промовираат поголема вклученост на граѓаните во креирањето политики, проактивност, слобода и пристап до информации, отворени податоци, транспарентност на институциите, заштита на лични податоци, дигитализација, со особен фокус на млади, маргинализирани групи и жени.

СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА И ПРОМОВИРАЊЕ НА ДОБРО ВЛАДЕЕЊЕ

→ заложби кои промовираат спречување на корупција, градење на системи на интегритет, управување со конфликти на интереси, запирање на незаконски финансиски текови и борба против затајување данок со особен фокус на млади, маргинализирани групи и жени.

ИСПОРАКА НА ЈАВНИ УСЛУГИ

→ заложби за испорака на јавни услуги – мерки кои можат да го подобрат квалитетот на образованието, здравството, социјалната состојба како и владеење на локално ниво, дигитализација на услуги, животна средина/аерозагадување, енергетска ефикасност итн. со особен фокус на млади, маргинализирани групи и жени.

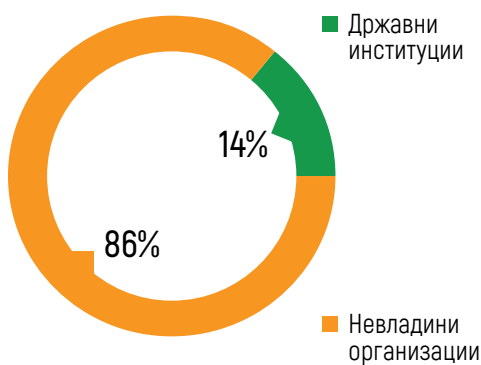
ПРИСТАП ДО ПРАВДА

→ заложби кои промовираат ефективен пристап до правда до квалитетни, ефикасни и комплементарни правни услуги базирани во заедницата за сите граѓани, особено за ранливите групи преку формални и неформални облици на правна помош и услуги, развојни политики за правно зајакнување итн., одговорност, отчетност и вклучување со особен фокус на млади, маргинализирани групи и жени.

³ Пристап до информации, Интегритет и добро управување, Фискална транспарентност, Отворени податоци, Транспарентност на локално ниво, Пристап до правда, Климатски промени

Во рамки на процесот на ко-креација, беа одржани 3 онлајн информативно-едукативни средби, 12 он-лајн средби за идентификување на потреби и проблеми, анализа на активностите што моментално се преземаат за решавање на проблемите, вклучени институции, приоритизирање на мерките, работилници за идентификување и развој на заложби како и над 60 индивидуални состаноци за утврдување и усогласување на предлог заложбите, министерски состанок за ОВП и две е-работилници на тема Транспарентност и отчетност во јавниот сектор и Управување темелено на интересите и потребите на граѓаните, кои обезбедија финализирање на заложбите кои се дел од новиот акциски план.

УЧЕСТВО И ЗАСТАПЕНОСТ НА ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ ВО ПРОЦЕСОТ НА КО-КРЕИРАЊЕ

ВРЕМЕНСКА РАМКА ЗА КО-КРЕИРАЊЕ НА НАП 5

Во време на пандемијата на КО-ВИД-19, комуникацијата и процесот на ко-креирање се одвиваше онлајн, преку навремено информирање за сите тековни процеси, онлајн настани, повици и можности за вклучување поврзани со ОВП во земјата преку порталот за ПОВ и Мрежата за ОВП.

Во текот на подготовката на овој Акциски план Владата на РСМ продолжи со добрата практика за поврзување на заложбите од Акцискиот план со целите утврдени во Агендата за одржлив развој до 2030, особено со целта 16 „Мир, правда и силни институции“, 3 „Добро здравје и благосостојба“ и 13 „Климатска акција“.

НАП5 поконкретно ги идентификува врските помеѓу Агендата за отворено владино партнерство со 3 развојни цели и 6 таргети:

■ ЦЕЛ 3 „ДОБРО ЗДРАВЈЕ И БЛАГОСОСТОЈБА“

- **Таргет 3.8:** Да се постигне универзална здравствена заштита вклучувајќи и заштита од финансиски ризик, пристап до квалитетни неопходни здравствени услуги и пристап до сигурни, ефективни и квалитетни како и пристапни основни лекови и вакцини за сите.

■ ЦЕЛ 13 „КЛИМАТСКА АКЦИЈА“

- **Таргет 13.3** Да се подобри образованието, свесноста и човековите и институционалните капацитети за ублажување на климатските промени, за приспособување, за намалување на влијанијата и за рано предупредување.

■ ЦЕЛ 16 „МИР, ПРАВДА И СИЛНИ ИНСТИТУЦИИ“

- **Таргет 16.3:** Промовирање на владеење на правото на национално и меѓународно ниво и обезбедување на еднаков пристап до правда до сите.
- **Таргет 16.5:** Значително намалување на сите форми на корупција и поткуп.
- **Таргет 16.6:** Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа.
- **Таргет 16.7:** Да се осигура одговорно, инклузивно, партиципативно и репрезентативно донесување на одлуки, на сите нивоа.
- **Таргет 16.10:** Да се обезбеди пристап до информации и заштита на фундаменталните слободи, во согласност со националното законодавство и меѓународните договори.

Со реализација на 23 заложби директно ќе се работи кон постигнување на напредокот за постигнување на Цел 16, односно ќе придонесат за унапредување на ефикасноста, отчетноста, транспарентноста на институциите со промовирање на пристапот до правда, пристапот до информации и заштита на фундаменталните права како и кон намалување на корупцијата. Дополнително со две заложби ќе се работи и на обезбедување на напредок во Цел 3 и цел 13 односно за унапредување на задоволството на граѓаните од јавните услуги во образовниот и здравствениот сектор, но и на заштита на животната средина и пристапот до информации во оваа област.

Оттука, преку широкиот виртуелен консултативен процес и унапредени постојни практики темелено и на искуствата од претходните акциски планови за отворено владино партнерство, советите и препораките од Секретаријатот на ОВП, препораките од механизмот за независно известување, креативните предлози од заинтересираните чинители и со директна вклученост на над 350 претставници од владиниот и граѓанскиот сектор се подготви нацрт национален Акциски план за Партнерство за отворена власт за периодот 2021-2023 година во кој се дефинирани 23 заложби, 95 достигнувања во 5 приоритетни области.

СУМАРЕН ПРЕГЛЕД НА ЗАЛОЖБИ ПО ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ ВО НАП 5-ОТВОРЕНА ВЛАДА

ТРАНСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, ПРОАКТИВНОСТ И ИНКЛУЗИВНОСТ

- Јавно објавување на вистинските сопственици на фирмите што склучиле договори за јавни набавки
- Проактивно објавување на информациите од јавен карактер на веб-страниците на институциите
- Објавување на основните информации за јавните набавки на интернет страниците на институциите
- Унапредување на пристапот до информации и бројот на објавени отворени податоци во единиците на локалната самоуправа (ЕЛС)
- Овозможување на бесплатен пристап до податоци за граѓанските организации
- Фискална транспарентност и отчетност на локално ниво и подобрување на вклученоста на граѓаните преку иновативни механизми и алатки

СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА И ПРОМОВИРАЊЕ НА ДОБРО ВЛАДЕЕЊЕ

- Јавните набавки како отворени податоци
- Унапреден механизам за следење на имотната состојба на избраните и именуваните лица
- Јавно објавување на предметите за изборот на избрани/именувани лица од Владата на РСМ како раководители на институции

УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИСПОРАКАТА НА ЈАВНИТЕ УСЛУГИ

- Јавни услуги и политики темелени на граѓанските приоритети од областа на вработувањето
- Јавни услуги и политики темелени на граѓанските приоритети од областа на превентивната здравствена заштита
- Јавни услуги и политики темелени на граѓанските приоритети од областа на образованието
- Јавни услуги и политики темелени на граѓанските приоритети од областа на обезбедувањето на локалните јавни услуги
- Достапни е-услуги во руралните средини
- Зголемување на пристапот до загарантираните облици на заштита на жртвите на трговија со луѓе
- Унапредување на механизмите за заштита на жртвите на вознемирување на работно место
- Овозможување на пристап до терапија и здравствени услуги на лица кои употребуваат дроги по издржување на казна затвор

ПРИСТАП ДО ПРАВДА

- Унапредување на заштитата на сексуалните работници и лицата кои употребуваат дроги
- Унапредување на пристап до правда на социјално загрозуени и граѓани во социјален ризик
- Пристап до правда за жени кои претрпеле семејно насилство
- Правно зајакнување на граѓаните преку достапни информации и отворени институции

ЖИВотНА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ

- Намалување на ефектите од климатските промени и заштита на животната средина од земјоделските активности
- Пристап до информации за нивото на аерозагадување

* * *

Работата на отворена влада е континуирана заложба и овој акциски план содржи дел од можните но амбициозни напори за промовирање на транспарентноста и отчетноста на Владата, Парламентот и Судството.

Овој документ ја промовира отвореноста и можноста за натамошно проширување и продлабочување на подолу утврдените приоритети во тесна соработка со сите чинители во сферата на Партнерството за отворена власт.

Целиот процес на спроведување и следење ќе биде поддржан од Министерството за информатичко општество и администрација, Советот за ОВП и Мрежата за ОВП.

ОТВОРЕНА ВЛАДА

1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, ПРОАКТИВНОСТ И ИНКЛУЗИВНОСТ

1.1. Јавно објавување на вистинските сопственици на фирмите што склучиле договори за јавни набавки

[октомври 2021 година - август 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

На 27 јануари 2021 година и во Република Северна Македонија се воспостави Регистар на вистински сопственици за да се зголеми транспарентноста во сопственичката структура на правните лица во земјата и да се исполнат меѓународните и стандардите на ЕУ за борба со перење пари и финансирање тероризам. Правните лица имаа рок до 27 април 2021 година, без надомест, да ги пријават податоците за вистинските сопственици.

Како дел од засилените мерки за отчетност и одговорност за кризната помош што им ја доделуваат на земјите за справување со последиците од пандемијата со КОВИД-19, ММФ побара од земјите на кои им доделува помош (меѓу кои и РСМ) да спроведат неколку заштитни механизми, меѓу кои и јавни информации за вистинските сопственици на фирмите кои добиле тендери од државата. Иако барањето за овие информации дојде како резултат на одговор на корона-кризата и зголемените ризици од корупција, сепак, тоа станува стандард во јавните набавки на многу земји во светот.

Досега, воспоставување на ваков механизам во РСМ не беше можен, поради непостоењето на Регистарот на вистински сопственици. Од друга страна, јавните набавки во земјата постојано се поврзуваат со широко распространета корупција и злоупотреби, сомнежи за договарање на фирмите и создавање вештачка конкуренција со што не може да се гарантира дека се добива најдобра вредност за потрошените пари. И во последниот извештај на Стејт депарментот за Климата за инвестирање во Република Северна Македонија се наведува корупцијата (и непотизмот) во јавните набавки како проблем за инвеститорите.

Транспарентноста на податоците од овој регистар овозможува поврзување на податоците за тоа кој го поседува правното лице, кој го контролира и кој има крајна корист од него. Ова помага да се сузбие корупцијата, да се намалат инвестициските ризици и да се зголеми доброто управување.

Главна цел на заложбата

Заложбата вклучува јавно објавување на информација за вистинските сопственици на фирмите што склучиле договори за јавни набавки на Електронскиот систем за јавни набавки, во делот каде што се објавуваат Известувањето за склучен договор и Договорот за јавна набавка.

На овој начин дополнително ќе се спречи корупцијата, односно јавни пари да завршуваат во приватни џебови на функционери; ќе се открие и спречи незаконско договарање на фирмите во јавните набавки и ќе се спречи привидна конкуренција на тендерите од фирми на исти вистински сопственици. Од друга страна ќе ѝ се овозможи на јавноста да ја следи рационалноста во трошењето на јавни пари; детектирање на т.н. црвени светла за корупција и ќе се поддржи одговорноста во трошењето јавни пари.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Транспарентноста во јавните набавки се смета за главна алатка за намалување на корупцијата и за овозможување на фер и конкурентен натпревар меѓу фирмите. Транспарентноста значи јавно достапни информации за целиот циклус на јавните набавки за да ги направи набавките одговорни. Меѓу овие информации спаѓаат и информациите за тоа кој стои зад компаниите што добиваат државни тендери. Притоа, не се мисли само на директорите и одговорните лица, туку на вистинските сопственици кои се крајни корисници и кои ја контролираат фирмата. Овие информации досега не беа познати, ниту расположливи не само за фирмите кои добиваат јавни тендери, туку воопшто за сите фирми во земјава. Со креирањето на Регистарот на вистински сопственици и со јавното објавување на имињата на вистинските сопственици на фирмите, се овозможува оваа информација да биде позната и за економските оператори кои добиле тендери, односно склучиле договори за јавни набавки. На тај начин ќе се делува пред сè превентивно во спречувањето на корупцијата, но исто така ќе може да се откријат и спречат коруптивни зделки во јавните набавки. Иако е задолжително лицата кои се вклучени во доделување договори за јавни набавки да изјават немање интерес во секоја постапка или ако имаат да се повлечат од одлучувањето, сепак тоа се прави само во однос на познатите лица на компаниите (директор, сопственик и сл.). Но, надвор од оваа превентивна мерка остануваат вистинските сопственици кои до сега не беа ни познати. Со оваа мерка ќе се спречи компаниите кои имаат вакви судири на интереси воопшто да конкурираат на тендерите,

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

но и доколку тоа се случи, полесно да се открие постоењето на тој судир и да се спречи коруптивното дејство. Се очекува оваа заложба да влијае позитивно и врз зголемување на конкуренцијата, односно да овозможи влез и на други фирми во јавните набавки што неминовно доведува до зголемување на квалитетот на набавките и подобрување на јавните услуги. Истовремено, на овој начин се поддржуваат отчетноста и доброто владеење на институциите бидејќи јавно се објавуваат податоците и за вистинските сопственици на добитниците на тендерите.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до целосно нови информации, го подобрува квалитетот на информациите за јавните набавки и заокружува одреден обем на информации со кои може да се открие и спречи корупцијата и ја подобрува пристапноста до информации до јавноста со тоа што овој податок ќе биде јавно, лесно и бесплатно достапен до граѓаните. **ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО** бидејќи создава и ги подобрува можностите и условите за јавното учество и влијание во креирањето на одлуките така што граѓанските организации и истражувачките новинари ќе можат да откриваат и да укажуваат на детектираните корупциски дејства. **ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ** бидејќи создава и ги подобрува правилата, прописите и механизмите за јавна одговорност на функционерите.

Дополнителни информации

За спроведување на оваа заложба не е потребен дополнителен буџет бидејќи станува збор за автоматско преземање на постојни информации од ЦРПСМ и нивно објавување на владиниот сајт за јавни набавки ЕСЈН каде што веќе постои таква техничка можност.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој -Врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“, Таргет 16.10: Да се обезбеди пристап до информации и заштита на фундаменталните слободи, во согласност со националното законодавство и меѓународните договори и Таргет 16.5: Значително намалување на сите форми на корупција и поткуп. Со мерките од оваа заложба се придонесува за унапредување на пристапот до информации од јавен карактер преку поефикасно спроведување на законите и подобра информираност на граѓаните.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
1.1.1	Договорен е критериумот за објавување на вистинските сопственици за договорите за јавни набавки, за начинот на спроведување на заложбата и за потребните законски и технички предуслови за тоа	1. Постигнат договор за критериумот (вредносен праг) за кои договори ќе се објавуваат вистинските сопственици за договорите за јавни набавки (да/не) 2. Постигнат договор за конкретното техничко решение за автоматско преземање на податоците за вистинските сопственици од Централниот регистар на ЕСЈН (да/не)	МФ, ЦРРСМ и БЈН	октомври 2021	август 2022
1.1.2	Објавени се имињата на вистинските сопственици на субјектите кои се носители на договорите за јавни набавки	1. Број на склучени договори според договорениот критериум (вредносен праг на договорот) за кои се објавуваат вистинските сопственици	БЈН	октомври 2022	континуирано

Заложбата е нова

Водечка институција за спроведување	ЦРПСМ и БЈН	
Име на одговорно лице за спроведување	ЦРПСМ, Вл адимир Наумовски БЈН, Горан Давидовски	
Функција, Одделение	Советник на директорот за информатички развој, ЦРПСМ Помошник раководител на Сектор за следење на системот за јавни набавки и управување со ЕСЈН, БЈН	
Email	vladimir.naumovski@crm.org.mk goran.davidovski@bjn.gov.mk	
Телефон	+389 2 3288 130, mob. +389 75 284 050 +389 2 3255 693	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	МФ и ГС на ВРСМ
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Центар за граѓански комуникации Герман Филков, gfilkov@ccc.org.mk

1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, ПРОАКТИВНОСТ И ИНКЛУЗИВНОСТ

1.2. Проактивно објавување на информациите од јавен карактер на веб-страниците на институциите

[октомври 2021 година –август 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Заложбата се однесува на т.н. активна транспарентност на институциите што подразбира објавување на информации на сопствена иницијатива без притоа некој да има доставено до нив барање за пристап до тие информации од јавен карактер.

Заложбата треба да им овозможи на граѓаните, фирмите и на сите други заинтересирани групи брз, лесен и континуиран пристап до основните информации за работењето на државните институции.

Иако од крајот на 2019 година, со новиот Закон за слободен пристап до информациите од јавен карактер, објавувањето на овие информации на веб-страниците на институциите е задолжително, сепак многу мал број од нив ја спроведуваат оваа обврска. Според последниот Индекс на активна транспарентност за 2021 година на ЦГК, министерствата и Владата објавуваат просечно 79% од овие информации, додека општини само 60%. Поединечните проценти се движат од 10% до 100%. Истото мерење кај јавните претпријатија покажува дека објавуваат 41% од овие информации. Се проценува дека кај другите институции (околу 1.200) кои не се под мониторинг на граѓанскиот сектор, објавувањето е уште помало, а е од еднакво значење за животот на граѓаните.

Во меѓувреме, Владата презема неколку мерки за да го поттикне објавувањето на овие информации, но повторно само кај владините институции, кај општините и кај јавните претпријатија чијшто основач е таа.

И Државниот завод за ревизија, во извештајот од ревизијата на успешност за Квалитетот на услугите кои ги даваат ЕЛС преку своите веб портали констатира дека „Постојниот квалитет на услугите кои ги обезбедуваат ЕЛС на веб порталите не обезбедува ефективна и брза услуга и не е овозможен ист третман, еднаков пристап и достапност за секој граѓанин.“

Главна цел на заложбата

Заложбата вклучува засилени напори од Агенцијата за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер за подобрување на активната транспарентност кај имателите на информации.

Пред да почнат засилените напори за активна транспарентност кај владините институции и општините, во 2016 година, просечното објавување на информации кај овие институции беше 45%, додека пред ваквите активности кај јавните претпријатија, тие објавуваа само 28% од информациите. Имајќи го предвид порастот на активната транспарентност кај овие институции по преземањето на конкретните мерки, се очекува подобрување и кај сите останати институции.

Со остварувањето на заложбата ќе се зголеми достапноста на информациите кои се важни за животот и работењето на луѓето, а ќе се намали притисокот за добивање информации преку барања за слободен пристап.

Соодветниот и навремен пристап до информации е предуслов за ефективно учество на граѓаните во креирањето политики и за квалитетно и навремено добивање на услугите од државните институции.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Се смета дека самата обврска за институциите да информираат на годишно ниво за степенот на почитување на членот 10 од законот, односно за обемот на објавување на основните информации за нивното работење ќе продонесе кон зголемено објавување на овие информации и почитување на членот 10, за кое непочитување не се предвидени прекршочни одредби во законот.

Со изготвувањето и објавувањето на извештај за почитувањето на членот 10, ќе им се овозможи на граѓаните и на граѓанските организации да имаат поголем увид во степенот на објавување на основните информации од страна на институциите, а со тоа да го засилат притисок врз институциите за објавување повеќе информации.

Инаку, со остварување на заложбата, институциите ќе обелоденуваат:

- информации за регулативата и за одлуките на властите, со што се остварува правото на граѓаните да бидат информирани за своите права и обврски во општеството;
- информации коишто им се потребни на граѓаните за да бараат одговорност од властите;
- информации коишто им се неопходни на граѓаните за да можат да учествуваат во процесот на донесувањето одлуки и
- информации коишто им се потребни на граѓаните за да можат да пристапуваат кон услугите што ги нудат јавните институции.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

И самата институција којашто објавува информации врз проактивна основа остварува корист по неколку основи:

- активната транспарентност ѝ помага на институцијата да биде поодговорна во трошењето на јавните пари;
- на тој начин институцијата ги промовира принципите на добро владеење и интегритет и
- институцијата е поефикасна бидејќи подобро управува со информациите со коишто располага.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до нови и повеќе информации, го подобрува квалитетот на информациите и ја подобрува пристапноста до информации до јавноста, или овозможува право на информации.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи создава или ги подобрува можностите и условите за јавното учество и влијание во креирањето на одлуките и создава или ја подобрува овозможувачката околина за граѓанското општество.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи создава и ги подобрува правилата, прописите и механизмите за јавна одговорност на функционерите.

Дополнителни информации

За спроведување на оваа заложба не е потребен дополнителен буџет бидејќи сите предвидени активности се дел од редовното работење на институциите, како и на Агенцијата за заштита на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер (АСПИ).

Заложбата е поврзана со Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2021-2025, Стратегијата за транспарентност на Владата на РСМ, Планот за борба против корупцијата на Владата на РСМ, препораки од Функционалната анализа на АСПИ.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој -Врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“, Таргет 16.10: Да се обезбеди пристап до информации и заштита на фундаменталните слободи, во согласност со националното законодавство и меѓународните договори. Со мерките од оваа заложба се придонесува за унапредување на пристапот до информации од јавен карактер преку поефикасно спроведување на законите и подобра информираност на граѓаните.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
1.2.1	Воведена обврска за секоја институција – имател на информации, задолжително да информира во својот годишен извештај што го доставува до АСПИ и за спроведување на членот 10 од Законот за слободен пристап кој предвидува обврска за имателите да ги објавуваат сите информации од своето работење на своите веб-страници.	1. Процент на институции (почнувајќи од 2021 година) што доставиле годишен извештај до АСПИ вклучуваат информации за спроведување на член 10 (таргет 50%) (Од 1440 иматели на информации, во 2020 година извештај до АСПИ доставиле 1132 институции, односно 79 % од институциите).	Сите иматели на информации од јавен карактер	јануари 2022	континуирано
1.2.2	Воведена обврска за АСПИ за објавување збирна информација во својот годишен извештај и за спроведувањето на членот 10 од Законот за слободен пристап, а врз основа на добиените извештаи од имателите на информации.	1. Број на институции за кои АСПИ објавил информации во годишниот извештај за спроведување на член 10	АСПИ	април 2022	континуирано

Заложбата е продолжување на претходни заложби

Водечка институција за спроведување	АСПИ	
Име на одговорно лице за спроведување	Петар Гајдов Оливер Серафимовски	
Функција, Одделение	Помошник раководител Советник, Одделение за соработка со имателите на информации и информирање на јавноста	
Email	petar.gajdov@aspi.mk oliverserafimovski@komspi.mk	
Телефон	+389 2 3118 038	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	ГС на ВРСМ
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Центар за граѓански комуникации Герман Филков, gfilkov@ccc.org.mk +389 2 3213 513

1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, ПРОАКТИВНОСТ И ИНКЛУЗИВНОСТ

1.3. Објавување на основните информации за јавните набавки на интернет страниците на институциите

[октомври 2021 година –август 2023 година]

**Кој јавен
проблем се
адресира со
заложбата?**

Основните податоци за трошењето на јавните пари преку тендерите се достапни на владиниот портал Електронски систем за јавни набавки (ЕСЈН).

Основната намена на овој портал е спроведување на јавните набавки меѓу државните институции и фирмите. Порталот е наменет за лицата за јавни набавки во институциите и фирмите, кои се претходно обучени за негово користење. Оттука, транспарентноста на податоците за јавните набавки не е првенствена функција на овој портал. Со тоа, основните податоци за трошењето на парите на граѓаните преку јавните набавки остануваат тешко достапни за поширокиот круг на граѓани и други заинтересирани страни и за разлика од други земји, граѓаните немаат брз, едноставен, лесен и разбирлив увид во начинот на трошење на јавните пари.

Две последователни истражувања на Центарот за граѓански комуникации за степенот на информираност на граѓаните за трошењето на јавните пари преку јавните набавки спроведени меѓу 400 испитаници од целата земја, во 2017 и 2019 година, покажуваат дека со преземање одредени слични мерки, процентот на граѓани кои сметаат дека имаат доволно информации за начинот на кој институциите ги трошат јавните пари преку тендери се зголемил од 6% на 20%, само за три години. И во двете истражувања дури по 98% од граѓаните одговориле дека информациите што сега ги имаат за овие трошења ги добиваат од веб-страниците на институциите и од медиумите. Оттука, неопходно е институциите да мораат да објавуваат повеќе информации за овие трошења на своите веб-страници, како места на кои граѓаните најчесто ги бараат и очекуваат да ги добијат овие информации.

Во претходните два акциски планови од ОВП беа спроведени заложби и активности како предуслови за оваа заложба. Прво беше изработена листа на информации како минимум стандард за транспарентноста во јавните набавки, а потоа Бирото за јавни набавки овозможи нова функционалност на ЕСЈН со која се креираат кратки линкови од објавите на ЕСЈН кои можат да се искористат за објавување на тие информации и на сајтовите на институциите.

Главна цел на заложбата

На овој начин секоја институција објавите на ЕСЈН може брзо, лесно и едноставно да ги објави на својата веб-страница каде на едно место ќе бидат достапни сите основни информации за нејзините јавни набавки. Имено, во профилот на секој локален администратор регистриран на ЕСЈН се додадени “HTML” тагови за “iFrame” кој ги содржи информациите за планираните набавки, огласите, известувањата за склучен договор и известувањата за реализиран договор за тој договорен орган. Овие “HTML” тагови потребно е да се копираат и да се вметнат во веб сајтот на институцијата.

Заложбата опфаќа обврска за институциите/договорните органи утврдени во член 9 од Законот за јавни набавки да креираат посебен дел (таб) на своите веб-страници за „јавни набавки“ и таму, на едно место, да ги објавуваат следниве информации и документи: годишен план за јавни набавки, огласи за јавни набавки (линк од објавата на ЕСЈН), известувања за склучени договори (линк од објавата на ЕСЈН), склучените договори и известувања за реализирани договори (линк од објавата на ЕСЈН).

Целта е граѓаните да имаат брз, лесен, едноставен и разбирлив пристап до информациите за начинот на којшто институциите ги трошат парите преку јавни набавки (околу 900 милиони евра годишно) така што институциите ќе ги објавуваат овие информации на своите веб-страници кои, пак, се првата точка на која граѓаните ѝ пристапуваат кога сакаат да се информираат за некоја конкретна институција.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Брзата, лесна, едноставна и разбирлива достапност на овие информации за граѓаните ќе ги зголеми отчетноста на институциите и нивната одговорност во јавните трошења, а на граѓаните ќе им овозможи да разберат како и за што се трошат нивните пари и да влијаат за користење на јавните средства за нивните потреби.

Со тоа што објавувањето на овие информации е брзо и крајно симплифицирано и може да се направи само со копирање на “HTML” таговите од ЕСЈН и нивно вметнување во веб сајтот на институцијата ќе се надминат и сегашните проблеми на немање доволно стручен ИКТ кадар во институциите и преоптовареност на лицата за јавни набавки бидејќи за објавување на информациите не е потребна посебна стручност и не одзема време.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до нови и повеќе информации, го подобрува квалитетот на информациите со коишто располагаат граѓаните и граѓанските организации и ја подобрува пристапноста до информации до јавноста, или овозможува право на информации.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи создава или ги подобрува можностите и условите за јавното учество и влијание во креирањето на одлуките и создава или ја подобрува овозможувачката околина за граѓанското општество.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи создава или ги подобрува правилата, прописите и механизмите за јавна одговорност на функционерите.

Дополнителни информации

За спроведување на ова заложба не е потребен дополнителен буџет бидејќи потребната функционалност на ЕСЈН за креирање и брзо и лесно преземање на линковите од објавените информации и нивно поставување на сајтовите на институциите веќе постои. Кај другите институции треба само креирање на посебен таб (тие што немаат) за што не се потребни посебни финансиски средства. Единствено ќе бидат потребни дополнителни буџетски средства кај оние институции кои сега немаат свои веб-страници за да ги креираат.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој - Врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“, Таргет 16.10: Да се обезбеди пристап до информации и заштита на фундаменталните слободи, во согласност со националното законодавство и меѓународните договори. Со мерките од оваа заложба се придонесува за унапредување на пристапот до информации од јавен карактер преку поефикасно спроведување на законите и подобра информираност на граѓаните.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
1.3.1	Креиран посебен дел (таб) за „јавни набавки“ на веб-страниците на институциите (договорните органи)	1. Процент од институциите имаат креирано посебен дел на своите веб-страници за „јавни набавки“ (Таргет 50%) (Според последниот извештај на МИОА од регистарот на вработените во јавниот сектор, во земјата се активни 1332 јавни институции)	Сите договорни органи во земјата	октомври 2021	март 2022
1.3.2	Се објавуваат на веб-страницата на секоја институција (во делот за „јавни набавки“) следниве информации и документи: → годишен план за јавни набавки (со сите измени и дополнувања); → огласи за јавни набавки (линкови од објавите од ЕСЈН); → известувања за склучени договори (линк од објавите од ЕСЈН); → склучените договори за јавни набавки и → известувања за реализирани договори (линкови од објавите од ЕСЈН).	1. Процент од институциите кои ги објавуваат редовно основните податоци за своите јавни набавки (Таргет: 50%)	Сите договорни органи во земјата	април 2022	континуирано

Станува збор за дополнета постојана заложба

Водечка институција за спроведување	ГС на ВРСМ	
Име на одговорно лице за спроведување	Маја Петковска Лесес Неда Гацова	
Функција, Одделение	Државен советник	
Email	maja.petkovska@gs.gov.mk nedagacova@gmail.com	
Телефон	+389 2 3118 022	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	БЈН Јавни институции
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Центар за граѓански комуникации Герман Филков, gfilkov@ccc.org.mk +389 2 3213 513

1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, ПРОАКТИВНОСТ И ИНКЛУЗИВНОСТ

1.4. Унапредување на пристапот до информации и бројот на објавени отворени податоци во единиците на локалната самоуправа (ЕЛС)

[октомври 2021 година – август 2022 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Транспарентноста и отвореноста на ЕЛС сеуште е на ниско ниво. Повеќето ЕЛС во Република Северна Македонија не ги објавуваат сите податоци и информации кои се нивна законска обврска. Исто така, повеќето општини не објавуваат податоци во отворен формат. ЕЛС немаат информации точно со кои податочни сетови од отворен карактер располагаат. Знаењето и свесноста за отворените податоци, како и бенефитите кои тие ги носат, е на многу ниско ниво кај локалните службеници но и кај граѓаните и кај локалните граѓански организации. Потребно е да се зголеми свесноста за отворените податоци кај сите чинители во процесот. Истражувањето преку Индексот на отвореност за 2020 година, спроведено од Фондацијата Метаморфозис, покажа дека локалната власт исполнува 40% од индикаторите за отвореност. Оваа просечна оценка укажува на ниско ниво на посветеност на општините на исполнување на принципите на отвореност.

Постои потреба од обезбедување на полесен пристап до информации за работењето на локалната власт, поттикнување на инклузивниот пристап во донесувањето на одлуките и објавување на поголем број на податочни сетови во отворен формат.

Главна цел на заложбата

Подобрени услови и зголемени капацитети за поголема транспарентност и отвореност на локалната власт. Објавени минимум по 5 податочни сетови во отворен формат во секоја од 30 ЕЛС.

Подобро разбирање на концептот на отворени податоци на локално ниво од страна на сите чинители во процесот, како и зголемување на нивната свесност за придобивките од отворените податоци.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Со цел да се добие информација за нивото на отвореност на ЕЛС ќе се спроведе мерење на работата на сите единици на локалната самоуправа во Република Северна Македонија во однос на принципите на транспарентност, пристапност, ефикасност и интегритет, преку Индексот на отвореност. Врз основа на направената проценка ќе бидат дадени препораки за подобрување на транспарентноста и отвореноста во работењето на ЕЛС.

Со цел да се подобри знаењето за концептот на отворени податоци и да се унапреди транспарентноста на локално ниво ќе бидат спроведени обуки за претставници на општините и за граѓански организации.

Со цел да се објават повеќе информации, документи и отворени податоци од страна на ЕЛС, ќе бидат ангажирани фасилитатори за поддршка на општините за објавување на повеќе информации и подготовка и објавување на податочни сетови во отворен формат.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на POV?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до нови и повеќе информации, го подобрува квалитетот на информациите и ја подобрува пристапноста до информации до јавноста, и овозможува право на информации.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи ги подобрува можностите и условите за јавното учество и влијание во креирањето на одлуките и ја подобрува овозможувачката околина за граѓанското општество.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи ги унапредува механизмите за јавна одговорност на функционерите.

Дополнителни информации

Активностите ќе се спроведат во рамки на Проектот на УСАИД за граѓанско учество имплементиран од Фондацијата Метаморфозис, во соработка со МЛС и ЕЛС.

Заложбата е поврзана со остварување на целите од Стратегијата на отворени податоци.

За успешна реализација на активностите потребна е блиска соработка со ЕЛС.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој, врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“, Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа.

Со мерките од оваа заложба се придонесува кон унапредување на транспарентноста и отвореноста на локално ниво. Со оваа заложба ќе се подобри пристапот, употребата и искористеноста на информациите и податоците од јавен карактер.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
1.4.1	Единиците на локалната самоуправа учествуваат во спроведувањето на мерење на отвореноста на единиците на локалната самоуправа во Република Северна Македонија преку Индексот на отвореност	1. Спроведено истражување и објавен извештај од истражувањето за 2021 година (да/не) 2. Спроведено истражување и објавен извештај од истражувањето за 2022 година (да/не)	МЛС, Фондација Метаморфозис	октомври 2021	август 2022
1.4.2	Унапредени знаења за транспарентност и отворени податоци преку одржување на обуки со претставници на општините	1. Број на одржани обуки за претставници на општините (Таргет; најмалку 2 обуки) 2. Број на претставници на општините кои учествуваат на обуките (Таргет: најмалку 20 учесници)	МЛС, Фондација Метаморфозис	ноември 2021	март 2022
1.4.3	Обезбедување на директна поддршка на 30 ЕЛС (преку фасилитатори) за унапредување на нивната транспарентност и отвореност	1. Број на објавени податочни сетови во отворен формат од 30 ЕЛС (Таргет: 5 податочни сетови од секоја општина)	МЛС, Фондација Метаморфозис	декември 2021	април 2022

Заложбата делумно е поврзана со заложбата 5
– Транспарентност на локално ниво од НАП 4

Водечка институција за спроведување	МЛС	
Име на одговорно лице за спроведување	Ели Чакар	
Функција, Одделение	Државен советник	
Email		
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	МИОА ЕЛС
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Фондацијата за интернет и општество Метаморфозис Маријана Јанческа, marijana@metamorphosis.org.mk

1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, ПРОАКТИВНОСТ И ИНКЛУЗИВНОСТ

1.5. Овозможување на бесплатен пристап до податоци за граѓанските организации

[октомври 2021 година – мај 2022 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Според Централниот регистар во РСМ има 15.581 регистрирани здруженија и фондации, согласно Законот за здруженија и фондации. Централен регистар согласно член 47 од Законот за здруженија и фондации, а во врска со приоритетот „Граѓанско општество“ од Планот 3-6-9 на Владата на РСМ, објавува листа на граѓански организации во отворен формат (excel), достапна на следниот линк: <https://www.crm.com.mk/mk/otvoreni-podatotsi/gragjanski-organizatsii>.

.Моментално, информациите кои се објавуваат во рамки на оваа листа се: име на организација, матичен број и контакт меил адреса.

Преку можноста за индивидуално пребарување по име на субјект или матичен број <https://www.crm.com.mk/mk/otvoreni-podatotsi/osnoven-profil-na-registriran-subjekt>, за секој субјект може да се добијат и следните информации, без дополнителен финансиски надоместок: ЕМБС; ЕДБ; Целосен назив; Скратен назив; Датум на основање; Правна форма; Правен статус; Адреса; Дополнителни информации (во стечај/во ликвидација); Претежна дејност; Големина.

Согласно член 47 од Законот за Здруженија и фондации, дефинирано е дека во овие регистри се запишуваат: полното име на организацијата и скратеното име ако го има; седиштето; актот за основање; датум на основање; име, презиме и единствен матичен број на граѓанинот и единствен матичен број на основачите; датум на донесување, односно изменување и дополнување на статутот; предвиденото време за кое организацијата се основа; цели и дејности; име, презиме и единствен матичен број на застапникот по закон; податоци за организациски единици (подружници, канцеларија и слично); податоци за статус на организација од јавен интерес; податоци за статусните измени; податоци за стечај и ликвидација; забелешка за започнување постапка за забрана на вршење на дејност; престанок на работа и; број и датум на решение за запишување, за промена на податоци и решение за бришење на уписот в соодветниот регистар од членот 40 став (1) на овој Закон. Можеме да заклучиме, дека во овој момент, без надоместок, меѓу другото не се достапни: актот за основање, информации за основачи и овластени лица, цели и дејности, статус на организација од јавен интерес.

Во рамки на процесите на креирање политики, учеството на граѓанските организации се смета за демократски минимум. За таа цел институциите користат различни методи, меѓу кои и креираат посебни регистри, како на пример Секретаријатот за европски прашања <https://www.sep.gov.mk/post/?id=706> или Советот за соработка со и развој на граѓанското општество https://www.nvosorabotka.gov.mk/sites/default/files/4.%D0%9Ebrazec_Registar_GO_0.pdf. И недржавните актери, кои имаат потреба од пошироки консултации, комуникација и вмрежување користат регистри кои сами ги креираат, на пример Дијалог кон ЕУ <https://bit.ly/3wnsQ1O> или Цивика Мобилитас <https://civicamobilitas.mk/adresar/>.

И меѓународни и меѓудржавни организации често се впуштаат во активности кои имаат за цел да мапираат организации од различни области, на пример УНИЦЕФ https://www.unicef.org/northmacedonia/media/3541/file/MK_MappingCSOsCWD_Report_MK.pdf.

Потребата од создавање посебни регистри (односно бази на податоци за здруженија и фондации), се јавува поради недостаток на пристап до отворени податоци за граѓанските организации кои се евидентирани во Централниот регистар согласно Законот за здруженија и фондации, кои редовно се ажурираат и кои корисниците може да ги пребаруваат по различни основи, за различни цели. Постојните горенаведени регистри што се водат надвор од Централниот регистар тоа не го овозможуваат, се парцијални и непотребно се трошат средства за иста намена.

Дополнително, моментално на листата на граѓански организации, евидентирани се разновидни форми на граѓанско здружување, од здруженија, комори, спортски друштва, навивачки групи, здруженија на возачи, здруженија на пензионери, жени и сл. Без дополнителни информации за секој од субјектите не е возможно да се направи проценка на структурата на граѓанското општество.

Главна цел на заложбата

1. Унапредување на транспарентноста на граѓанското општество;
2. Унапредување на инклузивноста во процесите на креирање и следење на јавните политики, преку можноста за тематско, географско или друг тип на таргетирање на граѓанските организации;
3. Соодветно дизајнирање на политики за развој на граѓанското општество, имајќи ги предвид спецификите на субјектите регистрирани согласно Закон за здруженија и фондации;
4. Намалување на административниот товар врз здруженијата во процесите на аплицирање за финансиска поддршка кај јавни и приватни донатори.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

1. Проширување на отворените податоци за граѓанските организации со податоците достапни од индивидуалното пребарување достапни како постојни услуги

Проширување на податоците што Централниот регистар ги објавува за граѓанските организации во отворен формат (Листа на граѓански организации) бесплатно на веб локацијата <http://www.crm.com.mk/mk/otvoreni-podatotsi/gragjanski-organizatsii> со сите податоци кои се јавно и бесплатно достапни преку услугата Основен профил на регистриран субјект (<http://www.crm.com.mk/mk/otvoreni-podatotsi/osnoven-profil-na-registriran-subjekt>).

Податоците ќе се добиваат од тековната – моментална состојба на Регистарот на здруженија и сојузи, Регистарот на фондации и Регистарот на организациони облици на странските организации (3-те дефинирани во Законот за здруженија и фондации) и ќе се ажурираат најмалку еднаш месечно.

Со проширување на податоците ќе се овозможи филтрирање преку пребарување по различни основи, на пример според седиштето, правна форма, големина и др., односно по секој од достапните податоци, што ќе ја зголеми нивната употребна вредност. Имајќи предвид дека за податоците е одговорен Централниот регистар, истите ќе бидат ажурирани и комплетни. Регистрите кои моментално ги водат другите државни институции и недржавни актери, се парцијални (само со информации за организации кои се регистрирале за нивните потреби) и без одржливи механизми за ажурирање на податоците.

Овие информации ќе послужат на самото граѓанско општество, на донаторите и меѓународните организации, кога тие организираат консултативни процеси или имаат потреба да дисеминираат информации. Исто така, поради јавната достапност на овие информации, процесот на аплицирање за финансиска поддршка (јавна и приватна), ќе може во одредена мера да се олесни административно.

2. Овозможување пристап до динамички извештаи со прилагодливи податоци за граѓанските организации за корисниците на буџетот (централна и локална власт)

Иако Централен регистар нуди бесплатен пристап до информации за државните институции, видно е дека дел од институциите не се информирани за можноста, а на дел од нив не им е од корист форматот во кој се достапни информациите за граѓанските организации, па затоа тие се одлучуваат за креирање и користење на свои регистри на здруженија и фондации, често креирани на основа на тематска определба на организациите, како што е погоре дадениот пример од СЕП и Советот за соработка со и развој на граѓанското општество.

**Зошто оваа
заложба е
релевантна за
вредностите
на ПОВ?**

Со овозможување на пристап до динамички извештаи со прилагодливи податоци за здруженијата и фондациите на институциите корисници на државниот буџет (централна и локална власт) ќе им се овозможи директен и авторизиран пристап до динамички извештаи со прилагодливи податоци. Податоците во извештаите ќе се добиваат од тековната – моментална состојба на Регистарот на здруженија и сојузи, Регистарот на фондации и Регистарот на организациони облици на странските организации (3-те дефинирани во Закон за здруженија и фондации) врз основа на определени влезни критериуми (филтри), како на пример: географски по седиштето на субјектот, организационен облик, големина, по клучен збор од целите и сл.

Конечното утврдување на влезните критериуми и излезните податоци ќе се одлучи во инклузивен процес, во работна група составена од претставници на ФООМ како предлагач на заложбата, претставници на ЦР, Влада – Одделението за соработка со граѓанските организации, Совет за соработка со и развој на граѓанското општество. Со можноста за пристап до ажурирани податоци, кои може да се обработуваат согласно интересот на институцијата која ги користи, институциите ќе можат да го зголемат опфатот на организации со кои комуницираат, да ги информираат и да ги вклучуваат во тековните консултативни процеси.

Конечно, развојот на политиките за граѓанско општество е цел сама по себе. Владата има оформено Совет за соработка со и развој на граѓанското општество и има донесено, односно подготвува нова Стратегија за развој на граѓанското општество. Меѓутоа дизајнирањето на квалитетни политики, зависи од достапноста на квалитетни податоци. Моменталниот формат во кои се достапни податоците за здруженија на граѓани не се доволно употребливи и корисни при креирањето на политики. Овозможување на бесплатен пристап до податоци за граѓанските организации значително ќе ја олесни работата и на Советот во овој аспект.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи ја унапредува транспарентноста на граѓанското општество; го подобрува квалитетот и пристапот до јавни и бесплатни информации со тоа што сите податоци се достапни на една централна локација и освен индивидуално пребарување, можно е и аналитичко користење на податоците; овозможува услови за олеснување на административниот товар врз граѓанските организации при аплицирање за финансиски средства од јавни и приватни донатори.

Дополнителни информации

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи на државните институции им се достапни податоци, според кои можат да направат тематско, географско, типско и друг тип на таргетирање на граѓански организации, со цел нивно вклучување во процесите на креирање и следење на јавните политики, а на граѓанските организации и донаторите им се достапни интегрирани податоци на едно место кои ќе можат да ги користат во случаите кога тие организираат консултативни процеси или имаат потреба да дисеминираат информации до здруженијата и фондациите.

Ќе се подобрат политиките за развој на граѓанското општество, кои сега ќе може да се базираат на кредибилни и веродостојни информации, користејќи ја оваа интегрална база.

Врска со Стратегијата на Владата за соработка и развој на граѓанскиот сектор 2018-2020:

Во Стратегијата на Владата за соработка и развој на граѓанскиот сектор 2018-2020 е предвидена МЕРКА 12: Зголемување на достапноста и дисеминацијата на јавните податоци за регистрираните граѓански организации во Централниот регистар на Република Северна Македонија.

Во рамки на оваа мерка, предвидени се две активности 12.1.Подобрување на базата на регистрирани граѓански организации во Централниот регистар, каде треба да бидат проширени јавно достапните информации за регистрираните граѓански организации 12.2. Подобрување на правната рамка за постапките за добивање на потребните информации од Централниот регистар со цел јавно финансирање на проектите и програмите на граѓанските организации.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој -Врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“, Таргет 16.10: Да се обезбеди пристап до информации и заштита на фундаменталните слободи, во согласност со националното законодавство и меѓународните договори. Со мерките од оваа заложба се придонесува за унапредување на пристапот до информации од јавен карактер преку поефикасно спроведување на законите и подобра информираност на граѓаните.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
1.5.1	Објава на податоци за граѓанските организации во отворен формат на порталот на Централен регистар, владиниот портал за отворени податоци	1. Број на регистрирани здруженија на граѓани и фондации за кои се објавени податоци во отворен формат (Бројот на регистрирани здруженија според Централен регистар е 15580) 2. Број на преземања на отворените податоци од порталот на ЦР и владиниот портал за отворени податоци	ЦРРСМ, МИОА	декември 2021	декември 2021
1.5.2	Редовно ажурирање на отворените податоци од претходната точка	1. Фреквенција на ажурирање на отворените податоци (Таргет: најмалку еднаш на месечно ниво)	ЦРРСМ	декември 2021	континуирано
1.5.3	Креирање на работна група за утврдување на влезни критериуми и излезните податоци граѓанските организации што ќе ги содржат динамичките извештаи	1. Утврдени критериуми и излезни податоци (да/не)	ФООМ како предлагач на залоштбата, претставници на ЦР, ГС на РСМ, Совет за соработка со и развој на граѓанското општество	октомври 2021	октомври 2021

1.5.4	Овозможување на пристап до динамички извештаи со прилагодливи податоци за граѓанските организации за корисниците на буџетот (централна и локална власт)	1. Овозможен пристап до динамички извештаи со прилагодливи податоци за граѓанските организации (да/не)	ЦРПСМ	октомври 2021	мај 2022
1.5.5	Обука и писмени инструкции за корисниците на буџетот (централна и локална власт) за користење на динамичките извештаи	1. Број на службеници, учесници на обуката; 2. Број на службеници до кои се проследени писмени инструкции за користење на динамичките извештаи	ЦРПСМ	мај 2022	мај 2022
1.5.6	Користење на динамичките извештаи за граѓанските организации	1. Број на преземени извештаи со податоци за граѓанските организации	ЦРПСМ, ГС на РСМ, Совет за соработка со и развој на граѓанското општество.	мај 2022	континуирано

Нова заложба

Водечка институција за спроведување	ЦРПСМ	
Име на одговорно лице за спроведување	Владимир Наумовски	
Функција, Одделение	Советник на директорот за информатички развој	
Email	vladimir.naumovski@crm.org.mk	
Телефон	+389 2 3288 130	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	ГС ВРСМ - Одделение за соработка со граѓанските организации, Сузана Никодијевиќ Филиповска, Suzana.Nikodijevic@gs.gov.mk Маја Петковска Лесес, Maja.Petkovska@gs.gov.mk Совет за соработка со и развој на граѓанското општество
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Фондација Отворено општество – Македонија Данче Даниловска Бајдевска, dance.danilovska@fosm.mk Марија Мирчевска, marija.mirchevska@fosm.mk Центар за граѓански комуникации Герман Филков, gfilkov@ccc.org.mk

1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ, ОТЧЕТНОСТ, ПРОАКТИВНОСТ И ИНКЛУЗИВНОСТ

1.6. Фискална транспарентност и отчетност на локално ниво и подобрување на вклученоста на граѓаните преку иновативни механизми и алатки

[октомври 2021 година – септември 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Доброто владеење на локално ниво подразбира подобрување на процесите во функција на поефективно и поекономично испорачување на јавните услуги, со обезбедување на целосна транспарентност и отчетност, како и вклучување на граѓаните во донесувањето на одлуките. Притоа секогаш треба да се внимава процесите да гарантираат инклузивност. Имајќи ги предвид новите трендови и документи на Советот на Европа, на Европската Унија и на ООН, овие заложби можат да се постигнат со користење на иновации и нови технологии кои што го олеснуваат пристапот до информациите и ги сензибилизираат граѓаните.

Потребата од подигнување на нивото на транспарентност и отчетност на локално ниво е адресирана во речиси сите извештаи и стратешки документи на националните институции, додека пак напредокот во овие аспекти, меѓу другото, се следи и преку анализи и анкети кои се спроведуваат на годишно ниво. Во истражувањата на јавното мислење за задоволството од услугите на локално ниво спроведени во изминатите четири години, се забележува извесно подобрување на оценката која ја даваат граѓаните за достапноста до информациите за општините (од 3.0 во 2017 на 3.1 во 2020), учеството на граѓаните при донесувањето одлуки од локално значење (од 2.3 во 2017 на 2.6 во 2020), како и за запознавањето на граѓаните со начинот на кој се трошат буџетските средства во нивната општина (од 2.2 во 2017 на 2.4 во 2020). Сепак, и покрај релативниот напредок во овој правец, постои голема потреба од вложување дополнителни напори за подобрување на вкупната транспарентност и отчетност на единиците на локалната самоуправа, како и за поголемо вклучување на граѓаните во процесот на носење одлуки на локално ниво.

Кога се зборува за подобро управување со јавните финансии секогаш акцентот е ставен на подобрување на транспарентноста и отчетноста. Потребата од поголема финансиска транспарентност и отчетност беше адресирана и при донесувањето на Законот за финансиска поддршка на

Главна цел на заложбата

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

единиците на локална самоуправа и единки корисници основани од единиците на локална самоуправа за финансирање на доспеани, а неплатени обврски во октомври 2018 година, со цел преку поголема финансиска дисциплина и отчетност да се подобри управувањето со јавните финансии.

Во декември 2020 година Владата донесе Заклучок со кој што ги задолжи министерствата, а на општините им препорача да ја подобрат активната транспарентност, со акцент на финансиската транспарентност, особено во реализацијата на средствата од централниот буџет.

Преку воведување на иновативни механизми и алатки да се подобри финансиската транспарентност и отчетност во единиците на локалната самоуправа и вклученоста на граѓаните во донесувањето на одлуките на локално ниво.

Воспоставување на електронски табли во општините како многу достапен начин за информирање на членовите на советите и воопшто на граѓаните за клучните финансиски податоци од работењето на општината и јавните служби, преку автоматско преземање на кварталните извештаи за реализацијата на буџетот подготвени од странана општинската администрација и нивна преработка во многу поразбирлив и повидлив формат. Податоците се објавуваат на начин кој што ќе биде разбирлив за членовите на советите кои што не се финансиски експерти, како и за граѓаните. Целта е со поголема информираност и разбирање на процесот на подготовка и реализација на буџетот, членовите на советите да можат поодговорно да ја вршат контролната функција, како и да донесуваат одлуки врз основа на информации и во тесна соработка и во консултација со граѓаните.

Во општините ќе се поддржи креирањето и ставањето во функција на иновативни алатки за полесен пристап до информации и поттикнување на вклученоста на граѓаните во донесувањето на одлуките при креирањето на локалните политики и услуги.

Третиот аспект е воспоставување на единствен механизам за вклученост на граѓаните во процесот на носење одлуки и дефинирање на локалните приоритети кој што ќе обезбеди соодветна застапеност на сите граѓани, со акцент на социјално ранливите и маргинализирани групи.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до нови и повеќе информации, го подобрува квалитетот на информациите и ја подобрува пристапноста до информации до јавноста, или овозможува право на информации.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи создава и ги подобрува можностите и условите за јавното учество и влијание во креирањето на одлуките и ја подобрува овозможувачката околина за граѓанското општество.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи ги подобрува механизмите за јавна одговорност на функционерите.

Дополнителни информации

Заложбата продолжува од НАП 4 со цел механизмите и алатките за подобрување на финансиската транспарентност и отчетност и вклученоста на граѓаните да се воспостават во сите општини и да извршат поголемо влијание на подобрување на управувањето на локално ниво.

Во рамките на НАП4 вакви механизми и алатки се воспоставени во 24 општини.

Заложбата придонесува кон реализацијата на приоритетите и целите на Програмата на Владата за одржлив локален развој и децентрализација 2021-2026 како и на одржливите цели на ООН, особено на Целта 16: „Промоција на мирољубиви и инклузивни општества за одржлив развој, пристап до правда за сите и изградба на ефикасни, одговорни и инклузивни институции на сите нивоа“, а конкретно на целите 16.6: „Да се развијат ефикасни, одговорни и транспарентни институции на сите нивоа“ и 16.7: „Да се осигура одговорно, инклузивно, партиципативно и репрезентативно донесување на одлуки, на сите нивоа“.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
1.6.1	Воспоставување и ставање во функција на електронски табли во 20 општини на кои автоматски ќе бидат објавувани кварталните извештаи за реализација на Буџетот на општината, обработени на разбирлив начин и пристапни за граѓаните	1. Број на општини во кои се ставени во функција електронски табли 2. Степен на задоволство на граѓаните од запознаеноста со трошењето на општинскиот буџет (средна оцена 2.4 во 2020 година)	МЛС УНДП	јануари 2022	декември 2023
1.6.2	Креирање и воспоставување на иновативни алатки за полесен пристап до информации и поттикнување на вклученоста на граѓаните во 20 општини	1. Број на воспоставени иновативни алатки (минимум 20 алатки во 20 општини)	МЛС УНДП	јануари 2022	декември 2023
1.6.3	Воспоставување на механизам за учество на граѓаните во донесувањето на одлуките и дефинирањето на локалните приоритети, преку соодветна претставеност со акцент на ранливите и маргинализирани групи, во 20 општини	1. Број на општини со воспоставен механизам за учество на граѓаните 2. Број на спроведени консултации со соодветна претставеност на граѓаните (минимум 80) 3. Број на прифатени и спроведени проекти од страна на локалните власти предложени од граѓаните преку механизмите за учество (минимум 20)	МЛС УНДП	јануари 2022	декември 2023

Заложбата продолжува од НАП 4

Водечка институција за спроведување	МЛС	
Име на одговорно лице за спроведување	Ели Чакар	
Функција, Одделение	државен советник	
Email	elicakar@gmail.com	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	ЕЛС
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	УНДП ilmiasan.dauti@undp.org martin.nikolic@undp.org

2. СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА И ПРОМОВИРАЊЕ НА ДОБРО ВЛАДЕЕЊЕ

2.1. Јавните набавки како отворени податоци

[октомври 2021 година - август 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Јавните набавки, на светско ниво, се типично место каде може да се сретне корупција. Постојат многу начини како јавните набавки се инструмент за најразлични трансакции против јавниот интерес а со цел материјално богатење или трговија со влијание.

Во Националната стратегија за борба против корупцијата, јавните набавки се идентификувани како значаен ризик фактор, присутен во повеќето области каде делуваат јавните институции.

Центарот за граѓански комуникации, во најновиот бран на набљудување забележува дека во првите шест месеци од 2021, само 1% од јавните набавки биле контролирани а забележани се неправилности кај секоја петта контролирана набавка.

Во набљудувањето на јавните набавки, од страна на ЦГК, постојано провејува забелешката за ниски стапки на натпревар во јавните набавки. Малата конкурентност кај набавките во економски сектори каде постои конкуренција е значаен индикатор на ризик од корупција.

Република Северна Македонија одржува систем на електронски јавни набавки, кој е јавен и заинтересираните граѓани може да видат податоци за огласи и склучени договори.

Меѓутоа, набљудувањето на јавните набавки од надворешни лица, во прва смисла, медиумите и граѓанските организации е отежнато бидејќи прибирањето на податоци е рачно. Ова значи дека надворешното набљудување е обременето со ангажирање на ресурси и време кое инаку би можело да се посвети на анализа наместо на прибирање податоци.

Главна цел на заложбата

Целта на заложбата е подобрување на отчетноста на јавните набавки преку зголемена можност за надворешен надзор од медиуми и граѓански организации.

Заложбата предвидува објавување на јавните набавки во машински читлив формат, како отворени податоци на владиниот портал за таа намена.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Транспарентноста на податоците значително делува во намалување на ризиците од корупција. Ослободувањето на информациите кон заинтересираната јавност овозможува подлабоки анализи, и алармирање. Ова во суштина значи дека институциите, со својата транспарентност, овозможуваат поквалитетно вклучување на надворешни актери, како граѓанското општество во ефикасно набљудување, преку партнерски однос на двете страни.

Анализите базирани на удел, обем, вмрежување на договорни органи и економски оператори се современа фаза на алатки за борба против корупцијата и навремено обезбедуваат аларм кој понатаму може да се процесира и од други јавни институции како ДКСК со цел подобрување на политиките и законската рамка. Со базата на јавни набавки во отворен формат, се обезбедуваат услови за развој на такви алатки и подобрување на борбата против корупцијата.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до постоечки информации на нов начин и овозможува брзи анализи врз голем обем на податоци.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи ја олеснува работата за граѓански организации и медиуми кои веќе се занимаваат со јавни набавки и овозможува зголемен број на чинители да користат анализи на јавни набавки за информирање на граѓаните.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи сеопфатноста на анализите врз база на отворени податоци овозможува развој на нови алатки за рано алармирање за ризични фактори при одредена јавна набавка и раното алармирање ја подобрува контролата и интегритетот на јавните набавки и заштедува средства на даночните обврзници.

Дополнителни информации

За спроведување на оваа заложба не е потребен дополнителен буџет.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој, врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“, Таргет 16.5: Значително намалување на сите форми на корупција и поткуп.

Со мерките од оваа заложба се придонесува кон превенција и борба против корупцијата и заштитата на јавниот интерес преку зголемување на отчетноста и одговорноста на избраните и именуваните лица кон граѓаните.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
2.1.1	Подготовка на план за објавување кој претставува структурата на податочниот сет и избор на информации кои ќе се објавуваат за секоја јавна набавка.	1. Планот за објавување е подготвен (да/не)	БЈН	јануари 2022	февруари 2022
2.1.2	Објавување на базата на порталот отворени податоци	1. Број на објави за јавни набавки кои ги задоволуваат критериумите содржани во планот за објавување на порталот отворени податоци	БЈН	март 2022	континуирано

Заложбата е нова

Водечка институција за спроведување	БЈН	
Име на одговорно лице за спроведување	Билјана Ристевски Горан Давидовски	
Функција, Одделение	Советник во секторот за следење на системот за јавни набавки и управување со ЕСЈН	
Email	biljana.drijovska@bjn.gov.mk goran.davidovski@bjn.gov.mk	
Телефон	02/3255 716	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	МИОА
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Институт за демократија „СоциетасЦивилис“ Скопје Миша Поповиќ, misha@idscs.org.mk Фондацијата за интернет и општество Метаморфозис Маријана Јанческа, marijana@metamorphosis.org.mk

2. СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА И ПРОМОВИРАЊЕ НА ДОБРО ВЛАДЕЕЊЕ

2.2. Унапреден механизам за следење на имотната состојба на избраните и именуваните лица

[октомври 2021 година - август 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Еден од начините за намалување и спречување на нелегалното богатење на избраните и именуваните лица и несразмерно зголемување на нивниот имот, како резултат на злоупотреба на функцијата, е функционален механизам за евидентирање и следење на имотната состојба на избраните и именуваните лица. Во Република Северна Македонија овој систем е релативно неефикасен, пред се од технички причини, што остава простор за недоволна транспарентност во делот на објавувањето на имотната состојба на функционерите и недоволна ефикасност во следење на нивната имотна состојба. ДКСК е ограничена во евидентирањето и следењето на имотната состојба на функционерите, во текот на вршењето на нивната функција. Истовремено, ДКСК нема целосен увид за вкупниот број функционери во Република Северна Македонија како и дали сите лица кои согласно член 82 од ЗСКСИ се обврзани да достават Изјава за имотна состојба и интереси ја исполниле својата обврска, бидејќи регистарот на именувани и избрани лица се уште не ја остварил функцијата за која е востановен.

Накратко, покрај на институциите, и на граѓаните им е ускратена можноста да имаат целосен увид во тоа кои се избраните и именуваните лица во државата, и која е и како се менува имотната состојба во периодот додека ја извршуваат јавната функција.

Главна цел на заложбата

Воспоставување на функционален систем кој ќе ја поедностави проверката на имотната состојба и интересите на избраните и именуваните лица и ќе им обезбеди на граѓаните соодветен увид на имотната состојба и интересите на избраните и именуваните лица и преглед во промените на истите во периодот додека ја извршуваат функцијата.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Декларирањето на интересите и имотот е светски признаена алатка на транспарентност, која на граѓаните и на институциите им дава можност за поголем увид во имотната состојба и интересите на избраните и именуваните лица со што се придонесува за спречување на злоупотребата на службената положба за зголемување на имотната состојба и остварување на приватни интереси.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

Историското следење на имотот е основа за контрола на ризикот од материјално богатење за време на јавната служба, додека контролата на интерес помага во набљудување како лицето одлучувало во текот на својата работа, и дали го довело приватниот пред јавниот интерес. Објавувањето на овие податоци во јасен, структуриран и отворен формат ќе овозможи изградба на лесни алатки кои на многу јасен начин ќе им ги покажуваат овие информации.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до нови информации, бидејќи досега дел од овие информации биле невидливи, или пак лошо презентирани и брза анализа врз голем обем на податоци.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи ја олеснува работата за надворешно набљудување од страна на граѓански организации и медиуми.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи овозможува подобрен регистар на избрани и именувани лица, подобрен начин на пријавување на имотот и интересите, како и електронска размена на податоците која ќе овозможи да се избегнат недоречености и непрецизности во пријавувањето и објавувањето на имотот и интересите, со што се подобрува отчетноста на избраните и именуваните лица во периодот додека ја извршуваат нивната функција.

Дополнителни информации

За спроведување на оваа заложба потребен е буџет кој веќе е обезбеден за потребите на ДКСК (од централен буџет и меѓународна помош)

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој, врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“, Таргет 16.5: Значително намалување на сите форми на корупција и поткуп.

Со мерките од оваа заложба се придонесува кон превенција и борба против корупцијата и заштитата на јавниот интерес преку зголемување на отчетноста и одговорноста на избраните и именуваните лица кон граѓаните.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
2.2.1	Комплетирање на софтверско решение за регистар и анкетни листови	1. Софтверското решение е комплетирано, и вклучува модул за лесно пријавување на анкетна состојба и транспарентност на промена на имотната состојба низ време	ДКСК	октомври 2021	март 2022
2.2.2	Иницијална фаза на прибирање податоци	1. Во првите три месеци од иницирање на новиот начин на пријавување, сите регистрирани лица со обврска за пријавување успешно ги пополниле податоците	ДКСК	април 2022	континуирано

Заложбата е нова

Водечка институција за спроведување	ДКСК	
Име на одговорно лице за спроведување	Борче Стојановски	
Функција, Одделение	Виш соработник и овластен за водење на Одделение за следење на имотна состојба и интереси	
Email	s.borce@dksk.org.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	ГС на ВРСМ
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Институт за демократија „СоциетасЦивилис“ Скопје Миша Поповиќ, misha@idsos.org.mk

2. СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА И ПРОМОВИРАЊЕ НА ДОБРО ВЛАДЕЕЊЕ

2.3. Јавно објавување на предметите за изборот на избрани / именувани лица од Владата на РСМ како раководители на институции

[октомври 2021 година - август 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Избраните/именуваните лица од Владата на РСМ како раководители на институции претставува највисокиот меритократски слој во државната управа. Врз основа на позитивното законодавство, како и стандардите на доброто управување, овој кадар треба да се одликува со висок професионализам, стручност и управувачки способности.

Меѓутоа, веќе долги години праксата се разликува од стандардите. Изборот на кадар останува во голем дел неформален, со назначување вршители на должност или пак со ниско ниво на компетитивност, односно огласи со само еден кандидат.

Информациите за нивниот избор се оскудни, исто како и нивните професионални биографии, како и документацијата, барем формално, треба да постои придружена на нивниот избор.

Оваа состојба придонесува кон перцепцијата на граѓаните дека не се бираат најдобрите кадри и дека партиската припадност или коалициски договор игра клучна улога во процесот.

Паралелно на оваа перцепција, ротациите или промените по избори, при иста влада, ја потврдува неесенцијалноста на персоналното решение, односно ниската додадена вредност во работата на институцијата што ги прави овие лица заменливи.

Ваквата состојба негативно влијае на развојот на институциите а со тоа и испорака на услуги кон граѓаните. Најпрво, нестручниот раководен кадар не придонесува кон развојот на институцијата бидејќи не знае да го одбере и управува решението на проблеми со кои таа се соочува. Меѓутоа, како второ, ваквиот избор ги демотивира стручните кадри во самите институции, но и надворешни стручњаци да се надеваат дека може да успеат на јавен оглас да добијат шанса да раководат со јавна институцијата.

Главна цел на заложбата

Заложбата е во функција на транспарентност на процесот. Целта на заложбата не е да го реши целокупниот проблем, туку преку подобрување на транспарентноста да придонесе кон состојба во која ќе се стесни просторот за неформално одлучување за избор на раководни лица.

Заложбата вклучува објавување на предметот за избор на избраното или именуваното лице (објавениот оглас доколку го има, предлогот на Комисијата за именување, Одлуката на Влада, CV на избраното или именуваното лице, матрица за самоевалуација, мотивационо писмо и програма за работа). Објавувањето би било на порталот на Влада.мк или алтернативно, оној за отворени податоци. Заложбата важи и за случаите кога се именуваат вршители на должност, со исклучок на документите кои кандидатот не ги поднесува, како програма за работа.

Објавување на табела со подотаци: објавениот оглас, број на примени пријави (уредни и неуредни, навремени и ненавремени), број на избрани кандидати. Кај случаите кога е именуван вршител на должност, се објавуваат информации за именуваното лице.

Со ова ќе се зголеми транспарентноста и ќе се воспостават нови стандарди за транспарентност како алатка за борба против корупцијата.

Зголемената транспарентност ќе влијае во постепено враќање на доверба во процесот помеѓу граѓаните и заинтересираните кандидати.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Транспарентноста се смета за значајна алатка во подобрување на управувањето и борбата против корупцијата. Со објавувањето на досиејата на избраните/именуваните лица од страна на Владата на РСМ како раководители на институции, на јавноста и се даваат на увид професионалните компетенции на избраниот кандидат.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до целосно нови информации, го подобрува квалитетот на информациите за именувањата и ја подобрува пристапноста до информации до јавноста со тоа што овој податок ќе биде јавно, лесно и бесплатно достапен до граѓаните.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи создава и ги подобрува можностите невладиниот сектор и медиумите да ги следат именувањата полесно и со тоа ги информираат граѓаните за одлуки на власта и директно ги информира граѓаните за изборот и компетенциите на именуваните лица

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи создава и ги подобрува правилата, прописите и механизмите за јавна одговорност на функционерите.

Дополнителни информации

За спроведување на оваа заложба не е потребен дополнителен буџет.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој, врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“, Таргет 16.5: Значително намалување на сите форми на корупција и поткуп.

Со мерките од оваа заложба се придонесува кон превенција и борба против корупцијата и заштитата на јавниот интерес преку зголемување на отчетноста и одговорноста на избраните и именуваните лица кон граѓаните.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
2.3.1	Подготовка на листа на стандардни и дополнителни документи за објава во еден предмет.	1. Листата на информации и документи ги вклучува сите потребни документи за објава во еден предмет (да/не) 2. Листата на информации и документи кои ќе се објавуваат е донесена како Одлука на Влада (да/не)	ГС на ВРСМ	октомври 2021	ноември 2021
2.3.2	Објавување на предметите за именување на избраните/именуваните лица на порталот отворени податоци	1. Процент на објавени предмети за именување на избраните/именуваните лица (се пресметува како сооднос од 2/1 2. Број на предмети за именување на избраните/именуваните лица 3. Број на објавени предмети за именување на избраните/именуваните лица	ГС на ВРСМ	декември 2021	континуирано

Заложбата е нова

Водечка институција за спроведување	ГС на ВРСМ	
Име на одговорно лице за спроведување	Маја Петковска Лесес Неда Гацова	
Функција, Одделение	Државен советник	
Email	maja.petkovska@gs.gov.mk nedagacova@gmail.com	
Телефон	3118-022	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	МИОА
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Институт за демократија „СоциетасЦивилис“ Скопје Миша Поповиќ, misha@idscs.org.mk

3. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИСПОРАКАТА НА ЈАВНИТЕ УСЛУГИ

3.1. Јавни услуги и политики темелени на граѓанските приоритети од областа на вработувањето

[октомври 2021 година – септември 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Земјите од регионот на Југоисточна и Централна Европа, во кои потпаѓа и Република Северна Македонија, заостануваат зад западноевропските земји во однос на главните индикатори за здравјето и благосостојбата на граѓаните. Високото ниво на затвореност на јавните институции и ниското ниво на запознаеност на граѓаните со своите основни права, како и недостатокот на вистинско партнерство помеѓу граѓанските организации и јавните институции, го ограничуваат процесот на унапредување на јавните услуги и пристапот до нив. Дополнително, развојот на технологиите и можностите за дигитализација во светот, ги поттикнува Владите во регионот, вклучително и Владата на РСМ да иницираат процеси на дигитализација на одредени услуги и воведување на технологии за автоматизирано објавување на податоци. Повеќето од досегашните иницијативи се однесуваат на развивање продукти кои би придонеле за унапредување на нивото на транспарентност на институциите, но во голем дел од овие иницијативи го занемаруваат аспектот на вклучување на граѓаните и не ги земаат во предвид граѓанските мислења, односно зголемувањето на обемот на податоци кои се јавно достапни што се постигнува со досегашните иницијативи, а треба да придонесе кон зголемена активност на граѓаните во процесите на донесување на одлуки, не ги даваат посакуваните резултати. Ваквата состојба се јавува од две причини, и тоа: сложеност на податоците кои се објавуваат и неможност да граѓаните ги разберат истите, како и заради непостоењето на воспоставени механизми за двонасочна комуникација помеѓу оние кои објавуваат податоци и оние за кои тие податоци се наменети. Недостатокот на механизми за двонасочна комуникација помеѓу институциите и граѓаните кај Агенцијата за вработување и нејзините подрачни единици придонесува за ниска доверба на корисниците во овие институции и мал одзив на граѓаните, со фокус на ранливите групи и средини.

Главна цел на заложбата

Главната и долгорочна цел на заложбата е да се воспостави организиран систем и пракса на двонасочна комуникација помеѓу граѓаните и донесувачите на одлуки при планирање, спроведување и евалуација на политиките за вработување.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Заложбата со своите активности ќе допринесе за иницирање на промени и воспоставување на позитивни практики на две нивоа, и тоа: национално и локално ниво, преку соработка погоренаведените јавни институции со граѓанските организации на национално и локално ниво. Сите активности на оваа заложба ќе се фокусираат на воспоставување на механизми за вклучување на граѓаните кои се утврдени како целни групи на активните политики и услуги за вработување (невработени лица и компании).

Заложбата ќе се фокусира на: 1) следење и спроведување на активните политики и услуги за вработување и граѓанските организации вклучени во оваа заложба, кои по завршувањето на акцискиот план би ја продолжиле соработката и би работеле континуирано на развивање на целните политики. 2) развивање на платформи за консултации и транспарентност и работа со граѓани од ранливи групи во насока на нивно запознавање со правата од предметните политики, прибирање на нивни препораки и мислења, обезбедување на одговор на предлозите на граѓаните, како и запознавање со можностите за идно вклучување во процесите на донесување на одлуки. 3) Промовирање на развиените платформи помеѓу пошироката јавноста со цел широка употреба и вклученост на граѓаните во процесите на планирање, следење и оценување на услугите од областа предмет на оваа заложба. 4) Унапредување на политиките/праксата врз основа на добиени предлози и учество на граѓаните, со обезбедување на повратен одговор за статусот и превземените чекори по доставените предлози.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи истата предвидува развивање и поставување на алатки и механизми за објавување на повеќе информации за буџетското и програмското работење на институциите кои обезбедуваат вработување. Исто така, заложбата овозможува подобрување на квалитетот и достапноста на постоечки и нови информации.

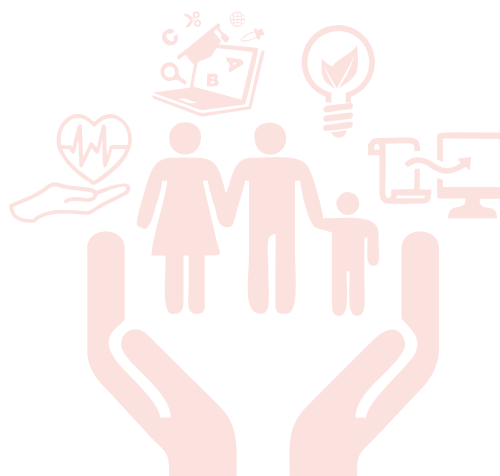
ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи овозможува развивање на средства за комуникација и консултирање со целните групи пред и за време на донесувањето и спроведувањето на политиките од соодветната област и предвидува пристап кој би значел мобилизација и мотивирање на граѓаните за активно учество и користење на воспоставените алатки.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ и истата овозможува воспоставување на механизми кои ќе придонесат за унапредување на одговорноста на јавните функционери во своето работење.

Дополнителни информации

Оваа заложба во себе содржи активности кои овозможуваат воспоставување и практикување на механизми за вклучување на граѓани во процесите на донесување на одлуки во областа на вработувањето. Оттука, сите предложени решенија придонесуваат кон остварување на поставените цели и акции на Владата на РСМ по поднесување на доброволниот преглед за спроведување на ЦОР на Високиот политички форум во 2020 година. Односно, кон **ЦОР 1. Следен чекор:** Поддршка за вработување на ранливите лица преку мерки предвидени во Националната стратегија за вработување и Стратегијата за формализирање на неформалната економија, како и Оперативните планови за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот. **ЦОР 5 Следен чекор:** Еден од клучните приоритети на земјата во наредните години и понатаму ќе биде да се унапредат можностите за вработување на жените и нивна заштита на работното место. **ЦОР 8 Следен чекор:** Владата ќе ги следи програмите и активностите наведени во релевантните акциски планови за создавање работни места, подобрување на учеството во работната сила и зголемување на побарувачката за работна сила и зголемување на конкуреноста. Исто така, ќе продолжи да ги усогласува трудовото законодавство со меѓународните стандарди за труд и со законодавството на ЕУ.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој, врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“ Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа. Со мерките на оваа заложба се придонесува кон унапредување на планирањето, спроведувањето и следењето на јавните услуги кое ќе придонесе кон зголемување на задоволството на граѓаните од искуството од испорачаните јавни услуги.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
3.1.1	Формирано координативно тело составено од седум члена кои ќе работат на координација на активностите и тоа: по еден претставник од секоја граѓанска организација вклучена во оваа активност (5 претставници на граѓански организации, од кои една од национално и четири од локално ниво), еден претставник од секторот труд во рамки на Министерството за труд и социјална политика и еден претставник на Агенцијата за вработување.	1. Воспоставено координативно тело (да/не)	АВРСМ и Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ	октомври 2021	октомври 2021
3.1.2	Развиена електронска платформа за информирање, следење, вклучување на граѓани во активните политики и услуги за вработување и задолжително предвидување на механизам за прибирање,	1. Број на објавени документи/ извештаи за спроведување на активните политики и услугите за вработување 2. Број на доставени предлози за активни политики и услуги од страна на граѓаните	АВРСМ и Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ	октомври 2021	декември 2021

	разгледување и обезбедување на одговор на секој од прибраните предлози од граѓаните.	1. Број на пријави за недоследности и неправилности на активните мерки и услуги 2. Број на позитивни коментари/пофалби за активните мерки 3. Број на предлози на граѓани земени како основа за унапредување на политиките/праксата (таргет: најмалку 25%)			
3.1.3	Спроведена кампања за информирање на јавноста за можностите кои ги нуди платформата, преку развој и спроведување на комуникациска стратегија.	1. % на активности предвидени во Стратегијата за комуникација кои се спроведени	АВРСМ и Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ	јануари 2022	јуни 2023
3.1.4	Воспоставена пилот соработка со ГО од Тетово, Куманово, Шуто Оризари и Прилеп за идентификување на невработените нерегистрирани граѓани и граѓаните од ранливи категории со цел спроведување на активности	1. Број на мапирани домаќинства за идентификување на невработени и нерегистрирани граѓани во евиденцијата на АВРСМ (Таргет: 250 по општина)	АВРСМ, подрачните единици на агенцијата од Тетово, Куманово, Скопје и Прилеп, и Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ,	октомври 2021	декември 2021

за запознавање на граѓаните со нивните правата кои произлегуваат од активните политики и услуги за вработување преку користење на мултидисциплинарен пристап, како и фацилитирање на процесот на искажување на мислењата и предлозите на граѓаните пред надлежните институции со користење на развиената платформа.

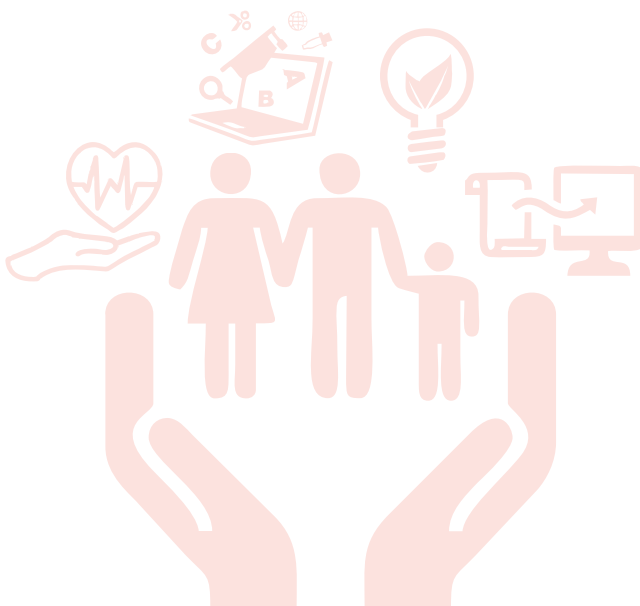
2. Број на реализирани средби со идентификуваните домаќинства (Таргет: 1 средба по домаќинство)

3. Број на анкетирани граѓани (Таргет: 1000)

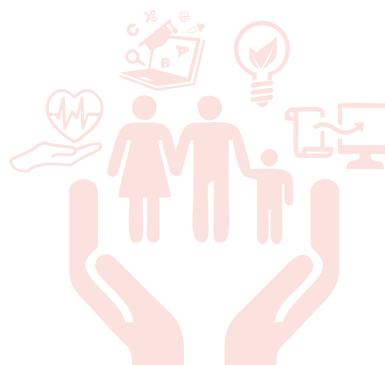
4. Број на подготвени планови за адресирање на идентификуваните проблеми помеѓу граѓаните (таргет 1).

во соработка со четири локални граѓански организации
Станица Пет, Романо Чачипе,
Женски Форум и Мајка.

Сите предложени активности под оваа заложба се нови и означуваат надополнување на активностите од НАП 4.

Водечка институција за спроведување	АВРСМ	
Име на одговорно лице за спроведување	Бојана Симоновиќ, АВРСМ	
Функција, Одделение	Државен службеник	
Email	Bojana.Simonovic@av.gov.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	Министерство за труд и социјална политика, vladimir.krasic@mtsp.gov.mk
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	- Здружение ЕСЕ – Дарко Антиќ, dantik@esem.org.mk - Станица ПЕТ – Весна Шапкоски, risteska.vesna@live.com - Романо Чачипе – Ененсија Усеин, romanocacipe@yahoo.com - Мајка – Лидија Илиевска, lidija63@hotmail.com - Женски Форум – Слаѓана Јосифоска, forumigruastetovo@gmail.com

3. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИСПОРАКАТА НА ЈАВНИТЕ УСЛУГИ

3.2. Јавни услуги и политики темелени на граѓанските приоритети од областа на превентивната здравствена заштита

[октомври 2021 – септември 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Земјите од регионот на Југоисточна и Централна Европа, во кои потпаѓа и Република Северна Македонија, заостануваат зад западноевропските земји во однос на главните индикатори за здравјето и благосостојбата на граѓаните. Високото ниво на затвореност на јавните институции и ниското ниво на запознаеност на граѓаните со своите основни права, како и недостатокот на вистинско партнерство помеѓу граѓанските организации и јавните институции, го ограничуваат процесот на унапредување на јавните услуги и пристапот до нив. Дополнително, развојот на технологиите и можностите за дигитализација во светот, ги поттикнува Владите во регионот, вклучително и Владата на РСМ да иницираат процеси на дигитализација на одредени услуги и воведување на технологии за автоматизирано објавување на податоци. Повеќето од досегашните иницијативи се однесуваат на развивање продукти кои би придонеле за унапредување на нивото на транспарентност на институциите, но во голем дел од овие иницијативи го занемаруваат аспектот на вклучување на граѓаните и не ги земаат во предвид граѓанските мислења, односно зголемувањето на обемот на податоци кои се јавно достапни што се постигнува со досегашните иницијативи, а треба да придонесе кон зголемена активност на граѓаните во процесите на донесување на одлуки, не ги даваат посакуваните резултати. Ваквата состојба се јавува од две причини, и тоа: сложеност на податоците кои се објавуваат и неможноста да граѓаните ги разберат истите, како и заради непостоењето на воспоставени механизми за двонасочна комуникација помеѓу оние кои објавуваат податоци и оние за кои тие податоци се наменети. Недостатокот на механизми за двонасочна комуникација помеѓу Министерството за здравство и граѓаните придонесува за ниска доверба на корисниците во овие институции и мал одзив на граѓаните, со фокус на ранливите групи и средини.

Главна цел на заложбата

Главната и долгорочна цел на заложбата е да се воспостави организиран систем и пракса на двонасочна комуникација помеѓу граѓаните и донесувачите на одлуки при планирање, спроведување и евалуација на здравствените политики и услуги.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Заложбата со своите активности ќе допринесе за иницирање на промени и воспоставување на позитивни практики на две нивоа, и тоа: национално и локално ниво, преку соработка погоренаведените јавни институции со граѓанските организации на национално и локално ниво. Сите активности на оваа заложба ќе се фокусираат на воспоставување на механизми за вклучување на граѓаните кои се утврдени како корисниците на превентивните програми за здравствена заштита со фокус на оние наменети за жени и деца. Заложбата ќе се фокусира на: 1) воспоставување на континуирана соработка помеѓу министер/државен секретар за планирање, следење и спроведување на превентивните здравствени програми и граѓанските организации вклучени во оваа заложба, кои по завршувањето на акцискиот план би ја продолжиле соработката и би работеле континуирано на развивање на целните политики. 2) развивање на платформи за консултации и транспарентност и работа со граѓани од ранливи групи во насока на нивно запознавање со правата од предметните политики, прибирање на нивни препораки и мислења, како и запознавање со можностите за идно вклучување во процесите на донесување на одлуки. 3) Промовирање на развиените платформи помеѓу пошироката јавноста со цел широка употреба, преку директна вклученост на одговорни за односи со јавност во министерството за здравство /Кабинет на министер и вклученост на граѓаните во процесите на планирање, следење и оценување на услугите од областа предмет на оваа заложба. 4) Унапредување на политиките/праксата врз основа на добиени предлози и учество на граѓаните, со обезбедување на повратен одговор за статусот и превземените чекори по доставените предлози.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

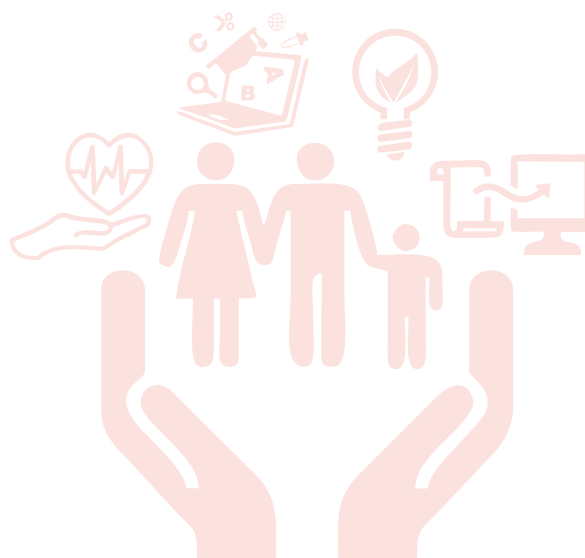
ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи истата предвидува развивање и поставување на алатки и механизми за објавување на повеќе информации за буџетското и програмското работење на институциите кои обезбедуваат здравствена заштита на жени, мајки и деца. Исто така заложбата овозможува подобрување на квалитетот и достапноста на постоечки и нови информации.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО односно овозможува развивање на средства за комуникација и консултирање со целните групи пред и за време на донесувањето и спроведувањето на политиките од соодветната област. Како и предвидува пристап кој би значел мобилизација и мотивирање на граѓаните за активно учество и користење на воспоставените алатки.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ и истата овозможува воспоставување на механизми кои ќе придонесат за унапредување на одговорноста на јавните функционери во своето работење.

Дополнителни информации

Оваа заложба во себе содржи активности кои овозможуваат воспоставување и практикување на механизми за вклучување на граѓани во процесите на донесување на одлуки во областа на здравството. Оттука, сите предложени решенија придонесуваат кон остварување на поставените цели и акции на Владата на РСМ по поднесување на доброволниот преглед за спроведување на ЦОР на Високиот политички форум во 2020 година. Односно, кон **ЦОР 3. Следен чекор:** Министерството за здравство ќе продолжи со имплементација на иницијативите и активностите наведени во стратешките документи и акциските планови и ќе започне со подготовка на новата Национална здравствена стратегија за периодот до 2030 година. Стратегијата ќе обезбеди насока за реформите во здравствениот систем на сите нивоа. Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој, врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“ Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа. Со мерките на оваа заложба се придонесува кон унапредување на планирањето, спроведувањето и следењето на јавните услуги кое ќе придонесе кон зголемување на задоволството на граѓаните од искуството од испорачаните јавни услуги.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
3.2.1	Формирано координативно тело составено од седум члена кои ќе работат на координација на активностите, а кое ќе го сочинуваат: по еден претставник од секоја граѓанска организација вклучена во оваа активност (5 претставници на граѓански организации, од кои една од национално и четири од локално ниво) и четири претставници на Министерството за здравство од кои еден одговорен за превентивна здравствена заштита, еден претставник од секторот за стратешко планирање. Еден претставник на кабинетот на министерот и еден одговорен за финансии.	1. Воспоставено координативно тело (да/не)	МЗ, Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ, во соработка со четири локални граѓански организации Станица Пет, Романо Чачипе, Женски Форум и Мајка.	јануари 2022	јануари 2022

3.2.2

Развивање и објавување на електронска платформа за информирање, следење, вклучување на граѓани во програмите за превентивна здравствена заштита и задолжително предвидување на механизам за прибирање, разгледување и обезбедување на одговор на секој од прибраните предлози од граѓаните.

1. Број на објавени документи/ извештаи за спроведување на програмите за здравствена заштита
2. Број на доставени предлози за програмите за здравствена заштита од страна на граѓаните
3. Број на пријави за недоследности и неправилности во спроведувањето на програмите за превентивна здравствена заштита
4. Број на позитивни коментари/ пофалби за програмите за здравствена заштита
5. Број на предлози на граѓани земени како основа за унапредување на политиките/ праксата (таргет: најмалку 25%)

МЗ, Управа за електронско здравство и Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ, во соработка со четири локални граѓански организации Станица Пет, Романо Чачипе, Женски Форум и Мајка.

февруари
2022

декември
2022

3.2.3	Спроведена кампања за информирање на јавноста за можностите кои ги нуди платформата, преку развој и спроведување на комуникациска стратегија.	1. % на активности предвидени во Стратегијата за комуникација кои се спроведени	МЗ, Одговорни за односи со јавност/Кабинет на министер и Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ, во соработка со четири локални граѓански организации Станица Пет, Романо Чачипе, Женски Форум и Мајка.	јануари 2023	јуни 2023
3.2.4	Воспоставена пилот соработка со ГО од Тетово, Куманово, Шуто Оризари и Прилеп за идентификување на жените и децата од ранливи категории со цел спроведување на активности за запознавање на со нивните правата кои произлегуваат од програмите за превентивна заштита. ⁴	1. Број на мапирани домаќинства за идентификување на невработени и нерегистрирани граѓани во евиденцијата на АВРСМ (Таргет: 250 по општина) 2. Број на реализирани средби со идентификуваните домаќинства (Таргет: 1 средба по домаќинство) 3. Број на анкетирани граѓани (Таргет: 1000) 4. Број на подготвени планови за адресирање на идентификуваните проблеми помеѓу граѓаните (таргет 1).	МЗ, подрачните ЈЗУ од Тетово, Куманово, Скопје и Прилеп, и Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ, во соработка со четири локални граѓански организации Станица Пет, Романо Чачипе, Женски Форум и Мајка.	февруари 2022	јуни 2023

Сите предложени активности под оваа заложба се нови и означуваат надополнување на активностите од НАП 4.

⁴ Програма за активна здравствена заштита на мајки и деца, Програма за рана детекција на малигни заболувања, програма за систематски прегледи, Програма за ослободување од партиципација, програма за јавно здравје кои во себе содржат услуги за наменети за нив, преку користење на мултидисциплинарен пристап, како и фацилитирање на процесот на искажување на мислењата и предлозите на жените и мајките пред надлежните институции со користење на развиената платформа. Пилотирањето ќе се однесува само за оние програми наменети за превентивна здравствена заштита на жени, мајки и деца.

Водечка институција
за спроведување

МЗ

Име на одговорно лице
за спроведување

м-р Билјана Бабушковска

Функција,
Одделение

Раководител на Одделение за внатрешна ревизија

Email

biljana.babushkovska@zdravstvo.gov.mk

Телефон

/

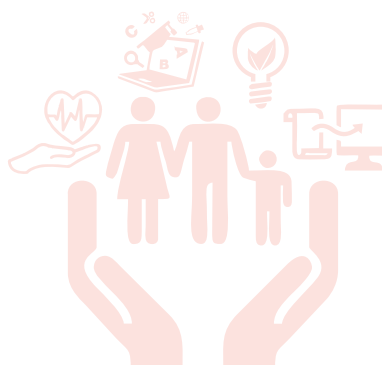
Други
вклучени
субјекти

Министерства/
Агенции

Здравствени установи

Граѓански
организации,
приватен сектор,
мултилатерални
и работни групи

1. Здружение ECE – Дарко Антиќ, dantik@esem.org.mk
2. Станица ПЕТ- Весна Шапкоски, risteska.vesna@live.com
3. Романо Чачипе – Ененсија Усеин, romanocacipe@yahoo.com
4. Мајка – Лидија Илиевска, lidija63@hotmail.com
5. Женски Форум – Слаѓана Јосифоска, forumigruastetovo@gmail.com

3. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИСПОРАКАТА НА ЈАВНИТЕ УСЛУГИ

3.3. Јавни услуги и политики темелени на граѓанските приоритети од областа на образованието

[октомври 2021 – септември 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Земјите од регионот на Југоисточна и Централна Европа, во кои потпаѓа и Република Северна Македонија, заостануваат зад западноевропските земји во однос на главните индикатори за здравјето и благосостојбата на граѓаните. Високото ниво на затвореност на јавните институции и ниското ниво на запознаеност на граѓаните со своите основни права, како и недостатокот на вистинско партнерство помеѓу граѓанските организации и јавните институции, го ограничуваат процесот на унапредување на јавните услуги и пристапот до нив. Дополнително, развојот на технологиите и можностите за дигитализација во светот, ги поттикнува Владите во регионот, вклучително и Владата на РСМ да иницираат процеси на дигитализација на одредени услуги и воведување на технологии за автоматизирано објавување на податоци. Повеќето од досегашните иницијативи се однесуваат на развивање продукти кои би придонеле за унапредување на нивото на транспарентност на институциите, но во голем дел од овие иницијативи го занемаруваат аспектот на вклучување на граѓаните и не ги земаат во предвид граѓанските мислења, односно зголемувањето на обемот на податоци кои се јавно достапни што се постигнува со досегашните иницијативи, а треба да придонесе кон зголемена активност на граѓаните во процесите на донесување на одлуки, не ги даваат посакуваните резултати. Ваквата состојба се јавува од две причини, и тоа: сложеност на податоците кои се објавуваат и неможноста да граѓаните ги разберат истите, како и заради непостоењето на воспоставени механизми за двонасочна комуникација помеѓу оние кои објавуваат податоци и овие за кои тие податоци се наменети. Недостатокот на механизми за двонасочна комуникација помеѓу Министерството за образование и средните училишта со граѓаните, придонесува за ниска доверба на корисниците во овие институции и мал одзив на граѓаните, со фокус на ранливите групи и средини.

Главна цел на заложбата

Главната и долгорочна цел на заложбата е да се воспостави организиран систем и пракса на двонасочна комуникација помеѓу граѓаните и донесувачите на одлуки при планирање, спроведување и образовните политики.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Заложбата со своите активности ќе допринесе за иницирање на промени и воспоставување на позитивни практики на две нивоа, и тоа: национално и локално ниво, преку соработка погоренаведените јавни институции со граѓанските организации на национално и локално ниво. Сите активности на оваа заложба ќе се фокусираат на воспоставување на механизми за вклучување на наставниците и учениците во средните училишта.

Заложбата ќе се фокусира на: 1) воспоставување на континуирана соработка помеѓу институцијата и наставниците/учениците и граѓанските организации вклучени во оваа заложба, следење и спроведување на образовните програми, кои по завршувањето на акцискиот план би ја продолжиле соработката и би работеле континуирано на развивање на целните политики. 2) развивање на платформи за консултации и транспарентност и работа со граѓани од ранливи групи во насока на нивно запознавање со правата од предметните политики, прибирање на нивни препораки и мислења, како и запознавање со можностите за идно вклучување во процесите на донесување на одлуки. 3) Промовирање на развиените платформи помеѓу пошироката јавноста со цел широка употреба. 4) Унапредување на политиките/праксата врз основа на добиени предлози и учество на граѓаните, со обезбедување на повратен одговор за статусот и превземените чекори по доставените предлози.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

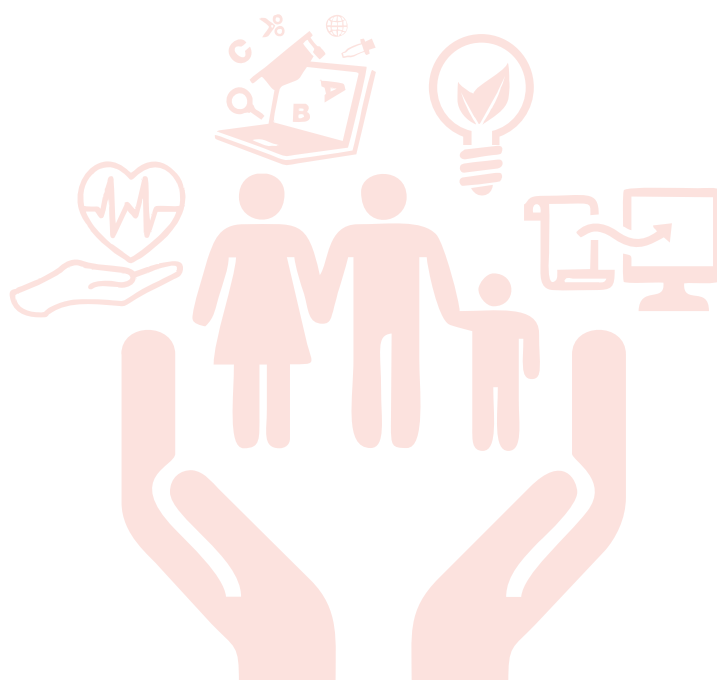
ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи истата предвидува развивање и поставување на алатки и механизми за објавување на повеќе информации за буџетското и програмското работење на институциите кои обезбедуваат образовани услуги. Исто така заложбата овозможува подобрување на квалитетот и достапноста на постоечки и нови информации.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО односно овозможува развивање на средства за комуникација и консултирање со целните групи пред и за време на донесувањето и спроведувањето на политиките од соодветната област. Како и предвидува пристап кој би значел мобилизација и мотивирање на наставниците и учениците за активно учество и користење на воспоставените алатки.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ и истата овозможува воспоставување на механизми кои ќе придонесат за унапредување на одговорноста на јавните функционери во своето работење.

Дополнителни информации

Оваа заложба восебе содржи активности кои овозможуваат воспоставување и практикување на механизми за вклучување на наставниците/учениците во процесите на донесување на одлуки во областа образованието. Оттука, сите предложени решенија придонесуваат кон остварување на поставените цели и акции на Владата на РСМ по поднесување на доброволниот преглед за спроведување на ЦОР на Високиот политички форум во 2020 година. **Односно, кон ЦОР 4.** Следен чекор: подобрување на квалитетот и пристапот до образовните програми за средно образование, со фокус на ранливи групи и подобрување на кариерниот развој на наставниците. Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој, врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“ Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа. Со мерките на оваа заложба се придонесува кон унапредување на планирањето, спроведувањето и следењето на јавните услуги кое ќе придонесе кон зголемување на задоволството на граѓаните од искуството од испорачаните јавни услуги.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
3.3.1	Унапредени капацитети и можности на учениците, наставниците, училиштата и МОН заеднички да градат отчетно, достапно, ефективно и ефикасно средно образование.	1. Број на засегнати страни вклучени во градењето на капацитетите за отчетно, достапно, ефективно и ефикасно средно образование 2. Број на спроведени обуки 3. Број на учесници на обуките расчленети според следниве категории (наставници/ ученици)	МОН, Integrity Action и Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ, во соработка со Фондацијата Отворено општество Македонија и останати организации кои имаат искуство во оваа област.	октомври 2021	септември 2023
3.3.2	Дефинирани приоритетни области за учениците, родителите и наставниците	1. Број на развиени стандарди за образовни услуги 2. % на спроведување на планот за капитални инвестиции 3. Број на идентификувани прашања кои биле предмет на мониторинг	МОН, (IntegrityAction) и Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ, во соработка со Фондацијата Отворено општество Македонија и останати организации кои имаат искуство во оваа област.	октомври 2021	септември 2023

3.3.3

Воспоставување на алатки за мониторинг

1. Број на учесници во мониторингот расчленети според следниве категории (ученици, родители, наставници)

2. Број на корисници на технолошката алатка

МОН, (IntegrityAction) и Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ, во соработка со Фондацијата Отворено општество Македонија и останати организации кои имаат искуство во оваа област

октомври 2021

септември 2023

3.3.4

Преземени активности за разрешување на идентификуваните проблеми:

1. Број на одржани состаноци

2. Број на идентификувани решенија

3. Број на средби со локални и национални институции за дискутирање на идентификуваните проблеми и решенија.

4. Број на споделени информации за степенот на реализација на идентификуваните проблеми.

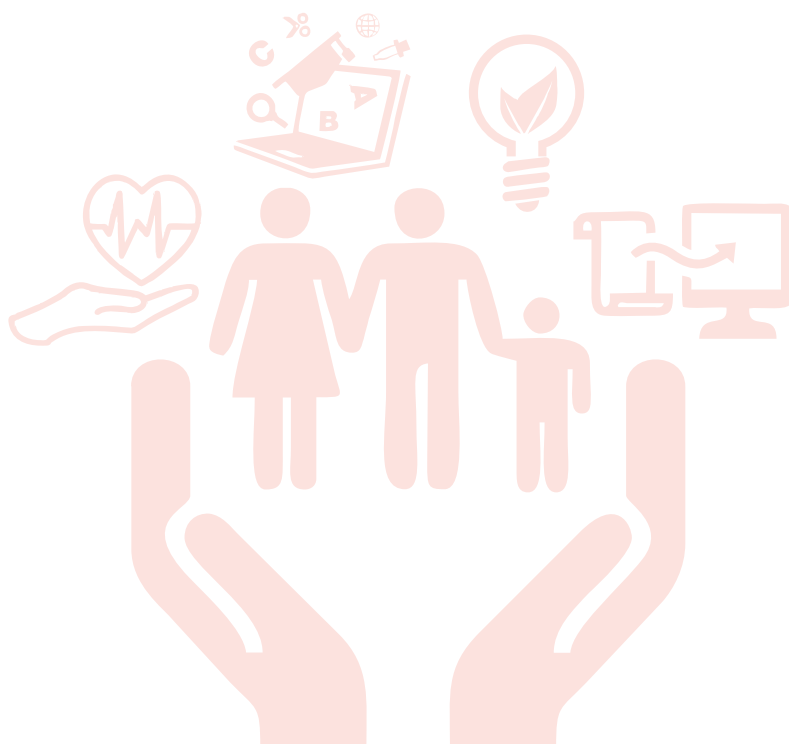
МОН, (IntegrityAction) и Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените ЕСЕ, во соработка со Фондацијата Отворено општество Македонија и останати организации кои имаат искуство во оваа област.

октомври 2021

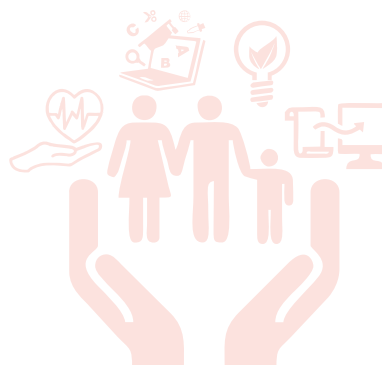
септември 2023

3.3.5	Подобрена транспарентност преку објавување на податоци и информации на веб-страниците на институциите (националните институции, општините и училиштата)	1. Процент на објавени информации од вкупно подготвени 2. Процент на општини кои имаат објавено најмалку 2/3 од информациите	ЕЛС и ЛОИ, ДПИ, БРО, Метаморфозис	октомври 2021	септември 2023
3.3.6	Воспоставен механизам за законско објавување на квалитетни отворени образовни ресурси на официјалните образовни платформи	1. Број на објавени ресурси од почетокот на кампањата од страна на институциите (БРО).	МОН, БРО, ФООМ и Метаморфозис	октомври 2021	септември 2023

Сите предложени активности под оваа заложба се нови и означуваат надополнување на активностите од НАП 4.

Водечка институција за спроведување	Министерство за образовани и наука	
Име на одговорно лице за спроведување	Душан Томшиќ, МОН	
Функција, Одделение	Државен службеник	
Email	dusan.tomsik@mon.gov.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	Средни училишта, Биро за развој на образование и Државен просветен инспекторат andrijana.tomovska@gmail.com marijaisovska@bro.gov.mk
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	1. Фондација Отворено општество – Македонија – Наташа Ангелеска, natasa.angjeleska@fosm.mk и Сузана Пецаковска, suzana.pecakovska@fosm.mk 2. Метаморфозис – Кендреса Сулејмани, gendresa@metamorphosis.org.mk 3. IntegrityAction, JasminaHaynes, jasmina. haynes@integrityaction.org

3. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИСПОРАКАТА НА ЈАВНИТЕ УСЛУГИ

3.4. Јавни услуги и политики темелени на граѓанските приоритети од областа на обезбедувањето на локалните јавни услуги

[октомври 2021 – септември 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Земјите од регионот на Југоисточна и Централна Европа, во кои потпаѓа и Република Северна Македонија, заостануваат зад западноевропските земји во однос на главните индикатори за здравјето и благосостојбата на граѓаните. Високото ниво на затвореност на јавните институции и ниското ниво на запознаеност на граѓаните со своите основни права, како и недостатокот на вистинско партнерство помеѓу граѓанските организации и јавните институции, го ограничуваат процесот на унапредување на јавните услуги и пристапот до нив. Дополнително, развојот на технологиите и можностите за дигитализација во светот, ги поттикнува Владите во регионот, вклучително и Владата на РСМ да иницираат процеси на дигитализација на одредени услуги и воведување на технологии за автоматизирано објавување на податоци. Повеќето од досегашните иницијативи се однесуваат на развивање продукти кои би придонеле за унапредување на нивото на транспарентност на институциите, но во голем дел од овие иницијативи го занемаруваат аспектот на вклучување на граѓаните и не ги земаат во предвид граѓанските мислења, односно зголемувањето на обемот на податоци кои се јавно достапни што се постигнува со досегашните иницијативи, а треба да придонесе кон зголемена активност на граѓаните во процесите на донесување на одлуки, не ги даваат посакуваните резултати. Ваквата состојба се јавува од две причини, и тоа: сложеност на податоците кои се објавуваат и неможност да граѓаните ги разберат истите, како и заради непостоењето на воспоставени механизми за двонасочна комуникација помеѓу оние кои објавуваат податоци и оние за кои тие податоци се наменети. Недостатокот на механизми за двонасочна комуникација помеѓу локалните самоуправи и граѓаните, придонесува за ниска доверба на корисниците во локалните услуги и мал одзив на граѓаните, со фокус на ранливите групи и средини во процесите на донесување на одлуки на локално ниво.

Главна цел на заложбата

Главната и долгорочна цел на заложбата е да се воспостави организиран систем и пракса на двонасочна комуникација помеѓу граѓаните и донесувачите на одлуки при планирање, спроведување и евалуација на локалните јавни услуги.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Заложбата со своите активности ќе допринесе за иницирање на промени и воспоставување на позитивни практики на локално ниво, преку соработка погоренаведените јавни институции со граѓанските организации на локално ниво. Сите активности на оваа заложба ќе се фокусираат на воспоставување на механизми за вклучување на граѓаните кои користат услуги обезбедени од локалните самоуправи низ државата.

Заложбата ќе се фокусира на: 1) воспоставување на континуирана соработка помеѓу министер/директор/државен секретар за планирање, следење и спроведување на локалните јавни услуги и граѓанските организации вклучени во оваа заложба, кои по завршувањето на акцискиот план би ја продолжиле соработката и би работеле континуирано на развивање на целните политики и услуги. 2) развивање на платформи за консултации и транспарентност и работа со граѓани од ранливи групи во насока на нивно запознавање со правата од предметните политики, прибирање на нивни препораки и мислења, како и запознавање со можностите за идно вклучување во процесите на донесување на одлуки. 3) Промовирање на развиените платформи помеѓу пошироката јавноста со цел широка употреба. 4) Унапредување на политиките/услугите/праксата врз основа на добиени предлози и учество на граѓаните, со обезбедување на повратен одговор за статусот и превземените чекори по доставените предлози.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

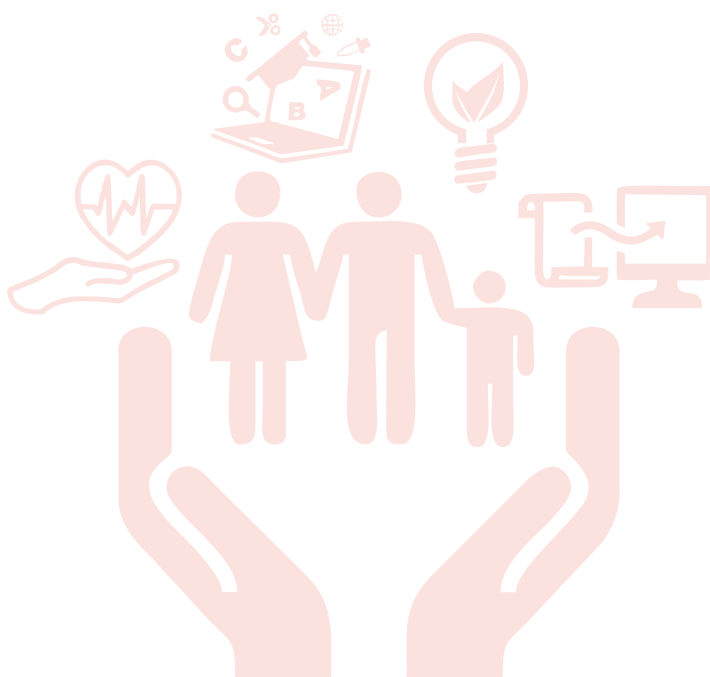
ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи истата предвидува развивање и поставување на алатки и механизми за објавување на повеќе информации за буџетското и програмското работење на институциите кои обезбедуваат локални јавни услуги. Исто така, заложбата овозможува подобрување на квалитетот и достапноста на постоечки и нови информации.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи овозможува развивање на средства за комуникација и консултирање со целните групи пред и за време на донесувањето и спроведувањето на политиките од соодветната област и предвидува пристап кој би значел мобилизација и мотивирање на граѓаните за активно учество и користење на воспоставените алатки.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ и истата овозможува воспоставување на механизми кои ќе придонесат за унапредување на одговорноста на јавните функциониери во своето работење.

Дополнителни информации

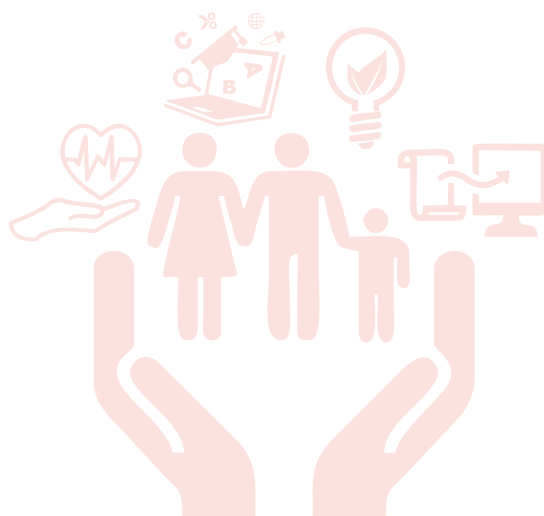
Оваа заложба восебе содржи активности кои овозможуваат воспоставување и практикување на механизми за вклучување на граѓани во процесите на донесување на одлуки во областа на локалните јавни услуги. Оттука, сите предложени решенија придонесуваат кон остварување на поставените цели и акции на Владата на РСМ по поднесување на доброволниот преглед за спроведување на ЦОР на Високиот политички форум во 2020 година. Односно, кон ЦОР 2. Следен чекор: Владата ќе се фокусира врз мерки за подобрување на структурата на земјоделското земјиште како предуслов за развој и конкурентност на секторот, подобрување на условите за живот и работа во руралните области и обезбедување пристап до знаења и инвестиции во човечки капитал преку реформирани услуги за проширување и едукација на земјоделците. **ЦОР 5 Следен чекор:** Еден од клучните приоритети на земјата во наредните години и понатаму ќе биде да се унапредат можностите за вработување на жените и нивна заштита на работното место. Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој, врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“ Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа. Со мерките на оваа заложба се придонесува кон унапредување на планирањето, спроведувањето и следењето на јавните услуги кое ќе придонесе кон зголемување на задоволството на граѓаните од искуството од испорачаните јавни услуги.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
3.4.1	Воспоставен воедначен механизам применлив за сите општини за консултации и комуникација со граѓаните за давање на инпут од граѓани при креирање на локалните услуги и алоцирањето на средствата за нивно спроведување во локалните буџети, со фокус на граѓани од рурални и маргинализирани средини	1. Воспоставен воедначен механизам за објавување на информации(да/не) 2. Број на објавени информации 3. Воспоставен воедначен механизам за вклучување на граѓани (да/не) 4. Број на вклучени граѓани 5. Воспоставен воедначен механизам за обезбедување на повратно мислење на граѓаните врз основа на нивните предлози (да/не) 6. Број на граѓани кои што дале повратна информација	МЛС и Рурална Коалиција	октомври 2021	септември 2023

Оваа заложба овозможува воспоставување на одржливиотст на заложбата 5.3. од НАП 4.

Водечка институција за спроведување	МЛС	
Име на одговорно лице за спроведување	Ели Чакар, МЛС	
Функција, Одделение	Државен слижбеник	
Email	elicakar@gmail.com	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	/
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	1. Рурална Коалиција – Лилјана Јоноска, liljana.jonoski@gmail.com

3. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИСПОРАКАТА НА ЈАВНИТЕ УСЛУГИ

3.5. Достапни е-услуги во руралните средини

[октомври 2021 – јуни 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Немање информација за постоење на Националниот портал за електронски услуги uslugi.gov.mk (Порталот) и сите податоци достапни на него; немање доволно дигитална писменост на локалното население за користење на е-услугите на Порталот; немање доверба во институциите и доверба во електронското комуницирање.

Во првата ИПАРД програма имавме искористено само 16% а дел од причините се должат и на обемната документација и шетањето од шалтер на шалтер што пак за земјоделците значи потрошено многу време, а и средства кои што и ги немаат многу на располагање.

Преголема оптеретеност на институциите што се покажува и со следниве неколку описни информации: во период на аплицирање на субвенции или пак јавни повици во подрачните единици на МЗШВ гужвата од земјоделци, и тоа по неколку лица на еден вработен, при што и самите вработените не постигнуваат навреме се да внесат и прегледаат, па често се прават и грешки во внесувањата во електронскиот систем што често пати може да значи и неодобрување на исплатата за субвенции; гужвата на шалтерите беше видлива дури и во време на Корона криза, пример ако сите имаа можност дозволите за движење за време на полициски час да ги добијат по електронски пат, тоа не беше случај и со земјоделците во чие што име аплицираа службениците во подрачните единици на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, па потоа повторно се создаваа гужви за да се подигнат дозволите во хартиена верзија, а ова беше и една од причините зошто МЗШВ потоа одлучи еднаш издадена дозвола да важи за целото времетраење на полицискиот час.

Одолговлекување на времето и квалитетот на добиената услуга, пример, за една потврда од општина дека вашата инвестиција е во согласност со стратегијата на ЛЕР и дека нема влијание врз загадувањето на животната средина одите 10 дена по ред и на крај може да се случи да ја добиете со погрешни податоци, што често пати земјоделците ги чини и неодобрување на инвестицијата. Голем број на примери ги имаме во Пелагониски регион, поточно во Кривогаштани.

Внесување на погрешни податоци од страна на службениците што пак често пати резултира и со губење на финансиска поддршка, пример, субвенции итн., особено во делот на внесување на податоци и парцели за имотот и културите кои што ги има земјоделецот особено при електронско аплицирање за субвенции кои што го прават тие поради тоа што земјоделците не знаат, а тоа го прават за над 90.000 земјоделци кои што најчесто се јавуваат 10 дена пред истекот на рокот, или пак општините внесуваат погрешни податоци за лицето или земјоделското стопанство и тоа оди во недоглед; преголема зависност од службениците во локалните институции; многу повеќе време и средства трошат жителите во руралните средини во однос на оние кои што живеат во урбаните средини итн.; гледано од аспект на земјоделците и руралното население кои што се земени како целна група за да се образложи проблемот, иако ваквите услуги нема да ги користат само земјоделците туку и воопшто локалното население, а тоа го потврдува и последното направено истражување на терен на Рурална Коалиција - Дел од ваквите изјави или ставови може да ги најдете и во последното истражување на РК - <https://rural.mk/wp-content/uploads/2021/04/%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%B0-%D0%B4%D0%B8%D0%B3%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0-1.pdf> станува збор за евидентирани повеќе од 170.000 семејни земјоделски стопанства кои што имаат повеќе пати во текот на годината потреба од услугите наведени погоре, како што се субвенции, аплицирање за јавни повици од ИПАРД и програмата за рурален развој каде што ви се потребни меѓудругото М1/М2, уверение за платени даноци, потврди од општина за усогласеност на инвестицијата со ЛЕР, потврди за стечајна, ликвидациона постапка, тековна состојба, потврда дека не е изречена забрана за вршење на должност или дејност итн. Имено, најголемиот број на документи, односно услуги кои што се наведени погоре се бараат при аплицирање за субвенции, понатаму аплицирање за финансиска поддршка од Програмата за рурален развој каде што се овозможуваат инвестиции за модернизирање на земјоделските стопанства и за унапредување на руралниот развој, при што станува збор за искористување на средства во износ поголем од 200 милиони евра годишно. Исто така, ваквата документација е потребна и при аплицирањето за ИПАРД програмата што пак е многу важно, бидејќи директно влијае на процентот на искористеност на ИПАРД програмата.

Главна цел на заложбата

Главната цел на заложбата е доближување на Националниот портал за е-услуги до граѓаните од руралните средини и зголемување на довербата и сигурноста во електронската комуникација со институциите

Резултати:

- Зголемена информираност на граѓаните во локалната заедница за порталот uslugi.gov.mk
- Зголемени знаења и вештини на руралното население за користење на е-услугите достапни на Порталот uslugi.gov.mk

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Преку зголемувањето на достапноста и искористеноста на е-услугите во руралните средини, не само што се придонесува кон решавање на јавниот проблем туку во исто време се придонесува и кон унапредувањето на процесот на дигитализација на општеството, а да при тоа ниту еден граѓанин не биде изоставен. Исто така, преку зголемената употреба на е-услугите се зголемува и довербата во институциите, а и воопшто во државата, и во исто време се подобрува и квалитетот на живот во заедницата. Исто така, реализацијата на ваквата пак заложба, ќе го забрза процесот на дигитализација на услугите кои што ги даваат и општините, а ќе се зголемат и капацитетите и знаењата на локалното население со воведувањето на посебен курикулум за унапредување на знаењата и вештините за дигитализација и се придонесува кон остварување на Дигиталната агенда и стратешките насоки на оваа тема утврдени на национално ниво.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до нови и повеќе информации, како и ја подобрува пристапноста на информациите до јавноста.

Дополнителни информации

Ваквата заложба е во согласност и придонесува кон реализацијата на приоритетите и целите предвидени во неколку стратешки документи и тоа: Стратегијата за транспарентност на Владата на РСМ 2019-2021.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој, врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“ Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа. Со мерките на оваа заложба се придонесува кон унапредување на знаењата и вештините на граѓаните за обезбедување на електронски јавни услуги на брз и ефективен начин.

%B7%D

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
3.5.1	Спроведена кампања за промовирање на услугите кои граѓаните можат да ги добијат по електронски пат, наместо на шалтер. (Активноста ќе биде вклучена во редовните советодавни активности на АПРЗ, а информациите дистрибуирани до земјоделците и преку подрачните единици на МЗШВ и преку АФПЗРР.)	1. Број на објавени и споделени информации за достапни е-услуги на uslugi.gov.mk во рурални средини 2. Број на реализирани е-услуги преку порталот uslugi.gov.mk на годишно ниво	МИОА, Рурална Коалиција АПРЗ, подрачните единици на МЗШВ, АФПЗРР	октомври 2021	јуни 2023
3.5.2	Воспоставена локална мрежа на мобилни посредници за промовирање и посредување во пристап до Порталот uslugi.gov.mk	1. Број на мобилни посредници за користење на е-услуги по општини 2. Број на добиени е-услуги преку Порталот uslugi.gov.mk	Рурална Коалиција, МИОА	октомври 2021	јуни 2023

3.5.3

Изработена „Анализа и попис на услуги во сектор земјоделство, шумарство и водостопанство со приоритизација на услуги, како и внесување на податоци“ и внесување и верификација на идентификуваните услуги во Каталог на услуги (согласно Законот за електронско управување и електронски услуги

1. Број на нови услуги внесени во Каталогот од страна на МЗШВ
2. Број на објавени информации за услуги од МЗШВ на Порталот uslugi.gov.mk
3. Број на нови е-услуги достапни на Порталот uslugi.gov.mk
4. Број на дигитализирани услуги во секторот земјоделство и рурален развој (таргет 10)

МИОА, МЗШВ, Рурална Коалиција, постојани подсекторски групи и останати социоекономски партнери на МЗШВ

октомври
2021

јуни
2023

3.5.4

Развиен курикулум за едукација на граѓани за основни дигитални вештини наменет за рурални и маргинализирани средини (основна компјутерска писменост-зоом, интернет итн.) и спроведување на обуките

1. Број на спроведени обуки во рурални средини на годишно ниво
2. Број на обучени граѓани во рурални и маргинализирани средини
3. Број на преземања на материјалите за обуки

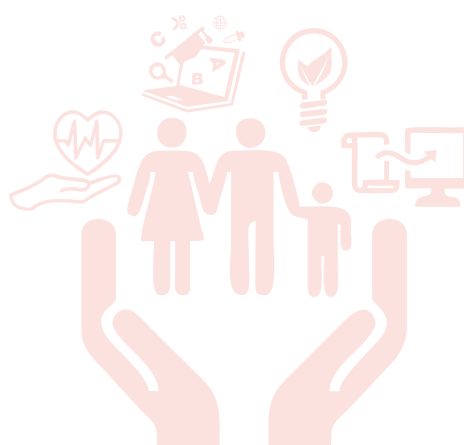
Рурална Коалиција, МИОА и МЗШВ

октомври
2021

јуни
2023

Нова заложба

Водечка институција за спроведување	МИОА	
Име на одговорно лице за спроведување	Розалинда Стојова Надица Јосифовски	
Функција, Одделение	Раководител на сектор Државен советник	
Email	rozalinda.stojova@mioa.gov.mk nadica.josifovski@mioa.gov.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	МЗШВ, Александар Мусалевски, a.musalevski@mzsv.gov.mk МЗШВ, Феми Исен, femi.isen@mzsv.gov.mk
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	1. Рурална Коалиција – Лилјана Јоноски, liljana.jonoski@gmail.com

3. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИСПОРАКАТА НА ЈАВНИТЕ УСЛУГИ

3.6. Зголемување на пристапот до загарантираните облици на заштита на жртвите на трговија со луѓе

[октомври 2021 – јуни 2023]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Во периодот од 2005 до 2019 година се идентификувани 116 жртви на трговијата со луѓе (ТЛ). Од 2014 година наваму, мала е бројката на идентификувани жртви која пред сè, се должи на отсуство на активна идентификација од страна на надлежните институции. Искуствата во практиката често покажуваат дека идентификувањето на жртвите за-тајува некаде низ лавиринтите на државните институции. Во ист контекст, нотиран е случај во 2019 година во којшто малолетно девојче, доброволно, со поддршка на пријател, одлучило да пријави во една од надлежните институции дека е жртва на трговија со луѓе. Меѓутоа, од случајот произлегло дека малолетното девојче веќе имало воспоставено контакти со таа надлежна институција, а институцијата не го препознала случајот како случај на жртва на трговија со луѓе.

Генерален е впечатокот дека содржината и форматот на презентираниите податоци во годишните извештаи за трговија со луѓе, не соодветствуваат на потребата за утврдување на напредокот кој го прави државата на ова поле. Дополнително, отсуствува аналитички осврт на презентираниите состојби, како и евалуација на постигнатото наспроти зададените цели преку кои ќе се мери прогресот во иднина. Ова влијае врз појава на негативен впечаток за напредокот на државата од страна на меѓународните тела и граѓаните но од друга страна и потешкотии во донесување на одлуки и спроведување на промени усогласени со меѓународните стандарди.

Во Министерството за правда постои програма преку којшто треба да се обезбеди исплата на отштетата за деца-жртви на трговијата со луѓе доколку таа не може да се обезбеди од сторителот.

Жртвите по напуштањето на прифатилиштето најчесто се соочуваат со невработеност, проблеми со домувањето иако во самата програма за реинтеграција на жртвите од ТЛ вработувањето, домувањето, продолжувањето на образованието се наведени како главни елементи во нивниот процес на реинтеграција. Во земјата не постојат посебни програми и мерки со коишто жртвите ќе можат да бидат вклучени во работниот процес во насока на економско зајакнување. Жртвите на трговијата со луѓе не ги користат активните мерки за вработување обезбедени од државата преку Агенцијата за вработување, поради тоа што АВРСМ нема посебен систем со којшто ќе се гарантира заштитата на личните податоци и статусот на лицата-жртви.

Главна цел на заложбата

Главната цел на оваа заложба е зајакнување на борбата против трговијата со луѓе во Република Северна Македонија како и обезбедување на ефикасна заштита на жртвите. Како специфични резултати кои се очекуваат од оваа заложба се:

- Зголемен број на идентификувани жртви на трговија со луѓе и обезбедени услуги;
- Зголемена транспарентност и отчетност на институциите кои работат на прашањето на трговија со луѓе;
- Зголемена информираност и пристап за жртвите од трговија со луѓе до здравствени услуги, вработување и правда.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Заложбата ќе придонесе кон решавање на јавниот проблем преку воспоставување на ефективни мерки од страна на институциите насочени кон подобар пристап до услуги и поголема информираност на жртвите на трговија со луѓе. Решенијата ќе бидат спорведени преку реализација на повеќе активности кои ќе бидат спроведени во партнерство со граѓанските организации. Така, мерките вклучуваат воспоставување на мобилни тимови кои ќе работат на терен и ќе придонесат кон подобрена идентификација и заштита на жртвите од трговија со луѓе. Ќе се воспостави функционална база на податоци и ќе се работи на ревидирање и унапредување на постоечкиот систем на собирање на податоци, со што ќе се овозможи обезбедување јавно достапни податоци преку кои ќе може да се следи прогресот кој државата го прави на полето на сузбивање на трговијата со луѓе и заштита на жртвите.

Дополнително заложбата ќе придонесе кон зголемување на капацитетите на медицинскиот персонал за препознавање и постапување во случаи на трговија со луѓе. Жртвите на трговија и јавоста ќе бидат информирани за постоење на РЕП центрите и нивната расположливост за услуга.

Исто така, мерките ќе придонесат за поголема информираност на жртвите и нивните застапници за правото на надомест на штета за децата и возрасните жртви на трговија со луѓе. Ќе се креираат програми и мерки со кои што жртвите ќе можат да бидат вклучени во работниот процес во насока на економско зајакнување

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА

Заложбата директно влијае врз зголемена транспарентност и отчетност од страна на институциите кои работат на прашањето на трговија, особено во контекст на Одржливи-те развојни цели.

Предлог решенијата се во насока на пристап до нови и повеќе информации за јавноста и жртвите на трговија со луѓе по однос на услугите за заштита и правда.

Конкретни мерки предвидуваат обезбедување и пристап до квалитетни информации првенствено за жртвите но и за застапниците и генералната јавност во Р. С. Македонија од страна на институциите.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО

Предлог решенијата ќе овозможат подобрена соработка меѓу ГО и институции преку споделување на информации и постапување во случаи на трговија со луѓе помеѓу МВР, здруженија на граѓани и други надлежни институции. Жртвите активно ќе бидат вклучени во надградување на предложените мерки и политики. Особено ќе бидат вклучени во однос на учество во креирање на кампањи, зголемена информираност и подготовка на специфични програми за жртви на трговија со луѓе.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ

Дел од мерките директно предвидуваат зголемена отчетност на институциите во однос на расположливите податоци за трговијата со луѓе. Со креирање на систем и обезбедување јавно достапни податоци преку кои ќе може да се следи прогресот кој државата го прави на полето на сузбивање на трговијата со луѓе и заштита на жртвите.

Дополнителни информации

Овие заложби се директно поврзани и во иста насока со новата Стратегија и Акциски план (НАП) за борба против трговија со луѓе и илегална миграција 2021-2025. Дополнително дел од заложбите се во согласност со Акциски план за спроведување на конвенцијата за сперечување и борба против насилство врз жени и семејно насилство во РСМ 2018-2023.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој, врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“ Таргет 16.3: Промовирање на владеење на правото на национално и меѓународно ниво и обезбедување на еднаков пристап до правда до сите. Со мерките на оваа заложба ќе се унапредат мерките на институциите за евиденција и за обезбедување на подобар пристап до услуги и поголема информираност на жртвите на трговија со луѓе.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
3.6.1	Воспоставени мобилни тимови за теренска работа на подрачјето на Охрид и Струга, и на подрачјето Штип и околните градови	1. Број на воспоставени мобилни тимови	МТСП, Национална комисија	октомври 2021	декември 2021
3.6.2	Систематско собирање на податоци за трговија со луѓе преку користење на расположливата алатка за мониторинг и евалуација на состојбите на трговија со луѓе во РСМ и нивно редовно објавување.	1. Број на селектирани соодветни индикатори за следење и собирање податоци 2. Воспоставено функционално софтверско решение за собирање на податоците (да/не) 3. Број на објавени анализи за состојбата на трговија со луѓе во РСМ	Национална комисија и ГОи Отворена Порта	октомври 2021	јуни 2023
3.6.3	Воспоставување на база на податоци за поведени постапки и идентификувани случаи на он-лајн експлоатација на деца и нивно редовно објавување. Извештаите со сензитивните податоци(интерни извештаи) ќе се користат за раководење на случаевите. Податоците ќе се објавуваат и во извештаи од јавен карактер	1. Воспоставена функционална база на податоци (да/не) 2. Број на објавени извештаи од интерен /јавен карактер	МВР, ГОи - Отворена Порта	октомври 2021	јуни 2022

	кои ќе бидат во генерална форма во согласност со законот за заштита на лични податоци, заштита на идентитетот и приватноста согласно Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на лица при автоматска обработка на податоци (ETS No. 108).				
3.6.4	Остварување на правото на обесштетување на деца -жртви на трговија со луѓе преку донесување и објавување на: -Програма за обесштетување на дете жртва согласно Законот за правда за децата и -Информација за спроведувањето на Програмата за обесштетување на дете жртва.	1. Процент на спроведување на Програмата за обесштетување на дете жртва 2. Број на јавни информативни објави за правото на обесштетување и пристап до Програмата за обесштетувањена веб страниците и социјалните мрежи на МП.	МП, ГОи - Отворена Порта	октомври 2021	јули 2022
3.6.5	Спроведени активности за подигнување на свесноста и информирање на јавноста и на жртвите за остварување на правата предвидени со	1. Број на јавни информативни објави на социјалните мрежи и веб платформата за правото на обесштетување и пристап до Комисијата за обесштетување	МП	октомври 2022	јуни 2023

3.6.6

Законот за исплата на паричен надоместок на жртви од кривични дела.(оваа активност ќе започне со спроведување откако овој закон ќе се донесе)

2. Печатени и дистрибуирани материјали за правото на паричен надоместок и постапката согласно Законот.

Спроведени редовни обуки на медицински персонал за зајакнување на нивното знаење за појавните облици на трговија со луѓе, постечкиот систем за пријавување и помош и поддршка, а во насока на идентификување, пријавување и упатување на жртви на трговија со луѓе

1. Број на спроведени обуки (таргет: 2 годишно)

2. Број на учесници на обуките

МЗ, ГОи -
Отворена Порта

октомври 2021
јуни 2023
(тековно)

јуни 2023
(тековно)

3.6.7

Спроведени информативни кампањи за охрабрување на жените и девојчињата да побараат помош и поддршка во случај на сексуално насилство, преку запознавање на јавноста со работењето и услугите кои ги нудат РЕП Центрите.

1. Број на спроведени кампањи (таргет: 1 годишно)

2. Број на објави по медиуми

МЗ, ГОи -
Отворена Порта

октомври 2021

јуни 2023
(тековно)

3.6.8

Воспоставување на минимум стандарди за обезбедување здравствена грижа за жртвите на трговија со луѓе.

1. Изработена компаративна анализа (да/не)
2. Спроведена студиска посета (да/не)
3. Подготвени стандарди (да/не)
4. Број на спроведени средби за подготовка на стандардите

МЗ,
Национален
Механизам
за Упатување
(НМУ), ГОи -
Отворена Порта

октомври 2021

јуни 2023
(тековно)

3.6.9

Воспоставени програми за до-квалификација и градење на вештини за возрасните и децата потенцијални и/или жртви од ТЛ со цел нивна поголема подготвеност за вработување, зајакнување и ре-интеграција

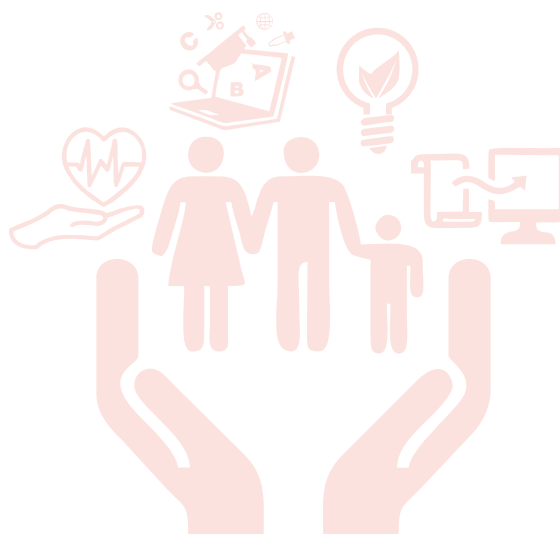
1. Број на учесници на обуките за до-квалификација и стекнување на вештини за потенцијалните и/или жртвите на ТЛ

МТСП, Општи-
ни/Локални
комиси и за
борба против
ТЛ ГО и - Отво-
рена Порта

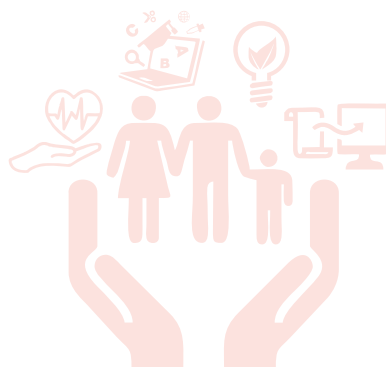
октомври 2021

јуни 2023
(тековно)

Нова заложба

Водечка институција за спроведување	МТСП МВР
Име на одговорно лице за спроведување	Е. Грозданова Сусана Новаковска
Функција, Одделение	Државен службеник, Национален Механизам за упатување на жртви на ТЛ
Email	EGrozdanova@mtsp.gov.mk Susana_Novakoska@moi.gov.mk
Телефон	/
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции
	МП, TKikerekova@mjustice.gov.mk МЗ, biljana.babushkovska@zdravstvo.gov.mk Општини/Локални Комисии за борба против трговија со луѓе
Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Отворена Порта, Марија Тодоровска mtodorovska@lastrada.org.mk Маја Варошлија, mvaroslija@lastrada.org.mk

3. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИСПОРАКАТА НА ЈАВНИТЕ УСЛУГИ

3.7. Унапредување на механизмите за заштита на жртвите на вознемирување на работно место

[октомври 2021 - јуни 2023]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Во РСМ недостасува статистика за бројот на жртви на мобинг. Сепак според истражувањата на МОТ над 4% од работниците се предмет на психичко насилство, 2% на сексуално злоставување и 8% на заплашување и малтретирање. Па доколку се земе во предвид оваа статистика, во РСМ од вкупниот број на вработени се проценува дека има 111.936 жртви на мобинг. Од 2013 година кога е донесен законот за заштита од вознемирување на работно место, има само иницирани и успешно решени два случаи и еден случај е во тек. Според податоците од СОС линијата за пријава на вознемирување на работно место за само два месеци во 2020 година евидентирани се 65 јавувања за помош и поддршка, од кои во повеќе од половина се жени. Ваквата состојба е резултат на недоволната информираност на работниците во врска со оваа појава, вклучувајќи ги и механизмите за заштита. Посредниците во овие постапки назначени кај секој работодавец се недоволно едуцирани за тоа кое е нивното место и улога во системот на заштита на работниците. Некомплетното усвојување на меѓународните договори за заштита по однос на ова прашања, односно нератификацијата на Конвенцијата 190 и препораката 206 на МОТ, и неспроведувањето на консултативни процеси со сите засегнати страни при подготовка на законските решенија поврзани со оваа појава во земјата.

Главна цел на заложбата

Главната цел на заложбата е да се унапреди веќе воспоставениот механизам за заштита од вознемирување на работно место.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Преку спроведување на оваа заложба ќе се овозможи информирање на вработените за нивните права за заштита од вознемирување на работно место кои произлегуваат од законот за работни односи за што досега нема воспоставен систем, едукација на избраните независни лица како посредници во постапките за решавање на идентификувани случаи на мобинг за што досега нема воспоставен систем, ратификација на Конвенцијата 190 и препораката 206 на Меѓународната организација на трудот која досега не е ратификувана, воспоставување на електронски и јавен систем за пријавување и следење на статусот и спроведувањето на сите иницирани постапки за вознемирување на работно место, и воспоставување и функционирање на работна група од практичари за иницирање на измени на законот за заштита од вознемирување на работно место.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА, и истата овозможува пристап до нови и повеќе информации, го подобрува квалитетот на информациите и ја подобрува пристапноста до информации до јавноста, или овозможува право на информации.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО и истата создава можности и условите за јавното учество и влијание во креирањето на одлуките, и ги зголемува можностите за вклучување на граѓанското општество.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ и истата овозможува воспоставување на механизми кои ќе придонесат за унапредување на одговорноста на јавните функциониери во своето работење.

Дополнителни информации

Оваа заложба восебе содржи активности кои ќе придонесуваат кон остварување на поставените цели и акции на Владата на РСМ по поднесување на доброволниот преглед за спроведување на ЦОР на Високиот политички форум во 2020 година. Односно, кон **ЦОР 1. Следен чекор:** Поддршка за вработување на ранливите лица преку мерки предвидени во Националната стратегија за вработување и Стратегијата за формализирање на неформалната економија, како и Оперативните планови за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот; **ЦОР 2. Следен чекор:** Владата ќе се фокусира врз мерки за подобрување на структурата на земјоделското земјиште како предуслов за развој и конкурентност на секторот, подобрување на условите за живот и работа во руралните области и обезбедување пристап до знаења и инвестиции во човечки капитал преку реформирани услуги за проширување и едукација на земјоделците. **ЦОР 5 Следен чекор:** Еден од клучните приоритети на земјата во наредните години и понатаму ќе биде да се унапредат можностите за вработување на жените и нивна заштита на работното место. **ЦОР 8 Следен чекор:** Владата ќе ги следи програмите и активностите наведени во релевантните акциски планови за создавање работни места, подобрување на учеството во работната сила и зголемување на побарувачката за работна сила и зголемување на конкурентноста. Исто така, ќе продолжи да ги усогласува трудовото законодавство со меѓународните стандарди за труд и со законодавството на ЕУ.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој, врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“ Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
3.7.1	Информирани вработени во јавен и приватен сектор за нивните права за заштита од вознемирување на работно место кои произлегуваат од законот за работни односи	1. Погответено упатство (да/не) 2. Број на работодавачи до кои е дистрибуирано изработеното упатство. 3. Подготвен план за промоција (да/не) 4. Број на лица опфатени со промоцијата	ДИТ и Синдикална организацијана Организации на жени при Унија на Независни Автономни Синдикати на Македонија ДИТ и Синдикална организација на Организации на жени при Унија на Независни Автономни Синдикати на Македонија	октомври 2021	септември 2023
3.7.2	Едукација на избраните независни лица во јавениот и приватениот сектор како посредници во постапките за решавање на идентификувани случаи на мобинг	1. Број на спроведени работилници 2. Број на учесници на работилниците 3. Процент на зголемување на бројот на пријави за вознемирување на работно место.	ДИТ и Синдикална организација на Организации на жени при Унија на Независни Автономни Синдикати на Македонија	октомври 2021	септември 2023

3.7.3

Спроведување на консултативен процес со сите заинтересирани страни за финализирање на предлог законот за заштита од вознемирување на работно место

1. Број на вклучени заинтересирани страни
2. Процент од заинтересираните страни достават свои предлози и коментари по однос на предлог законот (таргет: 50%)

МТСП, МНР и социјална и Синдикална организација на жени при Унија на Независни Автономни Синдикати на Македонија

октомври 2021

септември 2023

Спроведување на консултативен процес со сите заинтересирани страни за финализирање на предлог законот за заштита од вознемирување на работно место

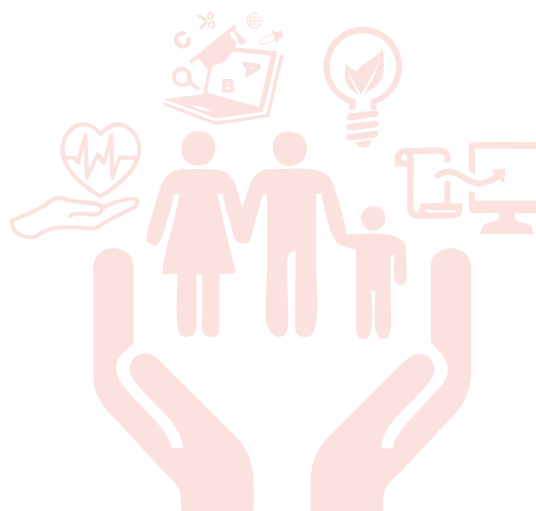
1. Процент од добиените предлози и коментари кои се соодветно вклучени во предлог законското решение (таргет: најмалку 50% од добиените предлози)
2. Ратификација на Конвенцијата 190 и препораката 206 на Меѓународната организација на трудот (да/не)

октомври 2021

септември 2023

Нова заложба

Водечка институција за спроведување	Државен Инспекторат за Труд	
Име на одговорно лице за спроведување	Ленче Коцевска	
Функција, Одделение	Државен службеник	
Email	L.Kocevska@mtsp.gov.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	1. МТСП, Светлана Цветковска, scvetkovska@mtsp.gov.mk 2. МНР, Амон Бајрамовски, Amon.Bajramovski@mfa.gov.mk
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	1. Синдикална организација на Организации на жени при Унија на Независни Автономни Синдикати на Македонија, Дивна Змејковска divna.zmejkovska@yahoo.com

3. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИСПОРАКАТА НА ЈАВНИТЕ УСЛУГИ

3.8. Овозможување на пристап до терапија и здравствени услуги на лица кои употребуваат дроги по издржување на казна затвор

[окомври 2021 – септември 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Отежнат пристап кон остварување на правото на лекување на лицата кои употребуваат дроги, по издржување казна затвор, бидејќи се отпуштаат без документи за лична идентификација и здравствено осигурување, кои им се неопходни да продолжат да се лекуваат со супституциски третман на лекување со метадонска терапија. Врз основа на истражување спроведено од страна на ХОПС за правните проблеми и потреби со кои се соочуваат лицата кои употребуваат дроги на територија на Република Северна Македонија, 58% од лицата кои употребуваат дроги биле отпуштени од затвор без валидни лични документи. Од 2012 година до сега, ХОПС има регистрирано околу 63 случаи на лица што употребуваат дроги кои завршиле со издржување на казна затвор, а поради тоа што немаат документ за лична идентификација и здравствено осигурување не биле во можност веднаш да продолжат со лекување. Поради фактот што овие лица веднаш по отпуштање од установата не можат да продолжат со лекување, кај истите се влошува здравствената состојба, бидејќи во тој период остануваат без терапија, запаѓаат во апстенциска криза, а имајќи предвид дека болестите од зависност се комплексни состојби и дека најмал стрес може да ја влоши состојбата, се зголемува опасноста од повторна употреба на дроги, што дополнително може да доведе до предозирање и фатален исход. Овој проблем во пракса постои иако, Законот за извршување на санкции јасно предвидува дека осудените лица за целото времетраење на издржување на казната затвор треба да се подготвуваат за отпуштање од установата.

Нееднаков пристап и третман до здравствени услуги за лицата кои употребуваат дроги. Врз основа на истражување спроведено од страна на ХОПС на за правните проблеми и потреби со кои се соочуваат лицата кои инјектираат дроги и сексуалните работници на територија на Република Северна Македонија, 57% од лицата кои употребуваат дроги пријавиле барем еден проблем поврзан со права од здравствена заштита. 38% од лицата кои употребуваат дроги се соочиле со дискриминација од страна медицински персонал (користење дополнителна заштита, преглед во посебни простории кои не се приспособени како ординации, чекање да добијат соодветен медицински третман до крај на работно време, навредување и сл.). 21% од лицата кои употребуваат дроги пријавиле дека биле одбиени за лекување при сериозни здравствени проблеми (операции, преврски на рани, прием во болница и сл.). 25% се соочиле со потешкотии при избор на лекар од примарна здравствена заштита поради дискриминација

Главна цел на заложбата

Главна цел на заложбата е еднаков третман и олеснет пристап до правата од здравствена заштита на лицата кои употребуваат дроги, преку вклучување на неосигураните лица кои употребуваат дроги во програмата за осигурување на неосигурани лица, зголемена меѓусекторска соработка помеѓу Дневните Центри за превенција и третман на злоупотреба и зависност од дроги, Управата за извршување на санкции, Фондот за здравствено осигурување и Министерство за внатрешни работи, сензибилизација на медицинскиот персонал при постапување со лица кои употребуваат дроги преку обуки, препознавање на невладините организации како даватели на услуги со Законот за здравствена заштита, навремено вадење и ажурирање на документи за лична идентификација и носење акт за олеснета постапка за вадење на лична карта на лицата кои воопшто немаат извадено лична карта.

Очекувани резултати:

- Навремено обезбедување и ажурирање на лични карти на лицата кои употребуваат дроги за време на издржувањето казна затвор како и по отпуштање од установата.
- Еднаков третман и недискриминација од страна на медицинскиот персонал кон лицата кои употребуваат дроги,
- Олеснет пристап до правата од здравствена заштита на лицата кои употребуваат дроги.
- Воспоставена меѓусекторска соработка помеѓу Дневните Центри за превенција и третман на злоупотреба и зависност од дроги, Управата за извршување на санкции, Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија и Министерство за внатрешни работи.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Преку воспоставена меѓусекторска соработка помеѓу Дневните Центри за превенција и третман на злоупотреба и зависност од дроги, Управата за извршување на санкции, Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија и Министерство за внатрешни работи, на лицата кои употребуваат дроги, со посебен акцент на осудените лица кои употребуваат дроги ќе им се овозможи навремено вадење и ажурирање на документи за лична идентификација и здравствено осигурување додека се на издржување на казна затвор и по отпуштање од установата.

Навременото обезбедување на документи за лична идентификација и здравствено осигурување на лицата кои употребуваат дроги ќе им го олесни пристапот до остварување на правото на лекување од зависност.

**Зошто оваа
заложба е
релевантна за
вредностите
на ПОВ?**

им ги доближи стигмата, дискриминацијата и проблемите со кои се соочуваат луѓето кои употребуваат дроги при користење на здравствени услуги, со посебен акцент на жените кои покрај дискриминација од општеството, се соочуваат и со дискриминација во самата заедница. Исто така целта на овие обуки е да се сензибилизира медицинскиот персонал, во смисла да не им го отежнува пристапот на лицата кои употребуваат дроги до здравствените услуги, особено од причини што овие луѓе имаат голема потреба од нив. Содржина на обуките дополнително би се изготвила во соработка со Министерство за здравство, но согласно искуството на ХОПС во спроведување на ваков вид на обуки. Обуките ќе опфатат теми за Намалување на штети од употреба на дроги, Видови дроги, нивни дејства и последици, Човекови права, стигма и дискриминација, останатите теми може да се договараат согласно потребите на здравствениот персонал. Обуките би ги одржувале обучени лица ангажирани во ХОПС. Улогата на Министерството би била, поддршка за организирање и реализација на ваков вид обуки

Лицата кои употребуваат дроги ќе имаат еднаков третман и пристап до права од здравствена заштита како и сите граѓани.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА и истата овозможува пристап до нови и повеќе информации, го подобрува квалитетот на информациите и ја подобрува пристапноста до информации до јавноста, или овозможува право на информации, така што би се имало евиденција за спроведените обуки за сензибилизација на медицинскиот персонал за третман на лицата кои употребуваат дроги, како и евиденција за бројот на обучени кадри за работа со овие лица.

Донесувањето на програмата за олеснета и скратена постапка за вадење на документи за лична идентификација и нејзината имплементација ќе овозможи евиденција на број на лица кои употребуваат дроги кои обезбедиле документи за лична идентификација.

Со вклучување на лицата кои употребуваат дроги кои немаат здравствено осигурување во програмата за осигурување на неосигурени лица, ќе се има увид во бројот на овие лица кои се вклучиле во програмата и обезбедиле здравствени услуги.

Склучениот меморандум за соработка помеѓу релевантните институции ќе придонесе до зголемување на бројот на осудени лица кои употребуваат дроги, а воедно и евиденција на бројот на лица кои продолжиле со лекување со супституциска терапија по издржување на казна затвор. Ваквата евиденција едновременно ќе прикаже и дали постои воспоставена меѓусекторска соработка помеѓу надлежните институции во решавање на оваа проблематика.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО и истата создава можности и услови за јавно учество и влијание во креирањето на одлуките, и ги зголемува можностите за вклучување на граѓанското општество. Лицата кои употребуваат дроги, поради стигмата и дискриминацијата со која се соочуваат долги години, довело до недоверба во системот, а со тоа и намалена мотивација сами да ги пријавуваат и решаваат проблемите со кои се соочуваат и да ја подберат својата положба во општеството. Токму поради овие причини вклучувањето на граѓанскиот сектор во оваа заложба е од голема важност. Воедно, вклучувањето на граѓанскиот сектор ќе придонесе и до директно вклучување на лицата од заедницата кои директно ќе можат да учествуваат во креирање на политики и практики.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ и истата овозможува воспоставување на механизми кои ќе придонесат за унапредување на одговорноста на јавните функциониери во своето работење. Спроведените обуки и сензибилизираниите медицински кадри ќе придонесат до еднаков пристап и третман кон сите луѓе, вклучувајќи ги и лицата кои употребуваат дроги, како и можност за согледување на неправилностите во нивната работа.

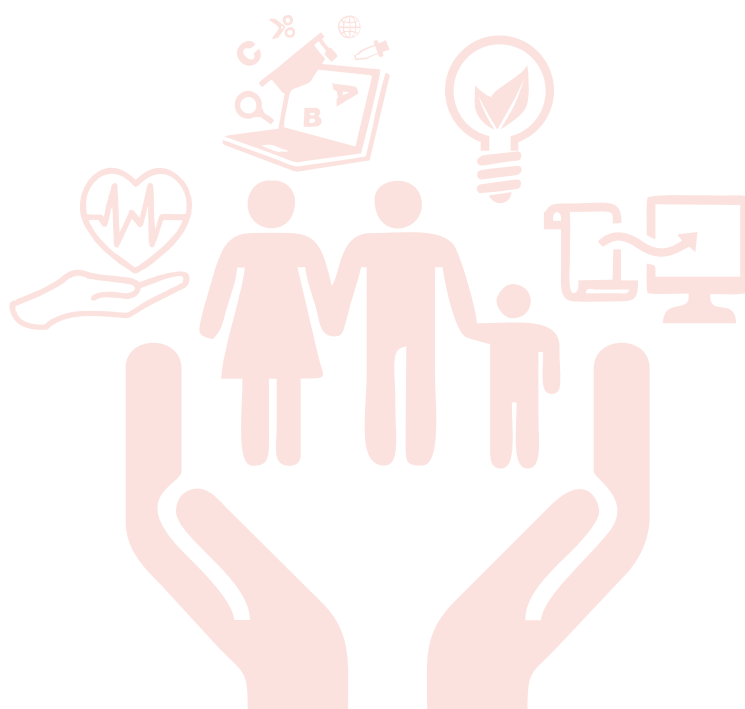
Воедно, не/исполнувањето на обврските кои ќе произлегуваат од склучениот меморандум за соработка помеѓу релевантните институции, како и бројот на осудени лица кои употребуваат дроги кои продолжиле со лекување со супституциска терапија по отпуштање од издржување на казна затвор, ќе дава јасна слика колку надлежните институции се залагаат за решавање на овој проблем кој се провлекува повеќе години, увид на неправилностите во нивната работа и можност да се бара отстранување на истите

Дополнителни информации

- Програма за заштита на населението од ХИВ – инфекција во Република Северна Македонија за 2021 година
- Програма за здравствена заштита на лица со болести на зависности во Република Северна Македонија за 2021 година
- Национална стратегија за дрога на Република Македонија 2014 – 2020 година
- Локална стратегија за дроги на град Скопје (превенција, лекување, рехабилитација и ресоцијализација, намалување на штети и градска безбедност 2015 – 2020 година)
- Национална стратегија за еднаквост и недискриминација 2016 – 2020 година
- Програма за неосигурени лица
- Национална стратегија за развој на пенитенцијалниот систем 2015 – 2019 година

→ Поврзаност со Глобалните разбојни цели, Цел 16 „Мир, правда и силни институции“ Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа, таргет 16.3: Промовирање на владеење на правото на национално и меѓународно ниво и обезбедување на еднаков пристап до правда до ситеи Цел 3 „Добро здравје и благосостојба“ Таргет 3.8: Да се постигне универзална здравствена заштита вклучувајќи и заштита од финансиски ризик, пристап до квалитетни неопходни здравствени услуги и пристап до сигурни, ефективни и квалитетни како и пристапни основни лекови и вакцини за сите.

Со мерките на оваа заложба ќе се унапреди еднаквиот третман и олеснет пристап до правата здравствена заштита на лицата кои употребуваат дрогиизголемена меѓусекторска соработка.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
3.8.1	Зголемување на обемот на информации помеѓу медицинскиот персонал во насока на обезбедување на соодветен третман и услуги за лицата кои користат дроги, преку обука.	1. Број на обучен медицински персонал за работа со лица кои употребуваат дроги 2. Процент на медицински персонал кои преку обуките го зголемиле своето знаење 3. Процент на медицински персонал кои известиле дека го применуваат знаењето од обуката во секојдневната работа 4. Број на нововработен медицински персонал со соодветно образование	МЗ и ХОПС	октомври 2021	октомври 2023
3.8.2	Воспоставување на постапка и пракса за соработка помеѓу вклучените институции во оваа активности и граѓанските организации во идентификување на пробелемите со кои се соочуваат лицата кои користат дроги и креирање на соодветни решенија за нивно надминување	1. Донесена Програма за олеснета и скратена постапка за вадење на документ за лична идентификација (да/не) 2. Број на луѓе кои употребуваат дроги кои обезбедиле важечка лична карта додека се на издржување на казна затвор	МВР, МП (УИС) и ХОПС	октомври 2021	јануари 2022

3.8.3

(прва задача е воспоставување на Програма за олеснета и скратена постапка за вадење на документ за лична идентификација на луѓето кои употребуваат дроги кои не поседуваат важечки или не поседуваат никаков документ за идентификација додека се на издржување казна затвор)

3. Број на луѓе кои употребуваат дроги кои обезбидиле прва лична карта додека се на издржување на казна затвор

Воспоставување отворен, транспарентен и јавен систем за меѓусекторска соработка помеѓу Дневните Центри за превенција и третман на злоупотреба и зависност од дроги, Управата за извршување на санкции, Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија, Министерство за внатрешни работи и граѓанските организации.

1. Број на осудени лица кои употребуваат дроги кои непречено продолжиле со лекување со супституциска терапија по отпуштање од издржување на казна затвор

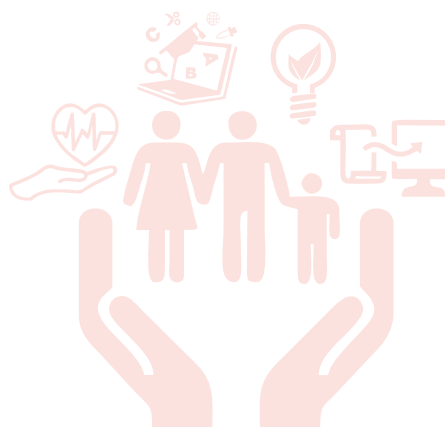
МЗ, МП (УИС),
ФЗОРСМ, МВР
и ХОПС

октомври 2021

септември
2023

Нова заложба

Водечка институција за спроведување	Министерство за здравство	
Име на одговорно лице за спроведување	м-р Билјана Бабушковска	
Функција, Одделение	Раководител на Одделение за внатрешна ревизија	
Email	biljana.babushkovska@zdravstvo.gov.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	1. МП (УИС), BiljanaZefik@mjustice.gov.mk 2. ФЗО РСМ 3. МВР, Susana_Novakoska@moi.gov.mk 4. МЗ, biljana.babushkovska@zdravstvo.gov.mk
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	1. Здружение ХОПС - Опции за здрав живот, Скопје hajdis@hops.org.mk , mgligoroska@yahoo.com и advokat.spirovska@gmail.com

4. ПРИСТАП ДО ПРАВДА

4.1. Унапредување на заштитата на сексуалните работници и лицата кои употребуваат дроги

[октомври 2021 – август 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Основната цел на полицијата во едно демократско општество е почитување и заштита на основните човекови слободи и права на сите граѓани, недискриминација и почитување и штитење на човечкото достоинство. Меѓутоа, во многу случаи полицијата во своето постапување ги прекршува правата на лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници. Лицата кои употребуваат дроги често пријавуваат случаи дека врз истите бил вршен незаконит претрес од страна на полициски службеници, дека биле малтретирани во полициски станици, биле изложени на тортура (присилувани да признаат дека сториле некое дело, за да можат полициските службеници да поведат постапка против тие лица), нечовечко и/или деградирачко постапување, не им биле соопштувани нивните права во полициска станица, врз истите била употребувана прекумерна употреба на сила од страна на полицијата во полициското постапување, а како последица од тоа, лицата кои употребуваат дроги се здобиваат со телесни повреди. Покрај тоа што лицата кои употребуваат дроги се изложени на тортура од страна на полицијата, истите се изложени на тортура и во затворите. Сексуалните работнички пак, често пријавуваат дека полицијата не постапува по нивно пријавување на случаи на насилство и дека трпат разни форми на насилство од страна на полиција. Она што исто така се јавува како сериозен проблем е фактот што ниту полицијата, ниту јавното обвинителство не пристапуваат кон темелна истрага во случаи кога се работи за сексуални работнички, а посебно недоволно ги истражуваат случаите на фемицид на сексуалните работнички.

- ➔ Дискриминација, нееднаков третман и прекршување на човекови права на лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници од страна на полиција.

Врз основа на истражување спроведено од страна на ХОПС за правните проблеми и потреби со кои се соочуваат лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници на територија на Република Северна Македонија, 85% од лицата кои употребуваат дроги и 62% од сексуалните работници пријавиле барем еден проблем со полиција:

- ▶ 69% од лицата кои употребуваат дроги и 49% од сексуалните работници се соочиле со противзаконит претрес, профилирање и сл. од страна на полиција,
- ▶ 65% од лицата кои употребуваат дроги и 41% од сексуалните работници се соочиле со физичко или психичко малтретирање од страна на полициски службеници (навредување, омаловажување, тепање и сл.),
- ▶ 37% од лицата кои употребуваат дроги и 20% од сексуалните работници се жртви на злоупотреби на службена положба од страна на полиција (злоупотреба на лични податоци, уцена и сл.),
- ▶ 47% од лицата кои употребуваат дроги и 27% од сексуалните работници се соочиле со неосновано приведување, задржување на или лишување од слобода,
- ▶ 33% од лицата кои употребуваат дроги и 28% од сексуалните работници се соочиле со одбивање од страна на полицијата да евидентира или да поведе истрага за пријавено дело/проблем,

→ Полицијата не постапува по пријави на лица кои употребуваат дроги и сексуални работници,

Врз основа на истражување за анализа на ставовите на сексуалните работници за потребите од промена на законската регулатива за сексуалната работа во Македонија, само 1,3% од сексуалните работници одговориле дека очекуваат или добиле помош од полиција, што се должи на непостапување од страна на полиција, дискриминаторски третман и злоупотреба на службена должност.

→ Тортура и деградирачко постапување врз лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници во затворите.

Врз основа на истражување спроведено од страна на ХОПС за правните проблеми и потреби со кои се соочуваат лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници на територија на Република Северна Македонија, 92% од лицата кои употребуваат дроги и 60% од сексуалните работници се соочиле со најмалку еден проблем при издржување на казна затвор.

Главна цел на заложбата

Главна цел на заложбата е сензибилизација на полициските службеници и вработените лица во затворите во постапување со лица кои употребуваат дроги и сексуални работници преку обуки.

Очекувани резултати:

- Постапување од страна на полицијата по пријавени случаи од лица кои употребуваат дроги и сексуални работници.
- Еднаков третман од страна на полицијата и вработените лица во затворите кон лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници.
- Зголемена доверба во полицијата кај лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Преку воведување на обуки за полициски службеници и вработени лица во затворите за работа со лица кои употребуваат дроги и сексуални работници ќе се зголеми сензибилноста на полицијата и вработените лица во затворите при постапување со овие две заедници. Лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници ќе имаат еднаков третман како и сите граѓани, со тоа кај нив ќе се зголеми довербата во полицијата, што ќе резултира со поголем број на пријавени случаи.

Воведувањето на задолжителен аудио и видео запис во полициските простории за време на распит ќе придонесе за поефикасно решавање на случаите и елиминирање на тортура, нехумано и деградирачко однесување кон лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници.

Употребата на технички средства за аудио и видео снимање е уредено и во членот 93-а од Законот за полиција каде е предвидено дека полицијата, при преземање на дејствија во рамките на полициските овластувања, да употребува технички средства за аудио и видео снимање, со цел обезбедување на снимен материјал за начинот на кој се презема дејствието од страна на полициските службеници.

Употребата на технички средства за аудио и видео снимање е регулирана и со други закони и овие технички средства веќе се применуваат во судовите и јавните обвинителства.

Покрај постоечките закони, од мај 2021 година ќе се применува и Законот за спречување и заштита од насилство врз жените и семејно насилство кој исто така со мерките за заштита на жртвите од ревиктимизација ги задолжува надлежните институции, исказот на жртвата во полициска станица и јавно обвинителство да се земе со користење на видео и тонски записи.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до нови и повеќе информации, така што би се имало евиденција за спроведените обуки за сензибилизација на вработени лица во полиција и затвори, како и евиденција за бројот на обучени кадри за работа со лица кои употребуваат дроги и сексуални работници. Задолжителниот аудио и видео запис во полициските простории за време на распит го подобрува квалитетот на информациите, на начин што лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници, на кои им се прекршени правата (дискриминација, прекршување на права и тортура, нехумано, деградирачко однесување) од страна на полициските службеници ќе можат таквите записи да им послужат како доказ во постапки за докажување на случаите на прекршување на таквите права. Аудио и видео записите нема да се достапни за јавноста, туку истите ќе послужат за заштита од дополнителна виктимизација или ревиктимизација. Преку истите ќе се овозможи полесно следење и увид во тоа дали и колку надлежните институции ја спроведуваат оваа заложба. Со евиденцијата на спроведените обуки и обучените кадри ќе се овозможи полесно следење на работата на институциите и надлежните министерства. Дополнително преку пристапноста на информации до јавноста ќе се има увид во тоа дали и колку надлежните институции ја спроведуваат оваа заложба.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници, поради стигмата и дискриминацијата со која се соочуваат долги години, довело до недоверба во системот, а со тоа и намалена мотивација сами да ги пријавуваат и решаваат проблемите со кои се соочуваат и да ја подобрат својата положба во општеството. Токму поради овие причини вклучувањето на граѓанскиот сектор во оваа заложба е од голема важност, во однос на мотивација од пријавување и целосна поддршка во однос на советување во постапките.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи воведувањето на задолжителниот аудио и видео запис во полициските станици за време на распит, ќе придонесе за поефикасно решавање на случаите на прекршување на права од страна полициски службеници, а воедно ќе даде појасна слика за тоа колку и дали лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници се запознаени со нивните права за време на распит, за кои полициските службеници се должни да ги информираат. Аудио и видео записите нема да се достапни за јавноста, туку истите ќе послужат за заштита дополнителна виктимизација или ревиктимизација, како и доказ во постапки за докажување на случаите на прекршување на права (дискриминација, тортура, нехумано, деградирачко однесување) од страна на полициските службеници.

Дополнителни информации

Спроведените обуки и сензибилизираните кадри ќе придонесат до еднаков пристап и третман кон сите луѓе, вклучувајќи ги и лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници, како и можност за согледување на неправилности во нивната работа.

Сето ова ќе допринесе кон создавање и подобрување на правилата, прописите и механизмите за јавна одговорност на функционерите.

Врска со Правилник за обука во Министерството за внатрешни работи; Национална стратегија за еднаквост и не-дискриминација 2016 – 2020 година; Национална стратегија за развој на пенитенцијалниот систем 2015 – 2019 година.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој – Врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“, Таргет 16.3 Промовирање на владеење на правото на национално и меѓународно ниво и обезбедување еднаков пристап до правда за сите. Со мерките од оваа заложба ќе се придонесе кон сузбивање на дискриминација, нееднаков третман и прекршување на човекови права на лицата кои употребуваат дроги и сексуалните работници од страна на полиција.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
4.1.1	Зголемување на обемот на информации помеѓу полициските службеници во насока на постапување со лица кои употребуваат дроги и сексуални работници преку организирање на обуки за сензибилизација на полициски службеници	1. Број на обучени полициски службеници 2. Процент на полициски службеници кои преку обуките го зголемиле своето знаење 3. Процент на полициски службеници кои известиле дека го применуваат знаењето од обуката во секојдневната работа	МВР	октомври 2021	август 2023
4.1.2	Зголемување на обемот на информации помеѓу вработени лица во затворите во насока на постапување со лица кои употребуваат дроги и сексуални работници преку организирање на обуки за сензибилизација на вработени лица во затворите	1. Број на обучени вработени лица во затворите 2. Процент на учесници кои преку обуките го зголемиле своето знаење 3. Процент на учесници кои известиле дека го применуваат знаењето од обуката во секојдневната работа 4. Број на нововработени лица со соодветно образование	МП (УИС)	октомври 2021	август 2023

4.1.3

Пристап до информации на адвокати и обвинети преку кои полесно ќе се докажува прекршување на човекови права преку воведување на задолжителен аудио и видео запис во по една полициска станица во секој град на територијата на РСМ за време на распит, а првенствено во Скопје, Гостивар, Струмица, Охрид и Гевгелија.

1. Број на полициски простории опремени со аудио и видео опрема (таргет: минимум 5)

МВР

октомври 2021

август 2023

Нова заложба

Водечка институција за спроведување	МВР	
Име на одговорно лице за спроведување	Сусана Новакоска	
Функција, Одделение	Полициски советник во ООЈСП при МВР	
Email	susana_novakoska@moi.gov.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	УИС
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	ХОПС – Опции за здрав живот Скопје Хајди Штерјова Симоновиќ hajdis@hops.org.mk Маргарита Глигуроска mgligoroska@yahoo.com Милка Спировска advokat.spirovska@gmail.com

4. ПРИСТАП ДО ПРАВДА

4.2. Унапредување на пристап до правда на социјално загрозени и граѓани во социјален ризик

[октомври 2021 – август 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

За користење на правото Гарантирана минимална помош (ГМП) како парично право од социјална заштита, или за преобразба на правото на постојана парична помош во ГМП, постои потреба од докажување дека барателот (или корисникот) не може да обезбеди издршка за себе по ниту еден основ. Тоа практично значи дека потребно е барателот/корисникот да поднесе тужба против член на неговото семејство или домаќинство за издршка. Во пракса, поднесување тужба значи иницирање судска постапка, која е: непознат процес за овие категории граѓани; скапа постапка за слабоимотни и социјални категории граѓани (целата постапка би чинела околу 2.000,00 денари што е многу висок износ за поединец или домаќинство без приходи, за што и да бара БПП доколку го изгуби спорот ќе треба да ги врати средствата добиени по овој основ); влијае на нарушување на и така кривките односи меѓу барателот и останатите роднини со обврска за меѓусебно издржување. Уште повеќе, постои можност за поведување ваква постапка во име и за сметка на барателот од страна на надлежниот центар за социјална работа (ЦСР) доколку е старо, немоќно, неспособно, инвалидно лице и дете но во пракса ова скоро и да не се користи.

Од друга страна, постојат голем број на граѓани кои се корисници на ГМП, а средствата кои ги добиваат по тој основ им се блокираат од страна на извршители заради неплатен долг. Законот за извршување ги изема од блокирање корисниците на ГМП, на хуманитарна помош, социјални надоместоци и др, со цел да се обезбеди минимален приход за семејството да егзистира. Но во суштина, голем број од корисниците на ГМП не знаат дека се изземени од извршување. Во секој случај и да се ослободат од извршителот со доставување потврда од Центарот за социјални работи, сепак за да се одблокира веќе блокираната сметка од банката би требало корисникот да ја плати банкарската провизија која изнесува околу 1.400 денари.

Главна цел на заложбата

Во секој случај корисниците на ГМП се со пониско образование, најчесто неуки странки и го прифаќаат блокирањето на сметката, па дури и повлекувањето на пари без приговор. Од ова имаат штета тие самите и нивните семејства, при што се оддаваат на просење, собирање по канти а можни се криминални активности како што е дрвокрадството, кражби и сл.

Во 2018 година се потпиша и Меморандум помеѓу МТСП и Комората на Извршители за да не се блокира социјалниот број. Но тоа видно не ја промени состојбата и се уште постојат низа пропусти. Социјалниот број не е видлив за извршителите, локалните самоуправи и банките. Додека да се „докаже“ дека станува збор за средства добиени од областа на социјална заштита, корисниците на ГМП остануваат без средства и по 6 месеци. Ваквата состојба ги обесхрабрува голем број од корисниците на ГМП да аплицираат за мерки од АВРМ поради стравот дека извршителите ќе им ги земат средствата.

Главната цел на оваа заложба е да овозможи пристап до постапка за остварување права од социјална заштита за социјално загрозуени категории граѓани без водење скапи постапки со што на долг рок ќе се влијае кон враќање на довербата во системот за социјална заштита.

По примерот на прибавување податоци од ЦСР за имотна состојба на членовите на домаќинството/семејството може да се создаде пракса на прибавување податоци за утврдување материјална и финансиска состојба на членовите на семејството со кои барателот не живее во заедничко домаќинство а кои имаат законска обврска за негова/нејзина издршка. На најлесен начин, ќе може да се утврди и процени дали роднината имал доволен приход во текот на годината за да одвои за издршка за барателот. Со тоа, би се зајакнала функцијата на прибавување податоци по службена должност врз основа на кои ЦСР ќе можат да проценат дали корисниците/потенцијалните корисници можат да обезбедат издржување па потоа да се упатат на судски спор; или да се заштитат од впуштање во за нив скапи и долготрајни постапки.

Очекувани резултати се: зајакнати капацитети на ЦСР при проценка на материјална, финансиска и имотна состојба на барателите/корисниците преку користење на механизмот за прибирање податоци по службена должност; изготвено интерно циркуларно упатство со вклучени насоки за прибирање и ценење на податоци; изготвен прирачник за иницирање постапки во интерес на ранливо население од кои зависат користење на правата од социјална заштита.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Истовремено, заложбата ќе изврши превенција од блокирање на социјалниот број на корисниците на ГМП. Резултат ќе биде конечно социјалниот број да биде заштитен од извршување. Со негова заштита ќе се овозможи конечна поделба на сметките кои смеат да се блокираат, а кои не смеат.

Заложбата ги има предвид начелата на општа управна постапка и тоа: начело на пропорционалност, начело на економичност и ефикасност на постапката; начело на сервисна ориентираност кон остварувањето на правата и интересите на странките; начело на утврдување материјална вистина на сите факти и околности од битно значење за правилно утврдување на фактичка состојба преку прибавување, разгледување и обработување на информациите и податоците по службена должност; начело на активна помош на странката за остварување и заштита на нејзините права на што е можно поефективен и полесен начин, додека незнаење и неукоста на странката не треба да биде на штета на нејзините законски права и интереси.

На овој начин, преку правилна и целосна проценка на состојбите на странката, ќе се делува кон спречување на одолговлекување на процесите и нејзино свесно втурнување во долги судски постапки. За да се дојде до тоа, потребно е преземање на неколку активности:

1. Изготвување интерно циркуларно упатство за користење на законска можност од член 269 став 1 од Закон за социјална заштита за прибавување податоци за материјална финансиска и имотна состојба на членовите на семејство/домаќинството – ова упатство би содржело практични насоки кои факти треба да се утврдат, како да се утврдат и како правилно да се применат фактите при одлучување по поднесено барање. За спроведување на оваа активност, потребно е претходно состанување за утврдување структура, рамка и содржина на упатство кое е значајно од практичен аспект. Од особено значење е упатството да биде дискутирано и внатре во ЦСР бидејќи ќе треба да излезе во пресрет на нивните потреби. Упатството е потребно да биде изготвено од МТСП, Заводот за социјални дејности, а по потреба под консултација од надворешни познавачи на темата (НВОа, професори и сл).

2. Зајакнати капацитети на ЦСР за користење на законска можност од член 298 од Закон за социјална заштита – од особена важност е да се направи проценка на потребите на ЦСР кога станува збор за законската можност за поведување судска постапка во име и за сметка на барателот дури и ако станува збор за старо, немоќно, неспособно, инвалидно лице и дете. Најдобар и најсоодветен начин е преку

организација на 3 до 5 еднодневни работилници/советувања со правниците од центрите за социјална работа ширум државата. Фокусот на овие работилници би бил утврдување на практичните проблеми и потребите на ЦСР за искористување на оваа законска можност во пракса, како и надминување на пречките кои постојат и поради кои не се исполнува целосната заштита на странката. Работилниците/советувањата е потребно да бидат организирани и спроведени од МТСП, под консултација на Заводот за социјални дејности, а по потреба и од надворешни познавачи на темата (НВОа и сл.).

3. Изготвување прирачник врз основа на активност бр. 2 со содржани теркови за иницијални поднесоци и други насоки за текот на судска постапка од интерес на ЦСР – оваа активност, освен што ќе биде спроведена на основа на активност бр. 2, треба да биде спроведена од МТСП, а правилно комуницирана со практичари на правно застапување и НВОа.

Како што е веќе објаснето, во моментот корисниците на ГМП се соочуваат со сериозни предизвици при остварување на ова уставно загарантирано право.

Со реализација на оваа заложба ќе се врати пред се владеењето на законите и токму најранливите категории на граѓани ќе ја вратат довербата во институциите. За истата да се реализира потребно е да се преземат следните активности:

- Законска измена на Закон за извршување. Меморандумот за разбирање помеѓу МТСП и Комората за Извршители да се замени со повисок правен акт со кој ќе се из земе можноста за блокирање на социјалниот број.
- Креирање на софтверско решение за сметките на приматели на ГМП и останати приходи, кои се поврзани со социјалниот број како би се оневозможило блокирање на средства од страна на институциите. МТСП да изработи софтвер кој реално ќе го заштити социјалниот број преку податоците за корисниците со кои располага МТСП, додека Министерството за финансии и Министерството за информатичко општество и администрација да бидат консултирани во процесот. За хуманитарна помош потребно е да се регистрира помошта и исто да добие социјален број. Социјалниот број дефинитивно мора да биде различен од трансакциската сметка на корисникот и истиот треба да биде наменски социјален број. Вакво искуство веќе имавме со вториот и третиот пакет мерки од Владата за борба против КОВИД-19 и веќе спомнатите Министерства може да го искористат искуството.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до нови и повеќе информации, го подобрува квалитетот на информациите преку решавање на проблемот со блокирање на сметки бидејќи навремено извршителите, банките, локалните самоуправи ќе имаат квалитетни и навремени информации за статусот на трансакцијата и со тоа ќе се избегнат непотребни проблеми на сите засегнати страни. Ја подобрува пристапноста до информации до јавноста и овозможува право на информации бидејќи ЦСРи би биле по транспарентни, по отворени и попростапни за соработка преку самиот факт што ќе треба дополнително да се залагаат за правилно информирање на овие категории и целосна заштита и остварување на новите права. Сите засегнати страни го остваруваат правото на информираност, пристапноста до информациите се зголемува а законите благодарение на тоа се поефикасни и ефективни. Обезбедува прецизни правила на постапување на институциите согласно единствен закон, кој гарантира сигурност како на одговорните институции, така и на лицата корисници на правата од социјална заштита. Попрецизно се отстранува двосмисленоста на толкувањето на законите која овозможува постапување по толкување.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи создава или ги подобрува можностите и условите за јавното учество и влијание во креирањето на одлуките се препорачува консултации со невладин сектор за спроведување на активностите. Создава или ја подобрува овозможувачката околина за граѓанското општество преку вакви активности, освен тоа што ќе се работи на надминување еден голем и доста присутен проблем кој ги засега слабо имотните и ранливите, ќе се подобри и комуникацијата меѓу претставници на граѓанско општество кои работат токму со оваа категорија и МТСП како институција од клучителна важност за ова население. Доколку се реализира заложбата се доаѓа до резултат дека власта го слуша гласот на граѓаните и граѓаните активни влијаат за подобри закони кои се во служба на граѓанството. Заложбата ќе биде поткрепена и со дата база на лица кои сведочеле за прекршено право и ќе бидат подготвени видеа со сведочење во кое тие и предлагаат решенија.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи создава или ги подобрува правилата, прописите и механизмите за јавна одговорност на функционерите.

Дополнителни информации

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој - Врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“, Таргет 16.3 Промовирање на владеење на правото на национално и меѓународно ниво и обезбедување еднаков пристап до правда за сите. Со мерките од оваа залога ќе се унапреди и поедностави постапката за остварување права од социјална заштита за социјално загрозуени категории граѓани без водење скапи судски постапки и враќање на довербата во системот за социјална заштита.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
4.2.1	Изготвување интерно циркуларно упатство за користење на законска можност од член 269 став 1 од Закон за социјална заштита за прибавување податоци за материјална финансиска и имотна состојба на членовите на семејство/домаќинството	1. Број на одржани состаноци за утврдување структура, рамка и содржина на циркуларното упатство (таргет 3-5 состаноци) 2. Циркуларното упатство е споделено со ЦСР (да/не)	МТСП, ГО	октомври 2021	мај 2022
4.2.2	Зајакнати капацитети на ЦСР за користење на законска можност од член 298 од Закон за социјална заштита	1. Број на вработени во ЦСР учесници на работилници/советувања за утврдување на практичните проблеми од овој тип 2. Број на утврдени проблеми 3. Број на можни решенија на проблемите	МТСП, ГО	јануари 2022	јуни 2022
4.2.3	Изготвување на прирачник врз основа на активност бр. 2 со содржани теркови за иницијални поднесоци и други насоки за текот на судска постапка од интерес на ЦСР и споделен со ЦСР	1. Број на учесници во процесот на утврдување структура и содржина на прирачникот	МТСП, ГО	март/април 2022	декември 2022

4.2.4	Креирање на дата база од страна ГО за прекршени права со блокирање на социјалниот број	1. Број на случаи вклучени во дата базата на кои им се прекршени правата со блокирање на Социјалниот број	ГО и корисници на ГМП	октомври 2021	декември 2021
4.2.5	Снимање на видеа со лица на кои им се блокирани сметките и ќе зборуваат за прекршено право и ќе бараат одговорност и ќе нудат решенија	1. Број на снимени видеа	ГО	октомври 2021	декември 2021
4.2.6	Креирање на софтверско решение за сметките на приматели на ГМП и останати приходи, кои се поврзани со социјалниот број како би се оневозможило блокирање на средства од страна на институциите	1. Креирано софтверско решение (да/не)	МФ, МТСП, КИ, БС	јануари 2022	континуирано

Нова заложба

Водечка институција за спроведување	МТСП	
Име на одговорно лице за спроведување	Мабера Камбери Софија Спасовска Александра Недева Елка Тодорова Татјана Поповска Зира Мемети Светлана Цветковска Елена Грозданова Кадрије Мустафа Љубица Панова	
Функција, Одделение	Државен службеник	
Email	MKamberi@mtsp.gov.mk sspasovska@mtsp.gov.mk aleksandra.nedeva@mtsp.gov.mk etodorova@mtsp.gov.mk tatjana.popovska@mtsp.gov.mk zmemeti@mtsp.gov.mk SCvetkovska@mtsp.gov.mk EGrozdanova@mtsp.gov.mk kadrije.mustafa@mtsp.gov.mk ljubica.panova@mtsp.gov.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	МФ Горан Мојаноски goran.mojanoski@finance.gov.mk
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Македонско здружение на млади правници Елена Георгиевска egeorgievska@myla.org.mk КХАМ Делчево Зоран Биковски z_bikovski@yahoo.com КИ БС

4. ПРИСТАП ДО ПРАВДА

4.3. Пристап до правда за жени кои претрпеле семејно насилство

[октомври 2021 – август 2022 година]

**Кој јавен
проблем се
адресира со
заложбата?**

Недостаток на транспарентност и отчетност кај надлежните институции кои се вклучени во системот за заштита од родово базирано насилство врз жени и семејно насилство, што придонесува за неефективна заштита за жените кои претрпеле семејно насилство во подолг временски период. Немањето на посебна и соодветна евиденција за случаите на родово базирано насилство врз жени семејно насилство е системски проблем кој оневозможува тековно следење на состојбите, утврдување на трендови и соодветно планирање на политики и закони за превенција и заштита на жените кои претрпеле семејно насилство. Отсуството на ваков систем оневозможува идентификување на специфичните проблеми со кои се соочуваат жените кои претрпеле семејно насилство во нивниот пристап до правда, што резултира во усвојување и применување на закони и политики кои не овозможуваат ефективна заштита од семејно насилство.

Иако семејното насилство е законски регулирано во државата од 2004 година и надлежните институции имаат законска обврска за водење на посебна евиденција за случаите на семејно насилство, во пракса изостанува редовното водење на посебна евиденција и информирање на јавноста за состојбите со семејното насилство.

Во Глава 4, чл. 28 од Законот за спречување и заштита од насилство врз жените и семејно насилство е наведена обврската за воспоставување на посебна евиденција за предметите на родово базирано насилство врз жени и семејно насилство од страна на надлежните министерства, институции и ЕЛС. Законот предвидува и обврска за МТСП за пропишување на форма и содржина на образец за собирање на информации помеѓу надлежните институции во согласност со Министерот за внатрешни работи, Министерот за правда и Министерот за здравство. И покрај ваквите законски обврски, во пракса изостанува соодветен систем за собирање на податоци и нивно редовно објавување од страна на наведените институции.

Судовите и ЈО не водат посебна евиденција за граѓанските и кривични предмети за родово базирано насилство врз жени и семејно насилство во постоечкиот АКМИС систем, ниту пак редовно објавуваат податоци за предметите од ваков вид и постапувањето од страна на судиите. Постои и различна пракса на заведување на граѓанските постапки за привремени мерки за заштита по различен основ од страна на судовите. При распределувањето на предмети за семејно насилство кај одреден судија, постоечкиот АКМИС систем не овозможува судијата да биде информиран за останатите судски постапки кои се водат за истиот случај (што е потребно за донесување на соодветна пресуда). Истовремено, не постои можност за пребарување на судски пресуди по основ на семејно насилство на веб страната суд.мк Во новиот Закон⁵ е предвидена обврска за судовите и ЈО за водење на посебна евиденција за родово-засновано насилство врз жените и семејно насилство, врз основа на претходно подготвен образец од страна на Министерот за правда.

МВР не објавува податоци за предметите на семејно насилство регистрирани како кривични дела, поплаки и прекршоци. Значајно е да се напомене дека пред 10тина години МВР имаше позитивна пракса на квартално објавување на податоци за предметите на семејно насилство (за период од три месеци) на ниво на сектори за внатрешни работи. Паралелно, не постои регистер за сторители на семејно насилство кој би ги информирал стручните лица од институциите кои се вклучени во постапувањето во предметите за родово базирано насилство врз жени и семејно насилство.

ЦСР нема соодветен систем за собирање на податоци и нивно објавување во јавноста. На веб страната на МТСП можат да се најдат податоци само за пријавените случаи во месец мај и јуни 2020 година, меѓутоа податоците се доста општи и не овозможуваат подетален приказ на состојбите со семејното насилство во државата и преземените дејствија за заштита на жените кои претрпеле семејно насилство од страна на ЦСР. Дополнително, последните извештаи за работата на ЦСР објавени од Заводот за социјални дејности беа од 2015 година. Дотолку повеќе, што самиот Завод имаше констатирано дека ЦСР не води соодветна евиденција на предметите на семејно насилство, односно постои разлика помеѓу податоците кои се добиени преку базата ЛИ-РИКУС и прашалниците за постапување доставени од ЦСР. Дополнително на ова, јавноста нема пристап до информации за изречените и спроведените привремени мерки за заштита од семејно насилство, кои претставуваат превентивен механизам кој директно влијае на намалувањето на стапката на семејно насилство во општеството.

⁵ Чл.29 и чл. 30 од Закон за спречување и заштита на насилство врз жените и семејно насилство, Сл. Весник бр. 08-524 /1 од 27.01.2021 година.

Главна цел на заложбата

Заради наведените проблеми, неопходно е подигнување на транспарентноста и отчетноста на надлежните институции, преку воспоставување на соодветен систем за собирање на податоци, размена на податоци помеѓу стручните лица и редовно информирање на јавноста за состојбите и трендовите во однос на родово базирано насилство врз жени и семејното насилство.

Основна цел е воспоставување на посебна евиденција за предметите на семејно насилство од страна на сите надлежни министерства и институции вклучени во системот на заштита.

Покрај зголемувањето на транспарентноста и отчетноста на институциите, оваа заложба суштински ќе придонесе за зајакнување на пристапот до правда за жените кои претрпеле семејно насилство, со оглед на тоа што континуираното собирање на унифицирани податоци ќе овозможи утврдување на специфичните правни потреби на жртвите, односно ќе послужи како основа за идно планирање, имплементирање, следење и проценување на политиките, законите и практиките на ова поле.

Притоа, значајно е да се нагласи дека предлозите за подобрување на системот за собирање и објавување на податоци за семејно насилство се подготвени врз основа на искуството на жените кои претрпеле семејно насилство, како и искуството на практичарите од надлежните институции.

Во делот кој следи образложени се заложбите и очекуваните резултати.

1. Дополнет е АКМИС системот во судовите со воведување на посебна евиденција за случаите на семејно насилство, со разделени податоци за жртвите на семејно насилство со цел:
 - редовно објавување на податоци за бројот и видот на предмети, податоци за жртвите по регион (град/село), етничка припадност;
 - информирање на судиите за различните судски постапки поврзани со ист случај на семејно насилство кои се водат или воде пред надлежниот суд (на пр. судија кој постапува во граѓанска судска постапка за изрекување на ПМЗ да добие информација за паралелното водење на кривична постапка за истиот случај);
 - доделување на сите граѓански постапки поврзани со семејното насилство кај ист судија, на пр. постапката за развод на брак, доделување на деца и постапката за изрекување на ПМЗ;

- редовно објавување на кривичните и граѓански пресуди за заштита од семејно насилство и воведување на можност за пребарување по клучен збор „семејно насилство“;
 - редовно објавување на јавно достапни податоци за бројот и видот на поднесени барања за ослободување од судски такси и трошоци во постапката; број и вид на одобрени ослободувања; висина на ослободување од судски такси и трошоци во постапките.
2. Зголемена е отвореноста на судот преку назначување на дежурен судија (и дактилограф) за изрекување на ПМЗ за време на викенди и празници.
 3. Унапреден е постоечкиот систем за собирање на податоци за семејното насилство во ЦСР и полиција, со разделена статистика за жртвите и редовно обезбедување на јавно достапни податоци за семејно насилство.
 4. МВР да ги ревидира и дополни постоечките образци (кривични дела, прекршоци и поплаки), со цел собирање на подетални податоци за семејно насилство и квартално објавување податоци во однос на: бројот на кривични дела прекршоци и поплаки; основните информации за жртвата (место на живеење град/село; ниво на образование; работен статус; етничка припадност); основни информации за сторителите на семејно насилство. Да се воведат посебна евиденција и објавување на податоци за трендовите во однос на повлечените и повторно поднесените предлози за кривично гонење за кривичното дело „телесна повреда“, чл. 130, ст. 2 од КЗ. Исто така да се воведат посебна евиденција и објавување на податоци за бројот на спроведени итни мерки за заштита од страна на полиција „отстранување на насилникот од домот и забрана за приближување на домот“
- Да се воведат регистер на сторители на семејно насилство со цел информирање на стручните лица од институциите кои постапуваат во случаите на семејно насилство;
 - ЦСР квартално да објавува податоци за случаите на семејно насилство, разделени податоци за жртвите, бројот и видот на обезбедени мерки за заштита по региони (град/село) и етничка припадност;
 - ЦСР да воведат посебна евиденција за случаите каде има потреба од изрекување на ПМЗ и редовно да објавува податоци за бројот на овие случаи, бројот на поднесени предлози до судот и изречените ПМЗ; да издава потврда дека има потврда за изрекување на мерките за жртвата да може сама да поднесе предлог до судот.

**Како
заложбата ќе
придонесе за
решавање на
јавниот
проблем?**

**Зошто оваа
заложба е
релевантна за
вредностите
на ПОВ?**

**Дополнителни
информации**

5. Воспоставен е електронски систем за собирање и размена на податоци од страна на ЦСР, судови, полиција и здравствени установи, во однос на предложените, изречените, укинатите, сменетите или продолжените привремени мерки за заштита од семејно насилство.

Воспоставувањето на посебна евиденција за случаите на семејно насилство во секоја надлежна институција директно ќе придонесе за зголемување на транспарентноста и отчетноста на институциите. Воспоставениот систем за собирање на податоците ќе овозможи редовно следење на состојбите, соодветно утврдување на потребите на жртвите и планирање на државните политики и закони базирано на докази.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до нови и повеќе информации, го подобрува квалитетот на информациите, ја подобрува пристапноста до информации до јавноста, или овозможува право на информации.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи создава или ги подобрува можностите и условите за јавното учество и влијание во креирањето на одлуките, создава или ја подобрува овозможувачката околина за граѓанското општество.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи создава или ги подобрува правилата, прописите и механизмите за јавна одговорност на функционерите.

Потребен/обезбеден буџет за спроведување на заложбата. Значајно е да се нагласи дека за реализирање на предложената заложба не се потребни буџетски средства.

Имено, за надоградувањето на постоечкиот систем за собирање на податоци во ЦСР, полицијата и судовите (заложба 1,3 и 4) потребно е иницирање на внатрешни процеси во надлежните министерства, односно утврдување на образците и нивно користење во пракса.

Реализирањето на заложба 2, односно назначувањето на дежурен судија за постапување во случаи на семејно насилство за време на викенд или празници е веќе воспоставена пракса во дел од основните судови и потребно е истата да се примени од страна на останатите.

Врска со други владини програми, Националниот развоен план или други секторски / локални планови.

Заложбата е целосно во согласност со националните стратегии и програми кои ја регулираат родовата еднаквост на меѓународно и регионално ниво. Во согласност е со акциониот план за имплементацијата на ратификуваната Конвенција на Совет на Европа за превенција и заштита од насилството врз жените и семејното насилство (Истанбулска Конвенција).

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој - Врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“, Таргет 16.3 Промовирање на владеење на правото на национално и меѓународно ниво и обезбедување еднаков пристап до правда за сите.

Врска со Стратегија за борба против корупција, Целите за одржливиот развој на ОН и друго.

Водењето на посебна евиденција и редовното објавување на податоци за семејното насилство директно придонесува за имплементацијата на Цел 16 Таргет 16.3. Владеење на правото и еднаков пристап до правда за сите. Имено, за следење на имплементацијата на оваа одржлива развојна цел во државата неопходно е редовно водење на податоци за состојбите на ранливите групи на граѓани, вклучително и жените кои претрпеле семејно насилство. Овие податоци треба да послужат за подготовка на национален план за имплементацијата на Цел 16.3, односно план за унапредување на пристапот до правда за ранливите групи на граѓани.

Здружение ЕСЕ и Коалиција Маргини со поддршка на Фондација Отворено Општество - Македонија (ФООМ) во изминатите неколку години активно работат на забрзување на процесот на имплементација на 16 Таргет 16.3 од страна на Владата. Во оваа насока, дел од активностите за застапување се насочени кон воспоставувањето на систем за собирање на податоци за состојбите на ранливите групи на граѓани.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
4.3.1	Организирање на работни средби за дополнување на судскиот деловник од страна на МП	1. Број на дополнувања во судскиот деловник 2. Број на дополнувања во АКМИС системот	МП	октомври 2021	декември 2021
4.3.2	Посебна евиденција и квартално објавување на податоци за судски предмети на семејно насилство	1. Број на кривични и граѓански предмети; 2. Број и вид на пресуди	МП/ОС	јуни 2022	август 2023
4.3.3	Назначување на дежурни судии во сите основни судови	1. Број на назначени дежурни судии	ОС	октомври 2021	декември 2022
4.3.4	Формирање на работна група и организирање на работни средби за ревидирање и дополнување на образци (кривични дела, прекршоци и поплаки) за собирање на податоци од страна на полиција	1. Број на ревидирани образци за собирање на податоци за семејно насилство за полиција	МВР (Сектор за аналитика)	октомври 2021	март 2022

4.3.5

Посебна евиденција и објавување на податоци за поднесени и повлечени предлози за кривичното дело телесна повреда (чл.130 ст.2);
Посебна евиденција и објавување на податоци во однос на изречена и спроведена итна мерка за заштита „отстранување на насилникот од домот и забрана за приближување“

1. Број на кривични дела, прекршоци и поплаки
2. Број на предлози за кривично дело телесна повреда (чл. 130 ст. 2) кои се објавени
3. Број на случаи за изречена и спроведена итна мерка за заштита „отстранување на насилникот од домот и забрана за приближување“ кои се објавени

МВР
(Сектор за аналитика)

јуни 2022

август 2023

4.3.6

Организирање на работни средби и координација со МВР, МП и МЗ за подготовка на образец за собирање и квартално објавување на разделени податоци за семејното насилство од страна на ЦСР, вклучително и детални податоци за бројот на случаи каде што имало потреба, број на поднесени предлози за ПМЗ, број на предлози за изменување, укинување или продолжување на ПМЗ.

1. Број на реализирани работни средби за подготовка на образецот
2. Број на за-сегнати страни вклучени во процесот на подготовка на образецот

МТСП (Завод за социјални дејности)

октомври 2021

март 2022

4.3.7	Посебна евиденција и квартално објавување на податоци за бројот на случаи на семејно насилство, како и детални податоци за бројот на предлози за изрекување, менување или укинување на ПМЗ	1. Број на предмети за семејно насилство 2. Број на предмети во кои имало изрекување, менување или укинување на ПМЗ	МТСП, ЦСР (Завод за социјални дејности)	октомври 2022	август 2023
4.3.8	Донесување на насоки за задолжително редовно објавување на податоци за семејното насилство од страна на полиција и ЦСР	1. Број на средби/ состаноци за донесување на насоки (упатства) за редовно објавување на податоци за предмети за семејно насилство 2. Број на стручни лица вклучени во процесот на донесување на насоките (упатствата)	МВР (Сектор за аналитика) (Завод за социјални дејности)	март 2022	мај 2022
4.3.9	Креирање на електронски систем за собирање и размена на податоци од страна на ЦСР, судови, полиција и здравствени установи, во однос на привремени мерки за заштита од семејно насилство.	1. Број на тестирања 2. Број на технички измени и дополнувања 3. Број на предмети во кои биле изречени, сменети или укинати ПМЗ	МТСП, МВР, МП	март 2022	август 2022

Нова заложба

Водечка институција
за спроведување

МП -Сектор за правосудство
(судовите и ОЈО)

МТСП
(Центри за социјална работа,
Завод за социјални дејности)

МВР
(Сектор за аналитика, полиција)

Име на одговорно лице
за спроведување

Славица Жераиќ
Мабера Камбери
Софија Спасовска
Лидија Стерјов
Александра Недева
Елка Тодорова
Татјана Поповска
Зира Мемети
Светлана Цветковска
Елена Грозданова
Кадрије Мустафа
Љубица Панова
Сусана Новакоска

Функција,
Одделение

Државен службеник

Email

MKamberi@mtsp.gov.mk
sspasovska@mtsp.gov.mk
lidijasterjov@mtsp.gov.mk; lststerjov@mtsp.gov.mk
aleksandra.nedeva@mtsp.gov.mk
etodorova@mtsp.gov.mk
tatjana.popovska@mtsp.gov.mk
zmemeti@mtsp.gov.mk
SCvetkovska@mtsp.gov.mk
EGrozdanova@mtsp.gov.mk
kadrije.mustafa@mtsp.gov.mk
ljubica.panova@mtsp.gov.mk
susana_novakoska@moi.gov.mk

Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	МИОА
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Здружение за еманципација, солидарност и еднаквост на жените – ЕСЕ Јасминка Фришчиќ jasminkafriscik@esem.org.mk Стојан Мишев stojanmisev@esem.org.mk

4. ПРИСТАП ДО ПРАВДА

4.4. Правно зајакнување на граѓаните преку достапни информации и отворени институции

[октомври 2021 година – август 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Со новиот Закон за бесплатна правна помош (ЗБПП), кој започна да се применува од октомври 2019 година, значително се подобри пристапот до правда на граѓаните. Сепак, законот во пракса покажа дека има слабости и потребни се измени со цел негова ефикасна примена. Еден од проблемите е во поглед на вештачењето кое треба да биде обезбедено од страна на Бирото за судски вештачења. Проблемот кој беше идентификуван е неможност на Бирото да обезбеди вешто лице за најчестите правни области за кои граѓаните бараат бесплатна правна помош (БПП) меѓу кои геодезија/геодети како вешти лица и ДНК анализа - молекуларна биологија). Вториот проблем е поврзан со одобрување односно неодобрување барања за секундарна правна помош кога станува збор за жртвите на насилни кривични дела во кривичните постапки. Истото е поттикнато од контрадикторноста на преодните и завршни одредби на ЗБПП и ограничувачките механизми кои постојат во Законот за кривична постапка (ЗКП). Третиот проблем е поврзан со потребата од услуги за правно зајакнување и правно описменување кога станува збор за пристап заснован на човековите права.

Постојат две дилеми во однос на законското уредување на вештачењето во воспоставениот систем за БПП. Прво, во Стратегијата за реформи во правосудниот сектор 2017-2022 предвидена е активност за укинување на Бирото. Ова го доведува во прашање член 13 став 6 од ЗБПП. Второ, не е доволно уреден начинот, постапката и роковите за обезбедување вешт наод и мислење од органот или вештакот кој ќе го врши вештачењето. Не постои спореден план во случај на укинување на Бирото. Од друга страна, во тек е подготовка на Нацрт Предлог закон за вештачење, во кој се уште се задржани одредби за функционирање на Бирото. Неизвесноста е во поглед на моменталното уредување за покривање на трошоците за вештачење или пополнување празнини од вешти лица во определени области во кои ранливото население имаат правни проблеми.

Од аспект на пристапот до правда на жртвите на насилни кривични дела, ЗБПП е контрадикторен кога според една одредба изречно наведува дека одбрана и застапување во кривична постапка се обезбедуваат согласно ЗКП (член 38 од ЗБПП), а според друга одредба се уште ја остава во примена одредбата од стариот закон која предвидува правна помош во сите судски постапки за да се даде заштита на жртвите на казниви дела и жртви од трговија со луѓе (член 49 од новиот ЗБПП во врска со член 8 од стариот ЗБПП). Меѓутоа, и да се обезбедува застапувањето на жртвите на кривични дела според ЗКП, иако постои работната верзија на нов ЗКП со интенција да се најде решение, сепак не го отстрануваат проблемот со ограниченоста на механизмите кои стојат на располагање во ЗКП за жртвите. Можноста за бесплатна правна помош е единствено во член 53 став 3 во корелација со член 55 став 1 точка 1 од ЗКП. Таму формулацијата е многу строга и се вели дека жртвата има право на советник на товар на буџетските средства, односно бесплатен разговор со советник или полномошник пред давањето на исказ (доколку во постапката учествува како оштетен), односно изјава или поднесување на имотнoправно барање, ако има тешки психофизички оштетувања или потешки последици од кривичното дело и само ако е жртва на кривично дело за кое е пропишана казна затвор од најмалку 4 години (како долна граница на казната предвидена за делото). Ваквата формулација не го покрива целосното застапување од страна на полномошникот за време на кривичната постапка, туку е сведено на советување единствено за време додека се дава првиот исказ. Оставање на жртвата на насилно кривично дело сама без соодветно застапување да поминува преку судскиот процес, само поради тоа што ни ЗКП ни ЗБПП не го дозволуваат тоа, е сериозно спротивно на сите меѓународни стандарди и принципи кои говорат за правна помош и услуги на жртвите.

Покрај БПП како формално признаена, постојат и неформалните облици кои им се достапни најмногу на маргинализираните граѓани, бидејќи се обезбедени од страна на граѓански организации, но и од обучени лица од нивната заедница.

Соработката помеѓу различните чинители кои работат на правно зајакнување и пристап до правда на локално ниво е сеуште особено слаба. Постои недостаток на конкретни заеднички акции и меѓусебна поддршка, поради што и имплементацијата на теренско ниво во која крајно се отсликува пристапот по правда, е оставена на моменталната волја на различните субјекти без конкретни одржливи решенија. Подрачните одделенија (ПО) не се многу видливи и препознатливи од граѓаните во физичка смисла. Во многу места, од причини на економичност, ПО на МП се наоѓаат во згради каде се сместени повеќе институции заедно, со несоодветно физичко означување или недостаток од истото. Физичката непристапност може да значи отежнат пристап до правда, зависност од други лица и нивно обесхрабрување при користење на правото на БПП. Лицата со визуелна и попреченост во слухот исто така се неинформирани за правото на БПП бидејќи не постојат информативни материјали прилагодени на нивните потреби. Од веб страницата на МП не може да се види кој адвокат е на ред за постапување по барање за БПП. Исто така, веб страната не е адаптирана за лица со дислексија, ниту содржи доволно информации на јазиците на малцинствата. Не постои ниту упатување каде и како можат граѓаните да се пожалат од работата на овластените даватели на БПП.

Согласно последното истражување на правните потреби на граѓаните од 2015 година, секој втор граѓанин во РСМ се соочува со правен проблем. Она што загрижува е што граѓаните не ги препознаваат правните проблеми и како правно да ги квалификуваат само проблемите кои би завршиле на суд.

Очигледно е дека граѓаните на РСМ имаат потреба од услуги и правно зајакнување, но особено внимание треба да се посвети на ранливите групи кои поради ранливоста се наоѓаат во многу неповолна ситуација и со ограничен пристап до правда.

Главна цел на заложбата

Главна цел: Правно зајакнување и пристап до правда за сите граѓани согласно нивните правни потреби и проблеми. Врз основа на претходно постигнати достигнувања од заложбата во НАП4, оваа нова заложба претставува одржливост на пристапот до правда и правно зајакнување (земајќи ги предвид препораките на Независниот механизам за известување - вклучување Национална стратегија за правно зајакнување) преку постигнување на следните очекувани резултати:

- Креирана Национална стратегија за правно зајакнување;
- Зголемена видливост и физичка пристапност на ПО на МП;
- Усвоени законски измени со цел поефикасно остварување на пристапот до правда, а кои се однесуваат на вештачењето и пристап до правна помош на жртви на насилни кривични дела;
- Воспоставена соработка помеѓу Бирото за судски вештачења и вешти лица од сите области и уредена постапка за обезбедување вештачење;
- Информирани претставници на МП, БСВ, адвокатска комора, други институции кои изготвуваат вештачења во области кои го засегаат пристапот до правда за слабо имотно население;
- Јавно достапни информации за вешти лица и обезбедувачи на неформални и формални првни услуги;
- Спојување на податоци на веб страните <https://pravnapomos.mk/> и <https://www.pravnozajakni.mk/>;
- Мапирање на формални и неформални даватели на правна помош;
- Креирање и одржување на јавно достапен регистар за формални и неформални даватели на правна помош;
- Спојување на податоци со кои располагаат ГО и МП;
- Воспоставена интероперабилна сеопфатна дата база со информации од сите обезбедувачи на правна помош и услуги со цел проценки на тековните состојби и наоѓање практични и веродостојни идни решенија;
- Достапни услуги и информации за лицата со попреченост.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Заложбата е насочена кон неколку интервенции со цел да се придонесе кон поефикасен пристап до правда за сите граѓани. Најпрво, потребни се законски измени на ЗБПП со цел да се обезбеди основа за ефикасен пристап на граѓаните до вештачење од сите области и да се гарантира ефикасна заштита на жртвите на насилни кривични дела. Воедно, за да се овозможи вештачење согласно ЗБПП за правните прашања за кои се гарантира БПП, Бирото за судски вештачења ќе склучи договори со вешти лица, пропратено со активности кои ќе гарантираат вклученост на сите страни во процесот. За да се овозможи ефикасна заштита на жртвите на насилни кривични дела, ќе се пополни празнината за пристап до правна помош во кривични постапки за жртви на насилни кривични дела за кои е предвидена пониска казна затвор од моменталната во ЗКП во најмалку 4 години.

Понатаму, ќе биде креирана Национална стратегија за правно зајакнување. Стратегијата ќе биде креирана во транспарентен процес со вклученост на сите релевантни чинители. Националната стратегија ќе биде мулти секторска и ќе ги вклучува сите засегнати институции и ГО кои работат на обезбедување услуги, правна помош и правно зајакнување. Стратегијата ќе предвидува конкретни активности, буџет и временска рамка за правно зајакнување за сите граѓани на национално и локално ниво.

Потребен е сеопфатен и одржлив пристап кој ќе го сублимира дејствувањето на локалните институции и здруженија на граѓани во заеднички акции за унапредување на пристапот до правда за сите.

Особено во време на КОВИД-19 пандемија, ќе се придонесе кон поголема видливост, транспарентност и достапност на формалните и неформалните даватели на правна помош. Зголемената видливост и физичка пристапност на ПО на МП ќе значи поголема достапност на нивните услуги за граѓаните.

Преку прилагодени материјали лицата со попреченост ќе бидат навремено информирани и зајакнати.

Преку достапноста на регистрите на сите даватели на правна помош ќе се придонесе кон информирање и насочување на граѓаните каде да го адресираат проблемот кој го имаат соодветно на неговата природа.

Регистрите на вешти лица ќе придонесат кон поголема отвореност на податоците и право на избор на граѓаните.

Зошто оваа зложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до нови и посеопфатни и навремени информации поврзани со остварување на правото од бесплатна правна помош и неформални облици на правна помош и зајакнување на граѓаните.

Го подобрува квалитетот на информациите достапни за граѓаните, на национално и локално ниво, при остварување на своето право за пристап до правда. Ја подобрува пристапноста до информации до јавноста и овозможува право на информации за остварување на пристап до правда обезбедувајќи правна помош на граѓаните, особено на најмаргинализираните групи.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи создава и ги подобрува можностите и условите за јавното учество и влијание во креирањето на одлуките така што овозможува креирање на активности скроени по мерка на граѓаните, кои директно произлегуваат од нивните потреби и во кои тие се активни учесници. Создава или ја подобрува овозможувачката околина за граѓанското општество така што ги вклучува граѓанските организации и самите граѓани како активни чинители во развој и унапредување на пристапот до правда, кој на ваков начин ќе се оформи во еден комплементарен циклус на активности произлезени од потребите на оние за кои е наменет.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи создава или ги подобрува правилата, прописите и механизмите за јавна одговорност на функционерите преку креирање и објавување на јавно достапни информации за превземени решенија врз основа на кои сите граѓани, дури и најмаргинализираните, може да најдат конкретни решенија за нивните секојдневни правни проблеми и да бараат отчетност од властите.

Дополнителни информации

- Потребен/обезбеден буџет од страна на МП за спроведување на дел од заложбата;
- Врска со Закон за Бесплатна правна помош, Стратегија за реформа на правосудниот сектор 2017-2022;
- Врска со Целите за одржливиот развој на ОН - ЦОР 16.3.

РСМ е посочена како пример на држава која е посветена на унапредувањето на пристапот до правда, вклучувајќи го приоритетот Пристап до правда во Националниот акциски план за Отворено владино партнерство 2018-2020.

За следење на имплементацијата на Целта за одржлив развој 16.3 во државата неопходно е редовно водење на податоци за состојбите на ранливите групи на граѓани. Овие податоци треба да послужат за подготовка на национален план за имплементацијата на Цел 16.3., односно план за унапредување на пристапот до правда за ранливите групи на граѓани. Врз основа на подготвената Анализа на прибрани податоци по претходно дефинирани индикатори за следење на имплементацијата на ЦОР 16.3 на национално и локално ниво, во наредниот период ќе биде подготвен План за имплементација на ЦОР 16.3.

Дополнително, како едно од најчестите правни проблеми за кои граѓаните бараат БПП е геодезијата. МЗМП, со поддршка на ФООМ изработи документ за јавна политика за вештачењето и бесплатната правна помош со наслов „Дали новиот Закон за бесплатна правна помош од 2019 го олесни пристапот до бесплатно вештачење за лицата на кои им е одобрена секундарна правна помош?“. Во овој документ се содржани повеќе информации за проблемот, како и формулирани препораки и предлози за решавање на истиот.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
4.4.1	Измена и дополнување на Закон за Бесплатна правна помош во одредбите 13, 38, 49	1. Изменет и дополнет ЗБПП во соодветните одредби (да/не)	МП, СЕ, граѓански организации (подносителите на заложбата и организации овластени за обезбедување на БПП)	октомври 2021	мај 2022
4.4.2	Договори за соработка меѓу Биро за судски вештачења и други надворешни овластени вештаци од областа на геодезија и молекуларна биологија	1. Број на склучени Договори за соработка со вештаци	БСВ	јуни 2022	октомври 2022
4.4.3	Информативни сесии за потребата од вештачење во области кои го засегаат пристапот до правда за слабо имотно население со Министерство за правда, БСВ, адвокатска комора, други институции кои изготвуваат вештачења	1. Број на учесници на информативните сесии/работилници	МП, БСВ, МЗМП	октомври 2021	март 2022

4.4.4	Изработка на интерни упатства (или алтернативно, Меморандум помеѓу МП и БСВ) за постапување во случај на потреба од вештачења кога е одобрена секундарна правна помош	1. Број на средби за подготовка на интерните упатства 2. Број на вклучени лица во изработката на интерните упатства	МП, БСВ	март 2022	јуни 2022
4.4.5	Анализа со краткорочни препораки (за моментално итно решавање на проблемот со вештачењето и одглавување на предметите кои што моментално се заглавени поради тоа) и долгорочни препораки (законски измени кои што на долг рок ќе го решат проблемот со вештачењето)	1. Број на развиени краткорочни препораки 2. Број на прифатени краткорочни препораки 3. Број на развиени долгорочни препораки	МП, СЕ	октомври 2021	декември 2021
4.4.6	Креирање и одржување на сеопфатен јавно достапен регистар на вештаци за областите од интерес на БПП	1. Број на вештаци евидентирани во регистарот	МП, БСВ	јануари 2022	мај 2023

4.4.7	Обезбедување физичка пристапност и видливост на ЗБПП	1. Број на ПО при МП кои обезбедиле физичка пристапност на лица со физички пречки и видливост	МП, Подрачни одделенија на МП	октомври 2021	јуни 2023
4.4.8	Прилагодување на официјалната веб страна на Министерство за правда(или на https://pravnapomos.mk/) за непречено информирање во врска со ЗБПП (видливост и пристапност до информации за ЗБПП и ПО за лица со дислексија, лица со визуелна и аудитивна попреченост, како и за лица од етничките заедници)	1. Број на категории на лица за кои е прилагодена веб страницата на Министерство за правда	МП, Подрачни одделенија на МП, СЕ	октомври 2021	септември 2022
4.4.9	Спојување на податоци на веб страните https://pravnapomos.mk/ и https://www.pravnozajakni.mk/	1. Број на одржани составноци за координација меѓу МП, СЕ и ФООМ 2. Време потребно да се спојат податоците на веб страните	МП, ФООМ, СЕ	октомври 2021	мај 2023

4.4.10	Мапирање на формални и неформални даватели на правна помош	1. Број на мапирани формални и неформални даватели на правна помош	МП и граѓански организации членки на неформалната Мрежа за Правно зајакнување (ФООМ и 16 граѓански организации)	јануари 2022	јуни 2022
4.4.11	Креирање и одржување на јавно достапен регистар при МП за формални и неформални даватели на правна помош	1. Број на даватели на формална/неформална правна помош достапни на платформата	МП, ФООМ	јули 2022	мај 2023
4.4.12	Спојување на податоци со кои располагаат ГОи и Министерство за правда	1. Време потребно за спојување односно миграција на податоците на ГОи со дата базата на Министерство за правда	МП, ФООМ и СЕ	октомври 2021	февруари 2022
4.4.13	Интероперабилност на постоечка дата база на податоци овозможувајќи пристап до правда	1. Број на опфатени даватели на услуги кои ќе бидат вклучени во дата базата (здруженија, подрачни одделенија при МП, правни клиници и лица од заедницата кои обезбедуваат услуги).	МП и СЕ	јануари 2022	јуни 2023

4.4.14

Подготовка на Национален план (стратегија) за правно зајакнување

1. Број на засегнати страни вклучени во подготовката на Националниот план (стратегија) за правно зајакнување
2. Број на одржани средби/ работилници за подготовка на Националниот план
3. Број на активности вклучени во Националниот план

МП, Подрачни одделенија при МП, неформална Мрежа за правно зајакнување

јануари
2022

јуни
2023

Нова заложба земајќи ги предвид препораките на НМИ (IRM)

Водечка институција за спроведување	МП	
Име на одговорно лице за спроведување	Весна Цекова Зурија Мемедова	
Функција, Одделение	Раководител	
Email	vesnacekova@mjustice.gov.mk ZurijaMemedova@mjustice.gov.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	БСВ
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Македонско здружение на млади правници Елена Георгиевска egeorgievska@myla.org.mk Избор Струмица Борис Гудев borisgudev@gmail.com ЕХО Штип Благица Киров blagicakirov@yahoo.com Станица ПЕТ Прилеп Весна Шапкоски risteska.vesna@live.com Совет на Европа Ирена Цуцулоска Јакимовска Irena.CUCULOSKA-JAKIMOVSKA@coe.int Кристина Дода Kristina.DODA@coe.int Анамарија Николовска anamarija.nikolovska@coe.int Фондација Отворено општество - Македонија Ивона Сталевска ivona.stalevska@fosm.mk Христина Василевска Димчевска hristina.vasilevska@fosm.mk

5. ЖИВОТНА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ

5.1. Намалување на ефектите од климатските промени и заштита на животната средина од земјоделските активности

[октомври 2021 – март 2023]

Кој јавен
проблем се
адресира со
заложбата?

- Недоволно информации достапни во руралните средини;
- Немање на доволно развиена свест за последиците од климатските промени;
- Сеуште глобален пристап кон темата;
- Немање на едукација на руралното население за препознавање на последиците од климатските промени, но и за придонесување кон предизвикувањето на истите;
- Невклученост на граѓаните во процесите на донесување на одлуки поврзани со акциите за клима итн.;
- Намалено локално производство на храна и економски приходи;
- Загаден воздух и загрозено здравје на населението;
- Придонес кон негативните ефекти од климатските промени;
- Делување сеуште на традиционален начин и непрактување на донесените законски мерки и норми;
- **Земјоделците управуваат со 50% од земјиштето во РСМ, користат 60 до 80% од слатката вода во државата, во нивните штали, кокошарници, трла или современо кажано фарми живеат огромен број на животни, користат илјадници тони на силни и помалку силни токсични материи во вид на пестициди, ѓубре, и останати агро-хемикалии;**
- Според истражувањата за структура на земјоделските стопанства, спроведени од Заводот за статистика во 2016 година, во **индивидуалниот сектор** се ангажирани **само 5,2%** на луѓе со било какво образование во земјоделството, а бројот на ангажирани високо-стручни кадри од областа на земјоделството е само **0,8%**;
- Што се однесува пак до информираноста на граѓаните, од 473 испитаници од 48 општини во РСМ во истражување спроведено од страна на МЖСПП најзастапен е ставот дека справувањето со климатските промени не е должност на поединецот туку на Владата, индустријата и компаниите и дека граѓаните не знаат, а и немаат доволно информации како може да помогнат во справувањето со климатските промени.

Главна цел на заложбата

Главната цел на заложбата е преку зголемена едукација и информираност на руралното население да се намали загадувањето на животната средина и негативните ефекти од климатските промени.

Резултати:

- Зголемена примена на Добрата земјоделска пракса како основен постулат за заштита на животната средина од земјоделски активности;
- Зголемена информираност кај 50% од носителите на семејните земјоделски стопанства за важечките правила за Добра земјоделска пракса како и за казнените основи за непримена на истите;
- Воспоставен систем за редовно информирање за климатските промени и негативните ефекти од истите.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Погоре опишаните достигнувања ќе придонесат директно кон решавање на јавниот проблем кој што се однесува на загадувањето на животната средина и зголемувањето на ефектот од климатските промени, затоа што станува збор за повеќе од 170.000 семејни земјоделски стопанства кои што вршат земјоделски активности, а при тоа не внимавајќи на загадувањето на животната средина. Преку зајакната свест, едукација и зголемена информираност ќе се придонесе кон промена на навиките на руралното население и на таков начин кон намалување на загадувањето и заштита на животната средина.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи овозможува пристап до нови и повеќе информации, го подобрува квалитетот на информациите и ја подобрува пристапноста до информации до јавноста.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи ги подобрува можностите и условите за јавното учество и влијание во креирањето на одлуките и ја подобрува овозможувачката околина за граѓанското општество.

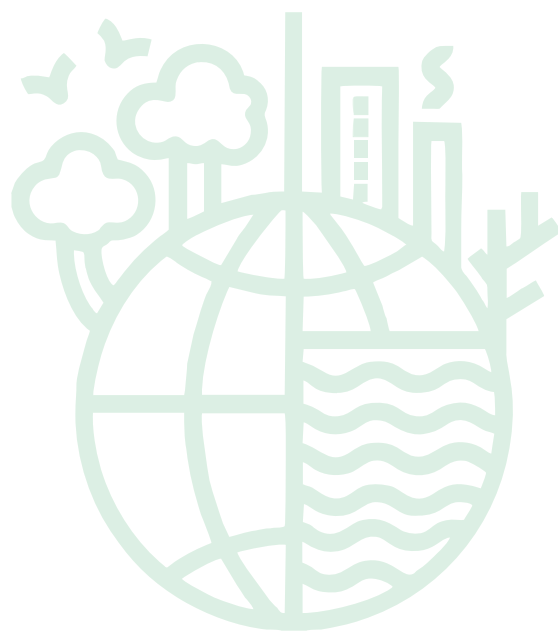
ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи ги подобрува правилата, прописите и механизмите за јавна одговорност на функционерите

Дополнителни информации

Ваквата заложба е во согласност и придонесува кон реализацијата на приоритетите и целите предвидени во неколку стратешки документи и тоа:

- Национална стратегија за земјоделство и рурален развој 2021-2027 каде што една од стратешките цели е насочена токму кон намалувањето на ефектите од климатските промени во земјоделското производство;
- Целите за одржлив развој на ОН особено со цел 13 која што е директно насочена кон преземање на мерки за клима;
- Националниот акциски план за клима, комуникациска стратегија за климатски промени на МЖСПП итн.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој - Врска со Цел 13 Климатска акција“, Таргет 13.3: Да се подобри образованието, свесноста и човековите и институционалните капацитети за ублажување на климатските промени, за приспособување, за намалување на влијанијата и за рано предупредување. Со мерките на оваа заложба преку унапредена свест, едукација и информираност на граѓаните ќе се придонесе кон промена на навиките на руралното население и на таков начин кон намалување на загадувањето и заштита на животната средина.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
5.1.1	Зголемување на обемот на информации помеѓу руралното население за негативните ефекти од климатските промени и загадувањето на животната средина	1. Број на изработени информативни материјали 2. Број на одржани едукативни работилници во рурални средини 3. Број на информирани земјоделски производители	МЖСПП	октомври 2021	март 2023
5.1.2	Зголемување на обемот на информации помеѓу руралното население и едукација за правилникот за Добра земјоделска пракса како и измените во делот на санкциите за негова непримена на терен	1. Број на посетени земјоделски стопанства 2. Број на поделени информативни материјали 3. Број на изречени санкции за непримена на правилникот	МЗШВ (АПРЗ, АФПЗРР), РК	октомври 2021	декември 2021

5.1.3

Проширување на листата на посебни минимални услови за ДЗП и заштита на животната средина кои што земјоделските производители ќе треба да ги исполнат со примена на Добрата земјоделска пракса и изработка на нов правилник за добра земјоделска пракса

1. Број на дефинирани нови критериуми во Правилникот за ДЗП

2. Број на изменети постоечки минимални услови утврдени во правилникот

3. Број на информирани земјоделски стопанства за измените и новиот правилник

МЗШВ

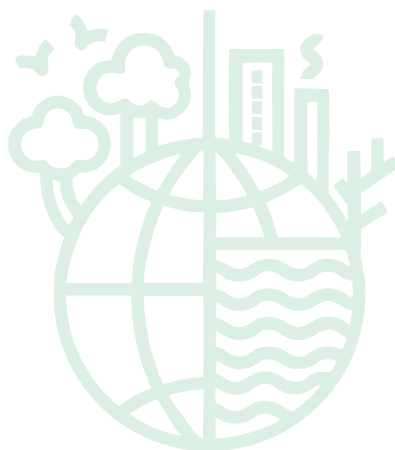
јануари 2022

март 2023

Нова заложба

Водечка институција за спроведување	МЗШВ	
Име на одговорно лице за спроведување	Александар Мусалевски	
Функција, Одделение	Раководител на Сектор	
Email	a.musalevski@mzsv.gov.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Министерства/ Агенции	МЖСПП
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Рурална Коалиција, liljana.jonoski@gmail.com

5. ЖИВОТНА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ

5.2. Пристап до информации за нивото на аерозагадување

[октомври 2021 година – септември 2023 година]

**Кој јавен
проблем се
адресира со
заложбата?**

Вкупно 18 фиксни и 1 мобилна мерна станица како дел од државната мониторинг мрежа за квалитетот на амбиентен воздух се поставени во различни градови во државата. Од вкупниот број мерни станици, 5 се во Скопје, 2 во Битола и по 1 во Куманово, Миладиновци, Кочани, Велес, Струмица, Кавадарци, Гевгелија, Кичево, Лазарополе, Гостивар и Тетово. Мобилната мониторинг станица е функционална од 2017 година и истата се поставува во оние општини кои не се опфатени со фиксните мониторинг станици во период од една година. Досега беше поставена во општина Бутел, Скопје и моментално е поставена во општина Ѓорче Петров, Скопје. Во останатите помали градови од државата не се поставени фиксни мерни станици, но мониторингот на квалитетот на воздухот во овие градови ќе се врши со мобилната станица.⁶ Државната мониторинг мрежа за квалитет на амбиентен воздух ги задоволува критериумите за минимален број на мерни места во одредена зона и агломерација, пропишани во националното законодавство и Европските директиви за квалитет на воздух. Државната мониторинг мрежа во изминатите години се соочуваше со проблеми во однос на континуирана функционалност на мерните инструменти, особено заради старост на самата опрема. Подолг период инструментот за следење на концентрацијата на РМ 10 честичките не беше во функција на мерната станица Лисиче, додека проблеми со овој инструмент, но и инструменти за следење на концентрациите на останатите честички (CO, NO₂, O₃, PM_{2.5} и SO₂) се забележани и на другите мерни станици во Скопје.⁷ Во Битола, мерењето на концентрацијата на PM_{2.5} честичките е започнато во 2017 година и се одвиваше најпрво само преку една мерна станица (Битола 2) додека од октомври 2020 година истата се мери и на втората мерна станица (Битола 1).

⁶ Извор: Веб страна „Квалитет на воздух во Република Северна Македонија, Министерство за животна средина и просторно планирање“ <https://air.moepp.gov.mk/>

⁷ Извор: Месечни извештаи на Државниот автоматски мониторинг систем за квалитет на амбиентен воздух, објавени на: https://air.moepp.gov.mk/?page_id=290

Во Куманово концентрацијата на PM_{2.5} се мери од 2017 година.⁸ Во таа насока, на пример, инструментите за PM₁₀ честички на мерната станица Битола 1 не давале податоци 187 дена во 2019 година, 26 дена во 2018 година, 79 дена во 2016 година и 19 дена во 2015 година, додека инструментите за PM₁₀ на мерната станица Битола 2 не давале податоци 192 дена во 2019 година, 56 дена во 2018 година, 66 дена во 2017 година, 6 дена во 2016 година и 56 дена во 2015 година. Истовремено, инструментите за мерење на концентрацијата на PM_{2.5} честичките на мерната станица Битола 2, кои се поставени во 2017 година, не давале податоци 192 дена во 2019 година и 56 дена во 2018 година.⁹ Сепак, МЖСПП активно работи на обновување и дополнување на Државниот автоматски мониторинг систем на квалитет на воздух, преку обезбедување на средствата од Националниот буџет и различни донаторски проекти. Последните години евидентно е подобрувањето на функционалноста на мониторинг системот и се очекува истиот да биде комплетно обновен до крајот на 2022 година. Со цел соодветно планирање на активностите за намалување на аерозагадувањето во државата, неопходно е постоење на веродостојна и сеопфатна мрежа за мониторинг на концентрацијата на честичките. Сеопфатни и веродостојни информации од мрежата за мониторинг се неопходни пред се за креирање на стратешките документи од областа (планови, стратегии и слично) како и следење на нивното спроведување, односно дали и со која динамика се остваруваат предвидените цели (дали се остваруваат целите дефинирани како намалување на концентрацијата на загадувачките супстанции, дали динамиката на исполнување на оваа цел е на задоволително ниво и слично). За остварување на вака поставената цел, потребно е редовно и навремено одржување и сервисирање на веќе поставените мерни станици од државната мониторинг мрежа. Податоците од Државниот автоматски мониторинг систем за квалитет на воздух од 2012 година се објавуваат во реално време на порталот за квалитет на воздух (<https://air.moepp.gov.mk>). Истите редовно се известуваат на национално ниво како и до Европската агенција за животна средина.

⁸ Ibid

⁹ Ibid

Главна цел на заложбата

Општа цел: Обезбедување на сеопфатни и веродостојни информации за нивото на аерозагадување во РСМ.

Специфична цел 1: Зголемување на бројот на мерни станици во државата.

Специфична цел 2: Редовно одржување и сервисирање на мерните инструменти кои се дел од мерните станици во рамки на државната мрежа за мониторинг.

Специфична цел 3: Изработка на мобилна апликација за презентирање на податоците од Државниот автоматски мониторинг систем за квалитет на амбиентен воздух.

Резултати: спроведувањето на активностите ќе придонесат за зголемување на опфатот на државната мрежа за мониторинг преку зголемување на бројот на мерни станици во градовите каде не се поставени. Преку редовно одржување и сервисирање на постоечките и ново поставените мерни инструменти, државата ќе овозможи соодветна база на податоци неопходна за креирање на ефикасни политики за намалување на аерозагадувањето и следење на остварување на целите во стратешките документи. Обезбедување на еден сет на резервни мерни инструменти, со цел ставање во функција на истите додека постоечките инструменти се сервисираат и повторно се стават во функција за да нема загуби во податоците од извршените мерења. Со изработката на мобилната апликација, ќе се овозможи информирање на граѓаните за состојбата со квалитетот на воздухот на поедноставен и поприфатлив начин.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Преку поставувањето на нови мерни станици за квалитет на воздухот во Прилеп, Охрид и Штип, како дел од државната мониторинг мрежа ќе се зголеми бројот на мерни станици, односно обемот на податоци за квалитетот на воздухот кој долгорочно ќе придонесе кон подобро планирање на политиките од областа на централно и локално ниво. Поставувањето на мерна станица за квалитет на воздухот во Берово ќе придонесе за поголем и подобар мониторинг на прекуграничното загадување. Поставувањето дополнителни мерни станици ќе придонесат за подобро планирање на локалните политики за заштита на воздухот. На тој начин ќе се процени дали треба да се применат мерки, како и изборот на мерки и политики кои ефикасно ќе го решат проблемот.

Редовното одржување и сервисирање на инструментите од Државниот автоматски мониторинг систем, ќе овозможи ефикасен мониторинг и исполнување на целите за мониторинг пропишани во Законот за квалитет на амбиентниот воздух.

Обезбедувањето на еден сет резервни мерни инструменти, ќе придонесе за ефикасно одржување на сите мерни станици, односно државна мрежа која ефикасно ќе го мониторира квалитетот на воздухот, што ќе придонесе за:

- Можност за пресметување на средно дневните концентрации на загадувачките супстанции и известување на граѓаните;
- Навремена примена на краткорочни мерки за подобрување на квалитетот на воздухот на локално ниво при надминување на праговите за алармирање;
- Планирање на политиките на централно и локално ниво за намалување на аерозагадувањето;
- Следење на исполнувањето на мерките предвидени со политиките на централно и локално ниво.

Изработката на мобилната апликација, ќе овозможи информирање на граѓаните за состојбата со квалитетот на воздухот на поедноставен односно посовремен начин, начин поприфатлив за сите корисници на мобилни телефони.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА бидејќи преку поставување на нови мерни инструменти како дел од државната мониторинг мрежа, ќевозможи повеќе информации кои ќе бидат достапни до државните институции, но и до граѓаните и граѓанските организации. Со поставувањето на мерни станици во градовите каде сега не се поставени, ќе се овозможи поголем опфат на државната мониторинг мрежа, што ќе придонесе до посеопфатен приказ на состојбите со аерозагадувањето. Преку редовно одржување на поставените мерни станици и поставување нови мерни станици во градови каде истите во моментот не се поставени, ќе се подобри квалитетот и веродостојноста на информациите за аерозагадувањето во државата. Зголемување на вкупниот број на мерни станици во државата и нивно редовно одржување, чии податоци за мерења ќе бидат прикажани на веќе воспоставената веб страна на МЖСПП за квалитетот на воздухот, ќе овозможи јавноста и државните институции да имаат сеопфатни и веродостојни информации за состојбите.

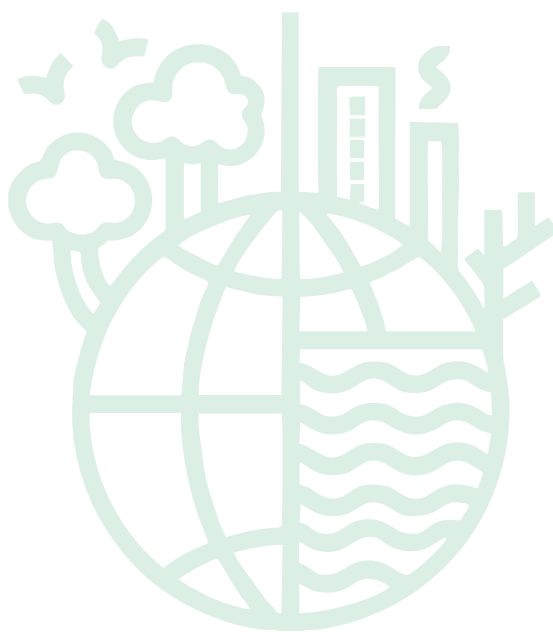
ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО бидејќи со нејзина реализација ќе се овозможи поголем број информации на граѓанските организации што ќе придонесе нивните предлози и учество во креирањето на политики од областа на аерозагадувањето да биде засновано на аргументи и прецизни информации. Реализацијата на заложбата ќе овозможи граѓанските организации да го следат реализирањето на донесените мерки за борба против аерозагадувањето, но и реализацијата на стратешките државни документи.

ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ бидејќи преку обезбедување веродостојни информации за нивото на аерозагадување, граѓаните и граѓанските организации ќе може редовно да го следат постигнувањето на целите воспоставени со стратешките документи од областа и да реагираат во јавноста, што ќе придонесе до одговорни државни институции кои навремено реагираат во насока на решавање на предизвиците и работат кон ефикасно исполнување на целите за мониторинг и обврските кои државата ги има според законската регулатива и Архуската конвенција.

Дополнителни информации

Поврзано со Целите за одржливиот развој на ОН, Врска со Цел 13: „Климатска Акција“, Таргет 13.3: Да се подобри образованието, свесноста и човековите и институционалните капацитети за ублажување на климатските промени, за приспособување, за намалување на влијанијата и за рано предупредување.

Поврзаност со Глобалните цели за одржлив развој - Врска со Цел 13 Климатска акција“, Таргет 13.3 Подобрување на образованието, подигање на свеста и човечкиот и институционален капацитет за ублажување на климатските промени, адаптација, намалување на влијанието и рано предупредување. Со мерките на оваа заложба преку убавредена свест, едукација и информираност на граѓаните ќе се придонесе кон промена на навиките на руралното население и на таков начин кон намалување на загадувањето и заштита на животната средина.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
5.2.1	Поставени 4 нови мерни станици за мерење на квалитетот на воздухот како дел од државната мониторинг мрежа (Прилеп, Штип, Охрид, Берово) со цел надополнување на обемот на информации за нивото на загадување во овие четири града објавени на Air Quality Portal (Air Quality Portal (moerpp.gov.mk)), а во насока на овозможување на повеќе информации за граѓаните со цел навремена реакција за превземање на соодветни решенија.	1. Број на ново поставени мерни станици за мерење на квалитетот на воздухот како дел од државната мониторинг мрежа 2. Број на информации објавени на Air Quality Portal	МЖСПП	октомври 2021	декември 2022

5.2.2

Поправка на инструментите за РМ 10 честички и инсталирање на нови инструменти за РМ2.5 кај оние мерни станици кои не се во функција со цел избегнување на прекин во обезбедување на информации на јавноста за нивото на загадување во нивните градови.

1. Број на ново поставени инструменти за РМ 2.5 честички

2. % од територијата на државата за која се добиваат податоци за ПМ10 и ПМ2.5

МЖСПП

октомври
2021јуни
2022

5.2.3

Редовно одржување на сите мерни станици за мерење на квалитетот на воздухот како дел од државната мониторинг мрежа во државата со цел избегнување на прекин во обезбедување на информации на јавноста за нивото на загадување во нивните градови.

1. Број на променети инструменти

2. Број на извршени поправки

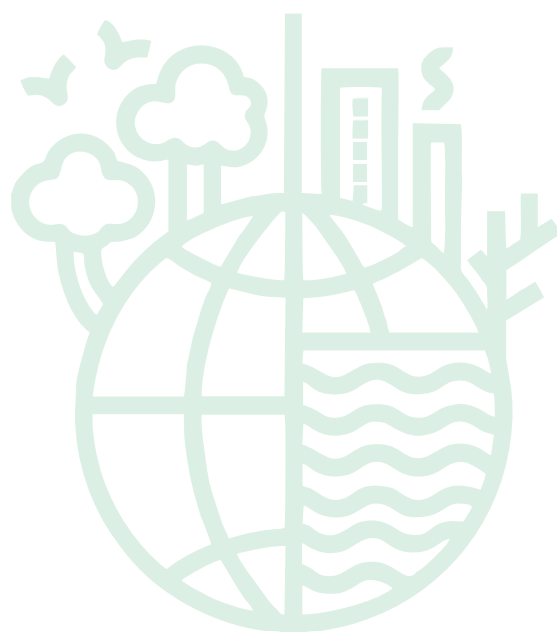
3. Број на инструменти кои имаат годишна покриеност од 90% (Таргет: сите инструменти во 19 мерни станици)

МЖСПП

октомври
2021декември
2023

5.2.4	Обезбедување на сет резервни мерни инструменти со цел избегнување на прекин во обезбедување на информации на јавноста за нивото на загадување во нивните градови.	1. Број на обезбедени сетови на резервни инструменти	МЖСПП	октомври 2021	јуни 2022
5.2.5	Изработка на мобилна апликација која ќе овозможи пристап до податоци за нивото на аерозагадувањето преку мобилен телефон и континуирани нотофикации за граѓаните.	1. Број на граѓани корисници на апликацијата	МЖСПП	октомври 2021	јуни 2022

Нова заложба

Водечка институција
за спроведување

МЖСПП

Име на одговорно лице
за спроведување

Светлана Ѓорѓиева

Функција,
Одделение

Раководител на Сектор
Македонски информативен центар
за животна средина

Email

S.Gjorgjeva@moepp.gov.mk

Телефон

075 266 053

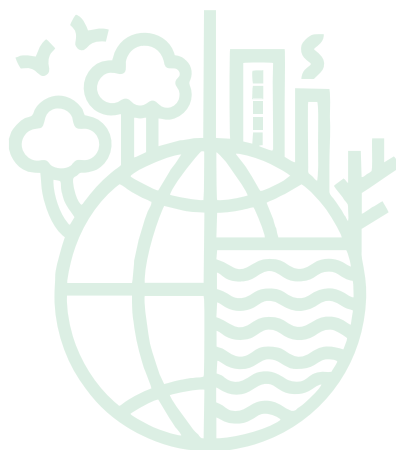
Други
вклучени
субјекти

Министерства/
Агенции

МИОА

Граѓански
организации,
приватен сектор,
мултилатерални и
работни групи

Македонско здружение
на млади правници,
btrpevski@myla.org.mk

* * *

Темелено на постигнатиот успех од претходното проширување на оваа иницијатива во рамките на Собранието, во овој циклус покрај посебниот дел за заложите за Отворен парламент се креираа и заложби за Отворено судство. Оттука, почитувајќи ја независноста на работата на законодавната и судската власт како посебни власти во РСМ, Отвореното владино партнерство заслужено прераснува во Партнерство за отворена власт. Следствено на наведеното, во понатамошната комуникација и реализација на оваа иницијатива наместо досегашниот назив Отворено владино партнерство ќе се користи називот ПАРТНЕРСТВО ЗА ОТВОРЕНА ВЛАСТ (ПОВ).

Подолу во прилог е даден осврт на развојот на акциските планови за Отворен парламент и Отворено судство како и сумарен преглед на заложбите и достигнувањата кои истите ги содржат.

Координацијата, спроведувањето и следењето на акциските планови за Отворен парламент и Отворено судство ќе се врши од страна на Собранието на Република Северна Македонија односно од страна на Врховниот суд на Република Северна Македонија за што ќе го информират Министерството за информатичко општество и администрација и ќе обезбедуваат информации на порталот за ПОВ (www.ovp.gov.mk).

ОТВОРЕН ПАРЛАМЕНТ

РАЗВОЈ НА НАЦИОНАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА ПАРТНЕРСТВО ЗА ОТВОРЕНА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДОТ 2021-2023 (НАП5) - ОТВОРЕН ПАРЛАМЕНТ

Во 2018 година, Собранието на Република Северна Македонија, следејќи ги своите стратешки цели за Функционална парламентарна демократија, Отворен парламент, Парламентарна дипломатија, Безбеден парламент и Модерни и ефикасни услуги и собраниска служба и препораките на механизмот за независно известување на ОВП, се приклучи на иницијативата за Отворено владино партнерство. Имајќи ја во предвид независноста на работата на Собранието како посебна власт во Република Северна Македонија, работата на идентификување на заложби за Отворен парламент се спроведувааше паралелно со активностите за утврдување на нови заложби за Отворена Влада во петтиот Национален Акциски план за Партнерство за отворена власт за периодот 2021-2023 година.

Акцискиот план за Отворен парламент се разви во широк инклузивен процес со спроедување на хибридни настани, работилници, е-конференција за ПОВ (како дел од Глобалната недела на отвореност на законодавството #GLOW2020 ко-организирана од страна на Мрежата за Отворен Парламент (OPeN)), вебинари и он-лајн консултации на нацрт текстовите на планот¹⁰.

Врз основа на спроведените консултации, работната група за законодавна отвореност на Собранието на 07.06.2021 година го донесе Акцискиот план на Собранието 2021-2023 кон Партнерството за отворена власт.

¹⁰ 7 организации вратија свои коментари и тоа ИДСЦС, НДИ, ФОСМ, Здружението на Јавни Службеници на Северна Македонија, ЕКОЗВОН, Рурална Коалиција, и регионалниот директор на ПОВ за Европа

СУМАРЕН ПРЕГЛЕД НА ЗАЛОЖБИТЕ ЗА ОТВОРЕН ПАРЛАМЕНТ

1. СОБРАНИЕТО ЗА ГРАЃАНИТЕ СО ОТВОРЕН ОДГОВОР И ОТВОРЕНО ОПРАВУВАЊЕ ОД КОВИД 19 ПАНДЕМИЈАТА

- Изработка на on-line портал за отворени податоци за полесен пристап до информации за граѓаните
- Платформа за предлози и иницијативи од граѓаните до законодавната власт и регистар на граѓански организации
- Дигитална безбедност преку дигитални потписи за пратеници и собраниската служба

2. ПОДОБРЕНА ИКТ ИНФРАСТРУКТУРА

- Изработка на нова интернет страница на собранието за подобро информирање на граѓаните
- Целосно функционален собраниски тв канал
- Изработка на софтверско решение за следење на законодавниот процес од јавноста
- Отворање на е-архива софтверот за пребарување од јавноста
- Набавка на камери со пропратна опрема за интернет пренос на седници

3. УЧЕСТВО НА ГРАЃАНИ/ ОТВОРЕН ПАРЛАМЕНТ

- Изработка на репортажи и запознавање на јавноста за промовирање на работењето на канцелариите за контакт со граѓаните
- Спроведување на активности за промоција на партнерството за отворена власт
- Набавка на софтверско решение за овозможување на превод од говор на текст

* * *

Координацијата, спроведувањето и следењето на Акцискиот план ќе се врши од страна на Собранието на Република Северна Македонија за што ќе го информира Министерството за информатичко општество и администрација и ќе обезбедува информации на порталот за ПОВ (www.ovp.gov.mk).

1. СОБРАНИЕТО ЗА ГРАЃАНИТЕ СО ОТВОРЕН ОДГОВОР И ОТВОРЕНО ОПОРАВУВАЊЕ ОД КОВИД 19 ПАНДЕМИЈАТА

1.1. Изработка на on-line портал за отворени податоци за полесен пристап до информации за граѓаните

[јули 2021 – јули 2022 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Собранието препознава дека отворените податоци можат да придонесат за транспарентноста, отвореноста и учество на јавноста во работата на законодавната власт.

За таа цел Собранието ќе креира софтверска алатка за податочни сетови.

Главна цел на заложбата

Системски онлајн пристап до податочни сетови од законодавната власт, за подобар пристап и пребарување од јавноста.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Софтверската алатка ќе овозможи:

- отворање на податочните сетови во компјутерски читливи формати;
- продуцирање податочните сетови во своето секојдневно работење и хронолошки информации
- објавување на метаподатоци за податочните сетови;
- зголемување на вклученоста на корисниците преку повторно користење на податоците (re-usage)

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ
ДА/НЕ

Дополнителни информации

/

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
1.1.1	Предвидена постапка во планот за јавни набавки за 2021 година и обезбедени средства од донација	1. Подготовка на технички спецификации и тендерска документација Објавена постапка за јавна набавка	Собрание и ПСП	мај 2021	јуни 2021
1.1.2	Имплементација на софтверско решение	1. Избран економски оператор, склучен и спроведен договор	Собрание и економски оператор	јуни 2021	ноември 2021
1.1.3	Полнење на системот со податочни сетови	1. Број на креирани податочни сетови 2. Количина на информации обработени во соодветен формат и ставени во системот	Собрание	декември 2021	јуни 2022

Заложбата за прв пат се предвидува во ОГП планот 2021-2023

Водечка институција за спроведување	СОБРАНИЕ со поддршка на Програмата за парламентарна поддршка ПСП	
Име на одговорно лице за спроведување	Цветанка Иванова, генерален секретар на Собранието Златко Атанасов, државен советник и кординатор за ПОВ за Собранието	
Функција, Одделение	Сектори во службата на Собранието	
Email	parl.inst@sobranie.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Владини министерства, одделение/ агенција	/
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Вклучени партнери во ПСП се НДИ, ЦУП и ИДСЦС

1. СОБРАНИЕТО ЗА ГРАЃАНИТЕ СО ОТВОРЕН ОДГОВОР И ОТВОРЕНО ОПОРАВУВАЊЕ ОД КОВИД 19 ПАНДЕМИЈАТА

1.2. Платформа за предлози и иницијативи од граѓаните до законодавната власт и регистар на граѓански организации

[јули 2021 – 2022 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Собранието има своја веб страна за информирање на јавноста. За директно вклучување на граѓани на следниов линк постои можност да се контактира со претседателот на Собранието.

<https://www.sobranie.mk/kontaktiraj-so-pretседателot.nspх>

Дополнително, за комуницирање со пратениците граѓаните можат да го користат следниов линк од веб страната на Собранието

<https://www.sobranie.mk/prashaj-go-pratenikot.nspх>

Предвидувањето на оваа заложба е системски да се подобри пристапот со прием и достава до пратениците на идеите од граѓаните и НВО. Во вториот дел за регистарот на граѓански организации ќе се адресира проблемот на поканување на НВО на настаните од законодавниот процес, без политички влијанија на изборот на НВО-та, и со подеднакво информирање на сите НВО што се во системот за настан, закон и слично на кој може да учествуваат.

Главна цел на заложбата

Да се генерира системски онлајн пристап за граѓаните да доставуваат идеи до нивните претставници.

Системски пристап на НВО во законодавниот процес.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Активноста за изработка на платформа за предлози и иницијативи вклучува надградба на постоечките (претходно опишани) можности за контакт и комуникација со пратениците, промовирање на можностите за јавноста, администраторски решенија за прибирање на предлозите, доставување и водење евиденција на процеси по презаложбата се предлага за изработка на алатка за учество на граѓани во законодавниот процес.

За регистарот на граѓански организации, идејата е да се дефинира процес на преглед и избор на нво за учество на работните тела, јавни и надзорни расправи.

**Зошто оваа
заложба е
релевантна за
вредностите
на ПОВ?**

- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ
ДА/НЕ

**Дополнителни
информации**

Програмирани средства во буџетот на Собранието од 2.000.000 денари за софтверска надградба
Проектирана вредност од 840.000 денари за регистар на граѓани обезбедни од донација на ПСП

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
1.2.1	Финансиско спроведување на заложбата	1. Предвидување на средства во буџетскиот циркулар 2. Донесен буџет за 2022 година 3. Донесен план за јавни набавки за 2022 година со предвидената постапка	Собрание	јуни 2021	декември 2022
1.2.2	Административно спроведување на заложбата	1. Објавени постапки за јавни набавки Спроведен договор со економски оператор	Собрание и економски оператор	мај 2022	септември 2022
1.2.3	Учество на граѓаните и организациите на граѓанското општество во законодавниот процес	1. Број на поднесени иницијативи преку системите 2. Број на иницијативи разгледани од пратениците 3. Број и вид на граѓански организации кои учествувале во работни тела, надзорни и јавни расправи.	Собрание и НВО	декември 2022	декември 2023

Заложбата за прв пат се предвидува во ПОВ планот 2021-2023

Водечка институција за спроведување	СОБРАНИЕ со поддршка на Програмата за парламентарна поддршка ПСП	
Име на одговорно лице за спроведување	Цветанка Иванова, генерален секретар на Собранието Златко Атанасов, државен советник и кординатор за ПОВ за Собранието	
Функција, Одделение	Сектори во службата на Собранието	
Email	parl.inst@sobranie.mk	
Телефон	/	
Други вклучени subjekti	Владини министерства, одделение/ агенција	/
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Вклучени партнери во ПСП се НДИ, ЦУП и ИДСЦС Листа на организации со кој е консултиран целиот Акциски план

1. СОБРАНИЕТО ЗА ГРАЃАНИТЕ СО ОТВОРЕН ОДГОВОР И ОТВОРЕНО ОПОРАВУВАЊЕ ОД КОВИД 19 ПАНДЕМИЈАТА

1.3. Дигитална безбедност преку дигитални потписи за пратеници и собраниската служба

[јули 2021 – декември 2022 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Прашањето за работа од далечина беше наментнато од корона пандемијата. За таков тип на работа освен потребната ИКТ опрема, за процесните дејствија согласно деловникот се појави потребата за дигитална авторизација. Ова е регулирано со Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги и освен набавката на дигиталните сертификати опфаќа и софтверски прилагодувања и други барања кои произлегуваат од законот заедно со обука за целните групи.

Главна цел на заложбата

Активноста се предлага со цел да се придонесе кон дигитализација на аспекти од работата на Собранието кои барат физичко присуство за авторизација/потпишување документи. Наместо тоа со предложената активност се става можност за користење на дигитален потпис.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Заложбата се предлага за обезбедување и користење на дигитални токени за електронски потписи за пратениците и собраниската служба. Доколку не може да се учествува физички на пленарна или на седница на работно тело, процесно дејствие пратеникот да може да прави од далечина.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ
ДА/НЕ

Дополнителни информации

Активноста ќе се спроведе имајќи ги во предвид, и условено со, соодветни измени и дополнувања на Деловникот на Собранието во врска со можноста пратениците да ги користат дигиталните токени за електронски потписи.
Проектирана вредност од 1.800.000 денари со средства од донација

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
1.3.1	Донесување на измени и дополнувања на Деловникот на Собранието во врска со можноста пратениците да ги користат дигиталните токени за електронски потписи	1. Прашање на политички договор и консензус меѓу партиите	Собрание	Јули 2021	Декември 2023
1.3.2	Финансиско и административно спроведување на заложбата	1. Објавена постапка за јавна набавка	Собрание	Јули 2021	Декември 2023
1.3.3	Олеснување на користењето и обезбедување континуитет на употреба	1. Инсталирање и обука	Собрание	Јули 2021	Декември 2023

Заложбата за прв пат се предвидува во ПОВ планот 2021-2023

Водечка институција за спроведување	СОБРАНИЕ со поддршка на Програмата за парламентарна поддршка	
Име на одговорно лице за спроведување	Цветанка Иванова, генерален секретар на Собранието Златко Атанасов, државен советник и координатор за ПОВ за Собранието	
Функција, Одделение	Сектори во службата на Собранието	
Email	parl.inst@sobranie.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Владини министерства, одделение/ агенција	/
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Вклучени партнери во ПСП се НДИ, ЦУП и ИДСЦС Листа на организации со кој е консултиран целиот Акциски план

2. ПОДОБРЕНА ИКТ ИНФРАСТРУКТУРА

2.1. Изработка на нова интернет страница на Собранието за подобро информирање на граѓаните

[јули 2021 - декември 2022 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Собранието има своја веб страна, која има податоци за проактивно информирање на јавноста. Од анализите правени и со технолошкиот развој Собранието смета дека веб страната треба да се надгради да може да биде полесно пребралива, поорганизирана и да нуди повеќе информации за граѓаните.

Во Програмата за парламентарна поддршка е испланирано и буџетирано изработка на нова веб страна.

Главна цел на заложбата

Активноста се предлага со цел да се придонесе кон реорганизација на податоците, начинот на полнење и навремено внесување, системи на пребарување по документи.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Заложбата се предлага за изработка на нова интернетска страна на Собранието.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ
ДА/НЕ

Дополнителни информации

Проектирана вредност од 5.082.219 денари со средства обезбедни од Швајцарската конфедерација

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
2.1.1	Финансиско и административно спроведување на заложбата	1. Обезбедени средства од ПСП и објавена јавна набавка	Собрание	април 2021	декември 2021
2.1.2	Оперативно спроведување на заложбата	1. Спроведување на договор за надградба на веб страната	Собрание	јули 2021	март 2022
2.1.3	Функционална веб страна	1. Број на отварања на веб страната 2. Број на симнатаи информации и документи	Собрание	март 2022	декември 2023

Тековна заложба пренесена од ПОВ планот 2019-2021

Водечка институција за спроведување	СОБРАНИЕ со поддршка на Програмата за парламентарна поддршка	
Име на одговорно лице за спроведување	Цветанка Иванова, генерален секретар на Собранието Златко Атанасов, државен советник и кординатор за ПОВ за Собранието	
Функција, Одделение	Сектори во службата на Собранието	
Email	parl.inst@sobranie.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Владини министерства, одделение/ агенција	/
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Вклучени партнери во ПСП се НДИ, ЦУП и ИДСЦС

2. ПОДОБРЕНА ИКТ ИНФРАСТРУКТУРА

2.2. Целосно функционален собраниски ТВ канал

[јануари 2021 - декември 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Собранието има сопствен телевизиски канал на кој може да ја информира јавноста проактивно за тековните процеси во живо или со снимки. Работењето на собранискиот канал има институционална организација преку функционирањето на Советот на собранискиот канал. Собранието смета дека каналот е ресурс преку кој може подобро да ја запознае јавноста за својата работа и да ја зголеми гледаноста.

Главна цел на заложбата

Активноста се предлага со цел да се зголеми гледаноста на Собранискиот ТВ канал преку реформа на каналот, преку содржините што ќе ги нуди од работата на Собранието и преку дефинирана програмска шема со модерна опрема и обучени луѓе.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Заложбата се предлага за реформирање на Собранискиот ТВ канал.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ
ДА/НЕ

Дополнителни информации

Проектирана вредност од 15.529.000 денари со средства обезбедни од Швајцарската конфедерација

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
2.2.1	Финансиско и административно спроведување на заложбата	1. Обезбедени средства Спроведена постапка за јавна набавка 2. Склучен договор со економски оператор	Собрание МРТ	јуни 2021	декември 2022
2.2.2	Обезбедување на административни капацитети	1. Објава на оглас за ангажирање на 7 собраниски службеници	Собрание	септември 2021	декември 2022

Тековна заложба пренесена од ПОВ планот 2019-2021

Водечка институција за спроведување	СОБРАНИЕ со поддршка на Програмата за парламентарна поддршка	
Име на одговорно лице за спроведување	Цветанка Иванова, генерален секретар на Собранието Златко Атанасов, државен советник и координатор за ПОВ за Собранието	
Функција, Одделение	Сектори во службата на Собранието	
Email	parl.inst@sobranie.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Владини министерства, одделение/ агенција	/
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Вклучени партнери во ПСП се НДИ, ЦУП и ИДСЦС

2. ПОДОБРЕНА ИКТ ИНФРАСТРУКТУРА

2.3. Изработка на софтверско решение за следење на законодавниот процес од јавноста

[јули 2021 - декември 2022 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Текот на законодавната постапка може да се следи преку интернетската страна на Собранието. Пребарувањето не оди според документ (предлог закон), туку по работно тело и потребни се неколку чекори и искуство во пребарувањето за да се најдат информациите.

Главна цел на заложбата

Активноста се предлага со цел јавноста да може во реално време да следи во која фаза се предлог законите и какви се роковите во постапката од денот на приемот се до донесувањето и потпишувањето на указот.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Со ова решение, точно ќе се гледаат фазите од законодавната постапка, приемот на предлогот, прво и второ читање, пленарните седници, времето на поднесување амандмани и расправа, се до донесување на предлог законот. Повеќе информации проактивно за јавноста и точен преглед кога мооже да се поднесуваат амандмани.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ
ДА/НЕ

Дополнителни информации

/

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
2.3.1	Финансиско и административно спроведување на заложбата	1. Обезбеден буџет во 2022 година и предвидена постапка во план за јавни набавки или алтернативно опфатено како модул за надградба на постојна јавна набавка за надградба на е парламент,	Собрание и економски оепратор	јули 2021	декември 2022
2.3.2	Обезбедување на континуитет на употреба и одржување	1. Број на предлози кои се видливи на ваков начин Број на отвара на веб страната за увид во законите	Собрание	ноември 2022	декември 2023

Заложбата е нова активности во ПОВ планот 2021-2023

Водечка институција
за спроведување

СОБРАНИЕ

Име на одговорно лице
за спроведување

Цветанка Иванова,
генерален секретар на Собранието
Златко Атанасов, државен советник
и кординатор за ПОВ за Собранието

Функција,
Одделение

Сектори во службата на Собранието

Email

parl.inst@sobranie.mk

Телефон

/

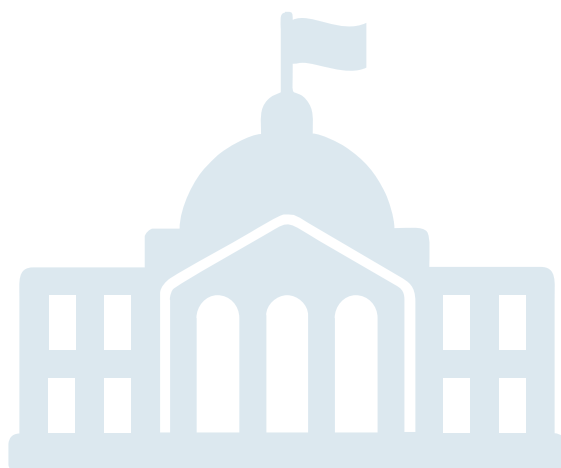
Други
вклучени
субјекти

Владини
министерства,
одделение/
агенција

/

Граѓански
организации,
приватен сектор,
мултилатерални и
работни групи

Вклучени партнери
во ПСП се НДИ, ЦУП
и ИДСЦС

2. ПОДОБРЕНА ИКТ ИНФРАСТРУКТУРА

2.4. Отворање на е-архива софтверот за пребарување од јавноста

[јули 2021 - декември 2022 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Парламентарниот институт во Собранието креираше софтверско решение за Е-архива во 2016 година. Ова решение овозможува електронски пристап на податоци од законодавната архива (се што влегува и во соодветна постапка излегло од пленарна седница). Базата ги опфаќа сите документи креирани по една точка.

Податоците се кодифицирани почнувајќи од 1986 година со над 1.2 милиони страни документи.

До сега оваа база се користеше интранет по барање на служба и пратениците.

Главна цел на заложбата

Активноста се предлага со цел базата да се направи достапна и за јавноста и граѓаните да можат да ги користат документите кои се дел од базата на Е-архива.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Ова решение овозможува електронски пристап на податоци од законодавната архива (се што влегува и во соодветна постапка излегло од пленарна седница). Базата ги опфаќа сите документи креирани по една точка.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ
ДА/НЕ

Дополнителни информации

/

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
2.4.1	Финансиско и административно спроведување на заложбата	1. Обезбедни средства во буџетот и спроведена јавна набавка	Собрание	мај 2022	јули 2022
2.4.2	Обезбедување на континуитет на употреба и одржување	1. Број на корисници на системот од јавноста и број на симнати документи како и број на внесени и индексирани документи од Собранието за мандатите кои не се во системот	Собрание	јули 2022	декември 2023

Заложбата е нова во ПОВ планот 2021-2023

Водечка институција за спроведување	СОБРАНИЕ	
Име на одговорно лице за спроведување	Цветанка Иванова, генерален секретар на Собранието Златко Атанасов, државен советник и координатор за ПОВ за Собранието	
Функција, Одделение	Сектори во службата на Собранието	
Email	parl.inst@sobranie.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Владини министерства, одделение/ агенција	Се наведуваат/ предлагаат институции за кои сметате дека е важни за имплементација на заложбата
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Вклучени партнери во ПСП се НДИ, ЦУП и ИДСЦС

2. ПОДОБРЕНА ИКТ ИНФРАСТРУКТУРА

2.5. Набавка на камери со пропратна опрема за интернет пренос на седници

[јули 2021 - декември 2022 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

На интернет страната на Собранието се емитува сигналот од Собранискиот ТВ канал. Салите во Собранието не се опремени со потребната опрема за вршење на интернет пренос од седниците на работните тела за јавноста да следи во реално време седници на работни тела наместо снимки на Собранискиот канал.

Главна цел на заложбата

Активноста се предлага со цел обезбедување зголемен пристап на јавноста во работата на Собранието. Освен преку собранискиот канал се обезбедува пристап и преку директен пренос на интернет.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Се зголемува пристапот на јавноста во работата на Собранието. Освен преку собранискиот канал се обезбедува пристап и преку директен пренос на интернет.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ
ДА/НЕ

Дополнителни информации

Проектирана вредност од 3.000.000 денари обезбедени од донација

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
2.5.1	Финансиско и административно спроведување на заложбата	1. Спроведена постапка за јавна набавка на камери и пропратна опрема за вршење на директен онлајн пренос на седници	Собрание	септември 2022	декември 2022

Заложбата е нова во POV планот 2021-2023

Водечка институција за спроведување	СОБРАНИЕ со поддршка на Програмата за парламентарна поддршка	
Име на одговорно лице за спроведување	Цветанка Иванова, генерален секретар на Собранието Златко Атанасов, државен советник и кординатор за POV за Собранието	
Функција, Одделение	Сектори во службата на Собранието	
Email	parl.inst@sobranie.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Владини министерства, одделение/ агенција	/
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Вклучени партнери во ПСП се НДИ, ЦУП и ИДСЦС

3. УЧЕСТВО НА ГРАЃАНИ/ОТВОРЕН ПАРЛАМЕНТ

3.1. Изработка на репортажи и запознавање на јавноста за промовирање на работењето на канцелариите за контакт со граѓаните

[септември 2021 - декември 2023 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Собранието тековно ствара услови за работењето на овие канцеларии заедно со единиците на локалната самоуправа и во тек е ставање во функција на софтверско решение за поврзување на сите канцеларии и следење на активностите на канцелариите. Секоја комуникација на граѓаните со пратениците е важна, и овој институционален облик на комуникација мора да има соодветна поддршка.

Главна цел на заложбата

Активноста се предлага со цел обезбедување поголема отвореност и запознавање на граѓаните со работењето на канцелариите за контакт на пратениците со граѓаните.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Поголема отвореност и запознавање на граѓаните со работењето на канцелариите за контакт на пратениците со граѓаните.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ
ДА/НЕ

Дополнителни информации

/

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
3.1.1	Финансиско спроведување на заложбата	1. Обезбедени средства во буџетот за 2022 и спроведена јавна набавка	Собрание	февруари 2022	март 2022
3.1.2	Административно спроведување на заложбата	1. Реализација на договорот за снимање и обработка на промотивните репортажи	Собрание, кацеларии за контакт со граѓани, економски оператор	март 2022	јуни 2022
3.1.3	Зголемена видливост на канцелариите за контакт со граѓаните и повеќе информации за јавноста за нивната улога	1. Број на емитувања на собраниски канал, број на прегледи на социјални мрежи и број на посети на канцелариите	Собрание, кацеларии за контакт со граѓани,	јуни 2022	декември 2023

Заложбата е нова во ОГП планот 2021-2023

Водечка институција
за спроведување

СОБРАНИЕ со Парламентарен институт

Име на одговорно лице
за спроведување

Цветанка Иванова,
генерален секретар на Собранието
Златко Атанасов, државен советник
и кординатор за ПОВ за Собранието

Функција,
Одделение

Сектори во службата на Собранието

Email

parl.inst@sobranie.mk

Телефон

/

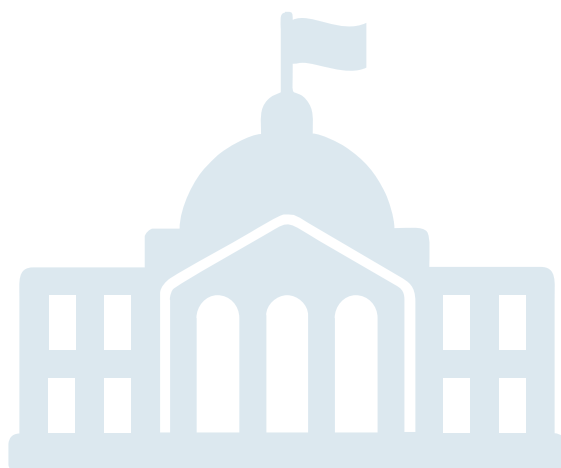
Други
вклучени
субјекти

Владини
министерства,
одделение/
агенција

/

Граѓански
организации,
приватен сектор,
мултилатерални и
работни групи

Вклучени партнери
во ПСП се НДИ, ЦУП
и ИДСЦС

3. УЧЕСТВО НА ГРАЃАНИ/ОТВОРЕН ПАРЛАМЕНТ

3.2. Спроведување на активности за промоција на партнерството за отворена власт

[јули 2021 - декември 2022 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Република Северна Македонија е членка на иницијативата за Партнерството за отворена власт од 2011 година. Собранието стана дел како посебна гранка на власта во 2017 година со сопствен акциски план со заложби и активности. Со оглед на планирањето и динамиката за спроведување на заложбите и активностите од ПОВ планот 2021-2023, Собранието смета дека се потребни и соодветни активности за промовирање на механизмите во ПОВ за спроведување и за мониторинг за различни вклучени страни.

Главна цел на заложбата

Активноста се предлага со цел промовирање на механизмите во ПОВ за спроведување и за мониторинг за различни вклучени страни.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Со повеќе настани и информатции за јавноста и вклучените страни до подобро разбирање на процесот и поголем ефект од спроведувањето на заложбите.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ
ДА/НЕ

Дополнителни информации

Средствата се обезбедни како донација за оваа заложба

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
3.2.1	Спроведување на оепративни активности за промоција на ПОВ и заложбите на Собранието	1. ПОВ хибридна конференција	Собрание и НДИ	јули 2021	јули 2023
		1. Работилница за ПОВ за собраниската служба	Собрание и НДИ	јули 2021	јули 2023
		1. Подготовка на содржини за користење на социјални мрежи	Собрание и НДИ	јули 2021	јули 2023
		1. Пренос на настани поврзани со ПОВ во живо на интернет	Собрание и НДИ	јули 2021	јули 2023
		1. Настан за отворени податоци за Собранието и граѓанските организации	Собрание и НДИ	јули 2021	јули 2023
		1. Анализа за трендовите со ПОВ и парламентите	Собрание и НДИ	јули 2021	јули 2023

Заложбата е нова во ПОВ планот 2021-2023

/

Водечка институција за спроведување	СОБРАНИЕ со поддршка на Програмата за парламентарна поддршка	
Име на одговорно лице за спроведување	Цветанка Иванова, генерален секретар на Собранието Златко Атанасов, државен советник и координатор за ПОВ за Собранието	
Функција, Одделение	Сектори во службата на Собранието	
Email	parl.inst@sobranie.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Владини министерства, одделение/ агенција	/
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Вклучени партнери во ПСП се НДИ, ЦУП и ИДСЦС

3. УЧЕСТВО НА ГРАЃАНИ/ОТВОРЕН ПАРЛАМЕНТ

3.3. Набавка на софтверско решение за овозможување на превод од говор на текст

[јули 2021 - декември 2022 година]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Препознавањето на говор е важно за да се примени во автоматизирањето на транскрипцијата на собраниските седници и седници на комисији, како на македонски така и на албански јазик. Дополнително има можности да се овозможи титлување на живи преноси.

Главна цел на заложбата

Синтеза на говор може да овозможи преточување на законски текстови во аудио фајлови за инклузија на лица со оштетен вид.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Активноста се предлага со цел автоматизирањето на транскрипцијата на собраниските седници и седниците на комисији.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

Решението ќе овозможи преточување на законски текстови во аудио фајлови, со што ќе ги направи материјалите достапни за лицата со оштетен вид.

- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНСКОТО УЧЕСТВО
ДА/НЕ
- ЗАЛОЖБАТА Е ВАЖНА ЗА ЈАВНА ОТЧЕТНОСТ
ДА/НЕ

Дополнителни информации

Проектирана вредност од 2.000.000 денари ќе бидат обезбедени или како донација или во буџетот на Собранието за 2022 година

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
3.3.1	Финансиски административно и оепративно спроведување на заложбата	1. Спроведена постапка за јавна набавка, склучен договор и инсталација на софтверско решение	Собрание	јануари 2022	декември 2022

Заложбата е нова во ПОВ планот за 2021-2023 година

Водечка институција за спроведување	СОБРАНИЕ со поддршка на Програмата за парламентарна поддршка	
Име на одговорно лице за спроведување	Цветанка Иванова, генерален секретар на Собранието Златко Атанасов, државен советник и кординатор за ПОВ за Собранието	
Функција, Одделение	Сектори во службата на Собранието	
Email	parl.inst@sobranie.mk	
Телефон	/	
Други вклучени субјекти	Владини министерства, одделение/ агенција	/
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Вклучени партнери во ПСП се НДИ, ЦУП и ИДСЦС

ОТВОРЕНО СУДСТВО

РАЗВОЈ НА НАЦИОНАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА ПАРТНЕРСТВО ЗА ОТВОРЕНА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДОТ 2021-2023 (НАП5) - ОТВОРЕНО СУДСТВО

Темелено на искуствата и придобивките на Владата преку досега успешно спроведени четири акциски планови (2012, 2014, 2016 и 2018 година), на Собранието на Република Северна Македонија со приклучувањето и спроведувањето на првиот акциски план за Отворен парламент и тоа во рамките на Отвореното Владино Партнерство во 2018-2020, и проактивноста на судската власт и граѓанскиот сектор, во петтиот Национален акциски план за ПОВ (2021-2023) се наоѓа и посебен дел посветен на судството со свои конкретни заложби за подобрување на транспарентноста и отвореноста на судовите и враќање на довербата на јавноста во судските институции.

Првиот Акциски план за Отворено судство беше развиен во широки дискусии и 3 (три) тркалезни маси помеѓу претсе-

датели на судовите, судии и претставници на судската служба од сите судови во РСМ, претставници од Судскиот совет, Министерството за правда, Академијата за судии и јавни обвинители, претставници на граѓанското општество (мониторинг организации) и останати експерти во областа. Консултациите кои беа извршени во периодот јануари-март 2020 година вклучуваа и учество на Националниот координатор за ПОВ - Министерството за информатичко општество и администрација како носител на оваа активност. Идеите и потребите на институциите и граѓанскиот сектор во процесот на ко-креација во кој активно се вклучија 51 (педесет и еден) претставник од јавниот и невладиниот сектор, беа трансформирани во заложби и 21 достигнување во две приоритетни области.

СУМАРЕН ПРЕГЛЕД НА ЗАЛОЖБИТЕ ЗА ОТВОРЕНО СУДСТВО

1. ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ И ПОДАТОЦИ

- Подобрување на електронскиот судски портал на РСМ (www.sud.mk)
- Подобрување на односите со јавноста на судовите
- Подобрување на квалитетот и достапноста на податоците и информациите за функционирање на Судскиот совет

2. ПЕРФОРМАНСИ

- Зајакнување на надзорната улога на Судскиот совет врз транспарентноста на судовите
- Подобрување/унифицирање на структурата на извештаите на судовите и квалитетот на податоците
- Подобрување на електронскиот систем за основна и континуирана обука на судиите

* * *

Координацијата, спроведувањето и следењето на Акцискиот план ќе се врши од страна на Врховниот суд на Република Северна Македонија за што ќе го информира Министерството за информатичко општество и администрација и ќе обезбедува информации на порталот за ПОВ (www.ovp.gov.mk).

1. ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ И ПОДАТОЦИ

1.1. Подобрување на електронскиот судски портал на РСМ (www.sud.mk)

[1 октомври 2021 – 31 декември 2022]

**Кој јавен
проблем се
адресира со
заложбата?**

Воведувањето на електронскиот Судски портал на РСМ (www.sud.mk) во 2017 година се очекуваше да придонесе за поголема транспарентност на судовите, но сè уште постојат големи разлики помеѓу квалитетот и обемот на податоците достапни за судовите. Информациите кои што се објавуваат на веб-страници за секој суд не се унифицирани, не се објавуваат и ажурираат редовно и не сите податоци се објавуваат во отворен формат. На пример извештаите на судовите и биографиите на судиите не се унифицирани, ниту сите може да се најдат на веб-страниците, а во некои случаи се и нејасни. Неконзистентноста при селективната објава на податоците доведува до сомнеж за прикривање на самите податоци што се објавуваат, што директно влијае на довербата на граѓаните во судството како трета гранка на власт во државата. Дополнително, судовите не се проактивни во споделување на информации поврзани со имотната состојба на судиите, па кај биографиите на судиите не се достапни линкови до страната на ДКСК каде што се објавени имотните состојби за секој судија. Не сите судови имаат објавени податоци за информациите од јавен карактер што треба да се достапни (лице за информации од јавен карактер, меил /телефон), а нема ниту редовна пракса на објавување на податоци којшто некој веќе ги побарал со пристап до информации од јавен карактер. Отвореноста е неопходна за подигнување на довербата на јавноста во судиите, судовите и целиот правосуден систем како и за сфаќањето на јавноста за тоа кој и на кој начинот се спроведува правдата од страна на судовите. Притоа, отвореноста е една од главните компоненти на легитимноста на судскиот процес и причина поради која јавноста има доверба во работата и одлуките на судовите. Судскиот портал не е прилагоден за користење од страна на корисниците со оштетување на видот.

Главна цел на заложбата

- Овозможување стандардизирани и унифицирани информации и податоци за судовите и судската пракса и зголемување на бројот на податоците во отворен формат поврзани со судството.
- Проширување на обемот на податоците достапни во отворен формат на порталот.
- Зголемување на обемот и подобрување на квалитетот на податоците и информациите кои се објавуваат.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Зголемениот обем, подобрениот квалитет и редовното ажурирање на податоците кои се дел од судскиот портал доведува до воведување на нова практика во македонското судство која наложува транспарентна и отчетна но пред се видлива работа судовите за граѓаните на РСМ.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

Заложбата овозможува пристап до повеќе информации, го подобрува квалитетот на податоците и ја подобрува пристапноста до информации за јавноста што означува дека заложбата е важна за транспарентноста.

Дополнителни информации

Врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“

Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа.

Таргет 16.10: Да се обезбеди пристап до информации од јавен карактер и заштита на основните слободи, во согласност со националното законодавство и меѓународните договори.

Оваа заложба ќе придонесе за подобрување на јавната одговорност на сите чинители во судство преку подобрување и зголемување на обемот и квалитетот на податоците на судскиот портал.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
1.1.1	Дефинирање на каталогот на отворени податоци и стандардизиран квалитет и обем на информациите согласно претходната пракса на објавување на информации на судскиот портал, барањата за пристап до информации од јавен карактер и веќе достапни анализи за транспарентност и отвореност на судство.	1. Намален број на пристигнати барања за слободен пристап до информации од јавен карактер до судовите во РСМ.	Врховен суд на РСМ, Центар за правни истражувања и анализи	октомври 2021	март 2022
1.1.2	Подготовка на индивидуални проценки за усогласеност со дефинираниот каталог на отворени податоци и стандардизиран квалитет и обем на информациите за секој суд	1. Намален број на пристигнати барања за слободен пристап до информации од јавен карактер до судовите во РСМ	Врховен суд на РСМ, Центар за правни истражувања и анализи	март 2022	мај 2022

1.1.3	Спроведување на неопходните подобрувања и објавување на отворени податоци и информации со стандардизиран квалитет во согласност со проценки направени за секој суд одделно.	1. Веб портал со стандардизирани информации и податоци за јавноста	Врховен суд на РСМ, Центар за правни истражувања и анализи	јануари 2022	мај 2022
1.1.4	Подобрување и прилагодување на содржината на судскиот портал за користење на лица со оштетен вид, со овозможување на аудио верзија на начелни правни мислења, правни мислења и сентенци на Врховен суд на РСМ.	1. Воспоставена text-to-speech (текст-во-глас) алатка на веб страната на ВСРСМ	Врховен суд на РСМ, Центар за правни истражувања и анализи	мај 2022	декември 2022

Нова заложба

Водечка институција
за спроведување

Врховен суд на РСМ

Име на одговорно лице
за спроведување

Се пополнува од страна на надлежните
институции во подоцнежна фаза

Функција,
Одделение

Се пополнува од страна на надлежните
институции во подоцнежна фаза

Email

Се пополнува од страна на надлежните
институции во подоцнежна фаза

Телефон

Се пополнува од страна на надлежните
институции во подоцнежна фаза

Други
вклучени
субјекти

Владини
министерства,
одделение/
агенција

Сите судови во
РСМ, Судски совет
на РСМ

Граѓански
организации,
приватен сектор,
мултилатерални и
работни групи

Здружение на
судии, Здружение
на судска
администрација,
Центар за правни
истражувања и
анализи, Инклузива

1. ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ И ПОДАТОЦИ

1.2. Подобрување на односите со јавноста на судовите

[1 октомври 2021 - 31 март 2022]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Во институционалната рамка и практикување на вистинската транспарентност и отвореност на судовите, се појавуваат бројни проблеми и предизвици. Судовите, немаат ресурси, ниту знаење да ги исполнуваат релевантните норми на Судскиот деловник за односи со јавноста. Судиите не се стремат редовно да комуницираат со јавноста на директен начин преку прес-конференции, интервјуа, електронски медиуми и сл. Постои потреба од обнова на линкот односно поврзаноста помеѓу судовите и медиумите со цел враќање на довербата на јавноста во судството и правосудните органи.

Главна цел на заложбата

- Подобрување на активната комуникација и транспарентност на судовите со јавноста
- Воспоставување на сеопфатна рамка според која судовите би комуницирале со јавноста и медиумите
- Изработка на Стратегија за отвореност на судството
- Развивање на соработката со Судско-медиумскиот совет

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Преку реализација на заложбата се воспоставуваат долгорочни насоки за подобрување на транспарентноста и отвореноста на судството преку воспоставена методологија за комуникација со јавноста.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

Заложбата овозможува пристап до повеќе информации, го подобрува квалитетот на податоците и ја подобрува пристапноста до информации за јавноста што означува дека заложбата е важна за транспарентноста со која ќе се приближи и работата на судовите до граѓаните преку навремено информирање

Дополнителни информации

Врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“

Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа.

Таргет 16.10 Да се обезбеди пристап до информации од јавен карактер и заштита на основните слободи, во согласност со националното законодавство и меѓународните договори.

Оваа заложба ќе придонесе за зголемување на отвореноста на судовите во Република Северна Македонија преку редовно споделување на информации со медиуми и јавноста.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
1.2.1	Подготовка на методологија и/или упатства според кои судовите би комуницирале со јавноста и начините на нејзино информирање со цел да опфаќаат бројни теми како што се изготвување на годишни извештаи, подготовка на годишни планови, како и формат во кој тие ќе бидат објавени.	1. Усвоена Методологија и останати прописи (Упатство, Правилник) за комуникација со јавноста на судовите во РСМ	Врховен суд на РСМ	октомври 2021	март 2022
1.2.2	Спроведување консултативни средби со медиуми и останати лица како директни корисници на Методологијата	1. Усвоена Методологија и останати прописи (Упатство, Правилник) за комуникација со јавноста на судовите во РСМ	Врховен суд на РСМ	октомври 2021	март 2022
1.2.3	Подготовка и донесување на нов сеопфатен Прирачник/Насоки/Правилник за односи на судството со медиумите.	1. Усвоена Методологија и останати прописи (Упатство, Правилник) за комуникација со јавноста на судовите во РСМ	Врховен суд на РСМ	октомври 2021	март 2022

1.2.4

Изработка на Стратегија за отвореност на судството како 5-годишен документ придружен со Акциски план, така што ќе бидат систематизирани сите напори за зголемување на транспарентноста и целокупната отвореност на судството.

1. Усвоена Стратегија за отвореност на судството од страна на ССПСМ

Судски совет на РСМ

јануари 2022

октомври 2022

Нова заложба

Водечка институција за спроведување	Наведете ја институцијата која ја препознавате како потенцијално надлежна за спроведување на заложбата	
Име на одговорно лице за спроведување	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Функција, Одделение	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Email	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Телефон	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Други вклучени субјекти	Владини министерства, одделение/ агенција	Сите судови на РСМ
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Здружение на судии, Судско-медиумски совет, Центар за правни истражувања и анализи

1. ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ И ПОДАТОЦИ

1.3. Подобрување на квалитетот и достапноста на податоците и информациите за функционирање на Судскиот совет

[1 септември 2021 – 31 декември 2022]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Судскиот совет на РСМ има двојна улога кога станува збор за транспарентноста на правосудниот систем. Од една страна тој има активна улога, односно треба да ја мониторира транспарентноста и отвореноста на судството. Од друга страна тој се јавува како пасивен субјект кој треба да исполни законски обврски со цел да постигне транспарентност.

Законот за Судскиот совет на РСМ предвидува обврски за Советот на својата веб-страница задолжително да објави податоци околу: изборот на неговите членови (член 14 и член 25), обработените квартални и годишни извештаи за работата на судството (член 36, ст. 1, точка 14), записници од своите седници (член 39), одлуките донесени во повторената постапка (член 72, ст. 5), своите годишни извештаи.

Според некои понови анализи, достапноста на Судскиот совет на РСМ се оценува слабо, односно се констатира дека Судскиот совет нема добри канали за комуникација со граѓаните и со медиумите. Не постои водич за покренување жалби и претставки од граѓаните преку веб порталот и не постои водич за медиумите. Обврските на Судскиот совет кои произлегуваат од претставките од граѓаните се регулирани со Законот за Судскиот совет на Република Северна Македонија. Сепак на веб страната на Судскиот совет не можат да се најдат никакви информации за поднесување или одговор по претставки од граѓаните на РСМ.

Принципот на транспарентност е исто така на ниско ниво бидејќи освен добри оценки во поглед на достапните информации за организациската структура, се оценува дека не постојат политики за јавни набавки и не се објавуваат информациите поврзани со спроведените јавни набавки.

Судскиот совет е имател на информации согласно Законот за слободен пристап. Тоа значи дека тој е должен да ги исполнува обврските кои произлегуваат од тој Закон.

Главна цел на заложбата

- Зголемена достапност и квалитет на информациите со кои располага Судскиот совет, и олеснување на пристапот на граѓаните за поднесување претставки до Советот;
- Стандардизирање на квалитетот и обемот на податоците кои задолжително треба да ги објават судовите;
- Воспоставување на стандарди и начин на објавување на податоците на веб-страницата на Судскиот совет.
- Полесен пристап за покренување жалби и претставки од граѓаните преку веб-страницата на Судскиот совет на РСМ;
- Подобрување на функционалноста на веб-страницата на Судскиот совет на РСМ.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Заложбата директно влијае на пристапот до информации, отчетноста на институциите но и на учеството на јавноста во работата на судовите преку овозможување на стандарди и процедури за објавување на податоци и воспоставување алатки за поднесување на поплаки и претставки од страна на граѓаните на РСМ.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

Заложбата овозможува подобрување на правната рамка и механизмите за одговорност со што самата заложба е важна за јавната отчетност во судството.

Дополнителни информации

Врска со Цел 16 „Мир, правда и силни институции“ Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа.

Оваа заложба ќе придонесе за зголемување на отвореноста на Судскиот совет на РСМ преку подобрување на квалитетот и достапноста на податоците и информациите за неговото работење.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
1.3.1	Дефинирање на каталогот на податоци согласно претходната пракса, историјат на барањата за пристап до информации од јавен карактер и одржаните консултации		Судски совет на РСМ	септември 2021	февруари 2022
1.3.2	Подготвување на стандардни оперативни процедури и дефинирање на процесни мапи за објавување на податоците на веб-страницата на Судскиот совет	1. Намален број на пристигнати барања за слободен пристап до информации од јавен карактер до судовите во РСМ	Судски совет на РСМ	септември 2021	февруари 2022
1.3.3	Подготовка на водич и воспоставување на алатка за покренување жалби и претставки од граѓаните преку веб-страницата на Судскиот совет на РСМ	1. Зголемен број на поднесени претставки од граѓаните на РСМ преку веб-страницата на Судскиот совет на РСМ и намален број на отфрлени претставки поднесени од страна на граѓаните	Судски совет на РСМ	јануари 2022	декември 2022
1.3.4	Имплементација на идентификувани потребни софтверски подобрувања на веб-страницата на Судски совет на РСМ	1. Нов простор на веб-страницата со повеќе информации за медиумите и за начините на поднесување претставки до ССРСМ	Судски совет на РСМ	јануари 2022	декември 2022

Нова заложба

Водечка институција за спроведување	Судски совет на РСМ	
Име на одговорно лице за спроведување	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Функција, Одделение	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Email	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Телефон	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Други вклучени subjekti	Владини министерства, одделение/ агенција	Сите судови во РСМ

2. ПЕРФОРМАНСИ

2.1. Зајакнување на надзорната улога на Судскиот совет врз транспарентноста на судовите

[1 септември 2021 – 1 јули 2022]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Главна цел на заложбата

Во Законот за Судскиот совет член 92, ст. 1, точка 5 е новина во македонската правна рамка, согласно кој, Судскиот совет цени дали претседателите на судовите доследно се грижат за односите со јавноста. Судскиот совет тоа треба да го врши преку увид во веб-страницата на судовите, односно преку проверка на соопштенијата, одлуките, анализите и извештаите кои се објавени. Судскиот совет, исто така, треба да оценува дали претседателот на судот се грижи за соодветно постапување по барањата за слободен пристап до информации од јавен карактер.

На крај од 2019 година, Судскиот совет донесе и усвои нов Деловник за работа на Судскиот совет на Република Северна Македонија, меѓутоа сè уште не е започнато со вршење на надзор над веб-страниците на судовите. За Судскиот совет да ги мониторира веб-страниците на судовите, односно да ја оценува работата на претседателите, треба да се воспостават конкретни процесни правила за таа намена (кој вработен или која организациска единица во рамки на Судскиот совет на РСМ ќе го врши увидот во веб-страниците на судовите, како тоа лице / таа организациска единица ќе го известува Судскиот совет за наодите, како членовите на Судскиот совет ќе оценуваат дали претседателот на конкретниот суд постапил согласно законот или не и слично).

- Зајакнување на активната улога на Судскиот совет во следење на обезбедување на транспарентност од страна на претседателите на судовите во односите со јавноста;
- Подготвување на нови акти за внатрешна организација и систематизација на работни места согласно новиот Деловник за работа на Судскиот совет на РСМ.

**Како
зложбата ќе
придонесе за
решавање на
јавниот
проблем?**

Заложбата предвидува активности што се целосно во насока на зголемување на транспарентноста на судовите преку воведување на систем на мониторинг на работата на претседателите на судовите во РСМ преку веб страните на судовите.

**Зошто оваа
зложба е
релевантна за
вредностите
на ПОВ?**

Заложбата овозможува пристап до поголем обем информации и ја подобрува пристапноста до информации до јавноста, со што заложбата се смета за транспарентна.

**Дополнителни
информации**

Во врска со целта 16 „Мир, правда и силни институции“ Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа.

Оваа заложба е важна за подобрување на јавната одговорност на Судскиот совет на Република Северна Македонија преку подобрување на правилата и механизмите со кои ќе се обезбеди одговорност на членови на Судскиот совет и вработените во спроведување на активна улога во обезбедување на транспарентност на судовите.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
2.1.1	Развивање на методологија за оценување на претседателите на судовите за односи со јавноста и транспарентност во работењето	1. Усвоена Методологија и останати прописи (Правилник, Процедури) за оценување на претседателите на судовите од страна на ССРСМ	Судски совет на РСМ	септември 2021	март 2022
2.1.2	Квалитативно дефинирање на бодување на критериумот односи со јавноста и транспарентност во работењето	1. Усвоена Методологија и останати прописи (Правилник, Процедури) за оценување на веб страните на судовите од страна на ССРСМ	Судски совет на РСМ	септември 2021	март 2022
2.1.3	Подготвување на стандардни оперативни процедури и дефинирање на процесни мапи за вршење на мониторирање на веб-страниците на судовите, односно за оценување на работата на претседателите во делот за односи со јавноста и транспарентност во работењето	1. Усвоена Методологија и останати прописи (Правилник, Процедури) за оценување на веб страните на судовите од страна на ССРСМ	Судски совет на РСМ	септември 2021	јуни 2022

Нова заложба

Водечка институција за спроведување	Судски совет на РСМ	
Име на одговорно лице за спроведување	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Функција, Одделение	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Email	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Телефон	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Други вклучени subjekti	Владини министерства, одделение/ агенција	Сите судови на РСМ

2. ПЕРФОРМАНСИ

2.2. Подобрување/унифицирање на структура на извештаите на судовите и квалитетот на податоците

[1 септември 2021 – 31 декември 2022]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Во Стратегија за реформа на правосудниот сектор (2017-2022) се констатира дека формата на годишните извештаи на работа на судовите, Судскиот совет и на Врховниот суд се нееднакви, што создава проблеми во однос на јасноста, разбирливоста на извештаите, особено во делот на статистичките податоци поради несинхронизираност на податоците. Најголем дел од судовите водат статистика за бројот на примени, решени и предмети во работа која во значителна мера се разликува од статистиката на Судскиот совет за овие судови. Затоа, неопходно е да се униформираат и стандардизираат сите извештаи (месечни и годишни) што ги подготвуваат судовите и судските институции.

Иако рокот за надминување на оваа состојба согласно акцискиот план за спроведување на Стратегијата беше јануари 2018 г. истите наоди може да се најдат и во независните анализи направени во 2020 г.

Главна цел на заложбата

- Извештаите на судовите се унифицирани и даваат целосна квалитативна и квантитативна информација за работењето на судовите;
- Потребно е да се подготви и донесе Методологија за воедначени обрасци за годишни извештаи, за потоа да се подготви соодветен образец на извештаи за судовите кој што ќе биде следен со детално упатство за нивното пополнување.

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Воведувањето на методологија на униформирани образци за воедначено пласирање на информации и податоци во јавноста пред се ќе доведе до конечна синхронизација на податоците со кои располагаат правосудните институции. Досегашната пракса на прибирање и систематизација на различни статистички податоци за судовите во РСМ ќе се замени со воедначен пристап и образец за собирање и објавување на овие податоци.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

Заложбата овозможува униформираност на податоците на судовите кои се достапни за јавноста, со што заложбата е важна за подобрување на транспарентноста и отвореноста.

Дополнителни информации

Во врска со целта 16 „Мир, правда и силни институции“ Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа.

Оваа заложба е важна за подобрување на јавната одговорност на судовите на Република Северна Македонија преку подобрување и унифицирање на структура на извештаите на судовите и квалитетот на податоците, со што на јавноста ќе и се овозможи целосна квалитативна и квантитативна информација за работењето на судовите.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
2.2.1	Подготовка и усвојување на Методологиите за воедначени обрасци за годишни извештаи	1. Усвоена Методологија и останати прописи (правилник, упатство, урнек) за воедначени обрасци за годишните извештаи на судовите во РСМ	Врховен суд на РСМ	јануари 2022	јуни 2022
2.2.2	Подготовка на урнек на извештаи за судовите	1. Усвоена Методологија и останати прописи (правилник, упатство, урнек) за воедначени обрасци за годишните извештаи на судовите во РСМ	Врховен суд на РСМ	јануари 2022	јуни 2022
2.2.3	Упатство за пополнување на извештаи за судовите	1. Усвоена Методологија и останати прописи (правилник, упатство, урнек) за воедначени обрасци за годишните извештаи на судовите во РСМ	Врховен суд на РСМ	септември 2022	декември 2022

Нова заложба

Водечка институција за спроведување	Врховен суд на РСМ	
Име на одговорно лице за спроведување	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Функција, Одделение	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Email	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Телефон	Се пополнува од страна на надлежните институции во подоцнежна фаза	
Други вклучени субјекти	Владини министерства, одделение/ агенција	Судски совет на РСМ, сите судови во РСМ
	Граѓански организации, приватен сектор, мултилатерални и работни групи	Здружение на судии, Центар за правни истражувања и анализи

2. ПЕРФОРМАНСИ

2.3. Подобрување на електронскиот систем за основна и континуирана обука на судиите

[1 септември 2021 – 30 јуни 2022]

Кој јавен проблем се адресира со заложбата?

Главна цел на заложбата

Како заложбата ќе придонесе за решавање на јавниот проблем?

Новата веб-страница на Академијата за судии и јавни обвинители е пуштена во употреба во септември 2019 година, меѓутоа се уште има простор и потреба од овозможување за модернизирање на работата на АСЈО преку овозможување на модерна платформа е-учење како за кандидати за судии и јавни обвинители така и за постојните судии и јавни обвинители, преку овозможување на вебинари и учење преку софистицирано пребарување низ документи достапни на модерна е-библиотека и е-архива. Надоградбата на е-библиотеката и архивата на АСЈО е неопходна, со цел да се обезбедат соодветни материјали за континуирана едукација на (идните) судии и јавни обвинители.

- Овозможување на полесен пристап до содржините за почетно и континуирано учење на судиите;
- Преку онлајн платформа за одржување на основни и континуирани обуки за судии (e-learning), модерна е-библиотека и е-архива ќе се овозможи полесен пристап до материјали за стручно усовршување на судиите;
- Со систематизирање и редовно објавување на заклучоците на Апелационите судови и начелните ставови и мислења на Врховниот суд за воедначување на судската пракса ќе се придонесе кон зголемување на квалитетна и еднаква правда за сите.

Преку заложбата за модернизирање на системот за основна и континуирана обука на судии и јавни обвинители, ќе се овозможи целосна достапност на основната и континуираната обука за слушателите, во услови кога учењето на далечина е единствената можност за доусовршување на капацитетите на судиите и обвинителите.

Зошто оваа заложба е релевантна за вредностите на ПОВ?

Заложбата предвидува јавно објавување и достапност на програмите и материјалите кои се користат за почетна и континуирана обука на судиите и јавните обвинители, вклучувајќи ги и заклучоците од средбите на четирите апелациони судови и Врховниот суд на РСМ што укажува за заложба за подобрување на транспарентноста на работата на АСЈО и судовите во РСМ и зголемување на квалитетот на судската правда.

Дополнителни информации

Во врска со целта 16 „Мир, правда и силни институции“ Таргет 16.6: Да се развијат ефективни, отчетни и транспарентни институции на сите нивоа

Оваа заложба е важна за подобрување на квалитетот на судските одлуки во Република Северна Македонија преку подобрување на електронскиот систем за основна и континуирана обука на судиите на Академијата за судии и јавни обвинители до којашто имаат пристап сите судии во РСМ.

Бр.	Достигнување	Индикатори	Носител на активност	Датум на започнување	Датум на завршување
2.3.1	Развивање на онлајн платформа за одржување на основни и континуирани обуки за судии (e-learning) и подготовка на електронски едукативни материјали и пристап до онлајн бази.	1. Број на одржани обуки преку Платформата за е-учење на ACJO	Академија за судии и јавни обвинители	септември 2021	март 2022
2.3.2	Систематизирање и редовно објавување на заклучоците на Апелационите судови и начелните ставови и мислења на Врховниот суд за воедначување на судската пракса на веб страната на ACJO	1. Број на објавени заклучоци, правни мислења и ставови на веб страната на ACJO	Академија за судии и јавни обвинители	октомври 2021	јуни 2023
2.3.3	Јакнење на капацитетите на судиите за користење на e-learning платформата за континуирано учење	1. Број на судии и јавни обвинители кои посетувале обука преку платформата за е-учење на ACJO	Академија за судии и јавни обвинители	јануари 2022	декември 2022

2.3.4	Објавување на статистички извештаи за активности на судиите во e-learning платформата за континуирано учење	1. Број на објавени извештаи	Академија за судии и јавни обвинители	јануари 2023	јуни 2023
2.3.5	Воспоставување модерна е-библиотека и е-архива.	1. Број на е-книги достапни во е-библиотека на АСЈО	Академија за судии и јавни обвинители	септември 2021	јуни 2023

Нова заложба

Водечка институција
за спроведување

Академија за судии и јавни обвинители

Име на одговорно лице
за спроведување

Се пополнува од страна на надлежните
институции во подоцнежна фаза

Функција,
Одделение

Се пополнува од страна на надлежните
институции во подоцнежна фаза

Email

Се пополнува од страна на надлежните
институции во подоцнежна фаза

Телефон

Се пополнува од страна на надлежните
институции во подоцнежна фаза

Други
вклучени
субјекти

Владини
министерства,
одделение/
агенција

Судски совет на
РСМ, сите судови
во РСМ

Граѓански
организации,
приватен сектор,
мултилатерални и
работни групи

Здружение на
судии, Центар
за правни
истражувања и
анализи

